
**TILASTOINNIN- JA RAPORTOINNIN TARPEIDEN
MÄÄRITTELY OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN
TÄYTÄNTÖÖNPANOJÄRJESTELMÄSTÄ**

Ylemmän Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö
Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma 2007

Hämeenlinna 16.5.2009

Kati Kilpeläinen

Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma 2007

PL 230

13101 Hämeenlinna

Työn nimi Tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeiden määrittely
Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöönpanojärjestelmästä

Tekijä Kati Kilpeläinen

Ohjaava opettaja Jarmo Levonen

Hyväksytty _____ . _____ .20 _____

Hyväksyjä

HÄMEENLINNA, VISAMÄKI

Ylemmät amk-tutkinnot

Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen koulutusohjelma

Tekijä	Kati Kilpeläinen	Vuosi 2009
Työn nimi	Tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeiden määrittely Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöönpanojärjestelmästä	
Työn säilytyspaikka	HAMK, Hämeenlinna, Visamäki	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeet Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöönpanojärjestelmästä Rajsasta. Tämän lisäksi tarkoituksena on esittää keinot miten tilastojen arkistointi ja jakelu tietovaraston käyttöönoton jälkeen tullaan toteuttamaan. Rajsa on Oikeusrekisterikeskuksen vuonna 2004 käyttöön ottama tietojärjestelmä, jonka avulla peritään virastossa täytäntöön pantavana olevat saatavat.

Opinnäytetyön lähtökohtana on määrittellä raportoinnin tarpeet tietovaraston luomista varten. Luotettavia tilastoja tarvitaan toiminnan seuraamisen ja kehittämisen tueksi. Tietovarastointi mahdollistaa isojen tietomäärien raportoinnin helposti ja nopeasti rasittamatta itse operatiivista järjestelmää. Lisäksi sähköinen järjestelmä toimii samanaikaisesti tietojen arkistointi paikkana, josta raportit voidaan tulostaa uudelleen.

Kehittämistehtävässä käytetään laadullista tutkimusmenetelmää. Tutkimustulokset kuvataan ja tulkitaan objektiivisesti sisällönanalyysin menetelmällä. Työssä sovellettu teoria pohjautuu täytäntöönpanojärjestelmä Rajsan kuvauksiin, aihepiiriin sisältyvään lainsäädäntöön sekä tietovarastointiin liittyvään lähdekirjallisuuteen. Rajsan tietosisältö on erittäin monipuolinen, joten kaikkea tietoa ei pystytä tilastoimaan. Vakioraportit sekä ad hoc -kyselyt vastaavat nykyisiin sekä tuleviin kehittämistarpeisiin. Tämän tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää jatkossa vastaavien järjestelmien suunnittelussa ja tietojen analysoinnissa.

Avainsanat Tietovarastointi, täytäntöönpano Oikeusrekisterikeskuksessa, täytäntöönpanojärjestelmä Rajsa

Sivut 73 s. + liitteet 2 s.

Hämeenlinna, Visamäki
Master of Business Administration

Author Kati Kilpeläinen **Year** 2009

Subject of Master's thesis Reporting and Statistical Analysis Specification for a Data warehousing System – Case Enforcement system in Legal Register Center

Archives HAMK University of Applied Sciences,
Hämeenlinna, Visamäki

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to specify requirements for a data warehousing system. Enforcement system Rajsa is developed in Legal Register center in 2004 and is used for penalty and sanction operationalization. This thesis focuses, first, on defining requirements for statistical data analysis and reporting purposes. Actual system development is, however, out of the scope of this thesis. Second, this thesis contributes by specifying deployment guidelines on how the new functionalities of the Rajsa will be taken into use in the future.

Rationale of the thesis derives from the overall development of information technology and its positive effect on organizational performance. Databases provide ways to manage and use information in an effective, efficient, and homogenous way. This, for example, eliminates data duplication and consistency errors and enhances information retrieval functionalities when compared to manual information resources. Especially in geographically dispersed environments, as in Legal Register center, all these aspects are of special interest when streamlining operations.

This thesis is qualitative in its nature. Theoretical background of the thesis consists of specifications of Rajsa, adaptable legislation, and fundamentals of data warehousing. The results show how in-depth requirements analysis made us possible to set the scene for the upcoming software development. In addition, the results may be used as a baseline for domain analysis in any development activity in the future.

Keywords Data warehousing, enforcement in Legal Register centre, enforcement system Rajsa

Pages 73 p. + appendices 2 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	Käsitteiden määrittely	1
1.2	Tutkimusongelmat.....	3
1.3	Tutkimusaiheen rajaaminen	4
1.4	Mahdolliset jatkotutkimuskohteet.....	4
1.5	Lähdeaineisto ja aikaisempi tutkimustieto	4
2	OIKEUSREKISTERIKESKUS	5
2.1	Kohderyhmä.....	5
2.2	Lainmuutokset ja niiden vaikutus Ork:n tuleviin tehtäviin.....	5
2.3	Töiden organisointi Ork:ssa	6
3	TÄYTÄNTÖÖNPANOJÄRJESTELMÄ RAJSA, TIETOVARASTOT, OIKEUSREKISTERIT JA LAINSÄÄDÄNTÖ.....	8
3.1	Täytäntöönpano ja rekisteröinti.....	9
3.1.1	Ilmoitukset viranomaisille tuomioistuinten päätöksistä.....	10
3.1.2	Sakkojen, korvausten ja menettämisseuraamusten täytäntöönpano.....	11
3.2	Täytäntöönpanojärjestelmä Rajsa	13
3.2.1	Perintäjärjestelmän toiminta yleisellä tasolla.....	14
3.2.2	Perintäjärjestelmä Rajsan rakenne	16
3.2.3	Tietojen vastaanotto Rajsaan.....	20
3.2.4	Muut käsittelyyn ja valvontaan liittyvät ajot.....	21
3.2.5	Asiakaspalvelu ja asiakaskontaktit.....	22
3.2.6	Henkilön tiedot ja niihin liittyvät asiat.....	23
3.2.7	Työpinot ja selvityspyynnöt	24
3.2.8	Tulosteet	25
3.2.9	Järjestelmän liittymät	25
3.2.10	Järjestelmän käyttäjistä.....	25
3.2.11	Koodistot, ohjaustiedot ja säännöt	26
3.2.12	Yhteenveto täytäntöönpanojärjestelmä Rajsasta	28
3.3	Tietovarastot (DW, BO).....	29
3.3.1	Tietovarastoinnin tavoitteet.....	30
3.3.2	Tietojen poiminta tietovarastoon ja vanhojen tietojen poisto	31
3.3.3	Tietovarastot liiketoiminnan tukena.....	32
3.3.4	Yhteenveto tietovarastoinnista	33
3.4	Oikeusrekisterit	33
3.4.1	Rikosrekisteri	33
3.4.2	Sakkorekisteri.....	34
3.4.3	Velkajärjestelyrekisteri	35
3.4.4	Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteri	35
3.4.5	Liiketoimintakieltorekisteri.....	37
3.4.6	Kaupanhavvistajarekisteri	37
3.4.7	Kuulutusrekisteri	38
3.4.8	Yhteenveto oikeusrekistereistä.....	39
3.5	Lainsäädäntö	39
3.5.1	Laki Oikeusrekisterikeskuksesta.....	39

3.5.2	Rekisterinpito	40
3.5.3	Muuntorangaistuksen täytäntöönpano	41
3.5.4	Henkilötietolaki	42
3.5.5	Julkisuuslaki	43
3.5.6	Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä	44
3.6	Yhteenveto	44
4	AINEISTON KÄSITTELY	46
4.1	Aineiston kokoaminen	47
4.2	Tutkimusmenetelmät	47
5	TULOKSET	49
5.1.1	Vastaukset ulkopuolisilta tahoilta	49
5.1.2	Vastaukset tiiminvetäjiltä ja johdolta	49
5.1.3	Alkuvaiheessa huomioitavia asioita	50
5.2	Tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeet	52
5.2.1	TpPeruste	52
5.2.2	TpAsia	53
5.2.3	TpAsian tapahtumat	55
5.2.4	Maksut	58
5.2.5	Henkilö	60
5.2.6	Asiakaskontakti	61
5.2.7	Selvityspyynnöt	61
5.2.8	Tulosteet	61
5.2.9	Valmisraportit	62
5.3	Määrittelyn kokoaminen	63
5.4	Tilastoiden arkistointi ja jakelu	64
5.4.1	Tilastojen muoto ja arkistointi	64
5.4.2	Tilastojen jakelu	65
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	66
7	YHTEENVETO	70
	LÄHTEET	71

LIITE 1 Kysely tiiminvetäjille

LIITE 2 Kysely yhteistyökumppaneille

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeet Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöönpanojärjestelmässä RAJSASTA. Lisäksi tarkoituksena on esittää keinot miten saatavien tilastoiden jakelu sekä arkistointi tullaan hoitamaan.

Kehittämistehtävä tehdään Oikeusrekisterikeskukselle, josta työssä tullaan käyttämään lyhennettä Ork. Oikeusrekisterikeskus on Oikeusministeriön alainen virasto, joka vastaa sakkorangaistusten ja rikesakkojen täytäntöönpanosta sekä valtiolle tuomittujen korvausten ja saamisten sekä erilaisten hallinnollisten maksujen perimisestä. Viraston tehtävänä on lisäksi rikosvahinkosaamisten periminen sekä sakon muuntorangaistusten täytäntöönpano. Ork ylläpitää myös eräitä oikeushallinnon rekistereitä, joista tunnetuimmat ovat rikosrekisteri ja velkajärjestelyrekisteri. Lisäksi se vastaa tietojen luovuttamisesta kyseisten rekistereiden osalta.

Kyseinen kehittämistehtävä on tärkeä Ork:lle, koska täytäntöönpanojärjestelmän uutuuden sekä rajallisten taloudellisten resurssien takia raportointi- ja tilastointijärjestelmää ei ole vielä olemassa. Täytäntöönpanojärjestelmä RAJSA otettiin käyttöön kesäkuussa 2004. Oikeusministeriö on nyt asettanut tavoitteeksi Ork:n tilastointi- ja raportointikannan luomisen. Tehtävän tarkoituksena on ensin saada tilastot neljän ja puolen vuoden tilanteesta sekä jatkossa säännöllisesti tulevista tapahtumista ja asioista.

Oikeusministeriöllä on jo käytössä oleva tilastokanta DataWarehouse, jonka avulla myös Ork:n tilastointi- ja raportointijärjestelmä on päätetty toteuttaa. Taloudelliset resurssit ovat työlle olemassa, joten tarpeiden määrittelyn jälkeen päästään aloittamaan varsinaisen tilastokannan luominen.

1.1 Käsitteiden määrittely

Tutkimuksessa käytetyt käsitteet on määritelty ohessa:

Oikeusrekisterikeskus – Oikeusministeriön alainen virasto, josta käytetään lyhennettä Ork

Täytäntöönpanojärjestelmä RAJSA – Ork:ssa käytössä oleva perintäjärjestelmä, joka avulla täytäntöönpannaan kaikki valtiolle tuomitut saatavat. RAJSA on perintäjärjestelmän nimi.

RAJSA koodisto - Erillinen ohjelma, jossa ylläpidetään täytäntöönpanojärjestelmän toimintaa ohjaavia koodistoja.

Tuomioistuinsakko – Käräjäoikeuden, hovioikeuden tai Korkeimman oikeuden tuomittu itsemäärääminen rangaistusseuraamus. Käytetään lyhennettä TL-sakko.

Rangaistusmääräyssakko – Poliisimääräämä, syyttäjän vahvistamassa päiväsakoin tuomittu rangaistusseuraamus. Käytetään lyhennettä RM-sakko.

Rikesakko – Poliisimääräämä euromäärältään kiinteä päiväsakkoa lievempi varallisuusrangaistus. Käytetään lyhennettä RS-sakko.

Valtiolle tuomitut korvaukset ja menettämisseuraamukset – Käräjäoikeuden, hovioikeuden tai Korkeimman oikeuden määräämä korvausvelvollisuus valtiolle, esimerkiksi oikeudenkäyntikulut tai päihdetutkimuskulut. Menettämisseuraamus tarkoittaa valtiolle tuomittua rikoksella saatua taloudellista hyötyä.

Omaisuuksien menetys – Rikoksen tekovälineenä käytetty esine määrätään menettämään valtiolle.

Seuraamusmaksut – Tähän kuuluvat seuraavat hallinnolliset maksut: Liikenteenharjoittajan seurausmaksu, Seurausmaksu tele- ja radiotoiminnan harjoittajalle, Seurausmaksu teleyritykselle, Päästöoikeuden ylitysmaksu, Öljypäästön maksu, Kilpailunrikkomismaksu ja Laininlyöntimaksu. Lisäksi ylikuormitukset lasketaan tähän kategoriaan.

Rikosvahinkosaaminen – Kun Valtiokonttori on päättänyt suorittaa korvausta rikosvahingosta, siirtyy korvauksensaajan (uhrin) oikeus vahingonkorvaukseen vahingosta vastuussa olevalta (rikosentekijältä) valtiolle. *Valtion takautumisoikeuteen perustuvan saamisen* täytäntöönpanosta huolehtii sakon täytäntöönpanosta annetun lain ja -asetuksen nojalla Oikeusrekisterikeskus. Rikosvahingosta käytetään lyhennettä RV.

Sakon muuntorangaistukset – Sakkoon tuomitulle, jolta sakkoa ei ole saatu perityksi, voidaan määrätä maksamatta olevan sakon sijasta määrättyä muuntorangaistuksena vankeutta.

Rikosrekisteri – Tuomioistuinten ilmoitusten perusteella rikosrekisteriin merkitään tiedot ratkaisuista, joilla henkilö on Suomessa tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen, yhdyskuntapalveluun, ehdolliseen vankeuteen, ehdollisen vankeuden ohessa tuomittuun sakkoon, yhdyskuntapalveluun tai valvontaan, nuorisorangaistukseen, nuorisorangaistuksen sijasta sakkoon, viraltapanoon tai jätetty rikoslain 3:3 §:n nojalla rangaistukseen tuomittumatta. Rikosrekisteriin merkitään myös tiedot ratkaisusta, joilla oikeushenkilö on tuomittu yhteisösaksoon. Rikosrekisteristä käytetään lyhennettä RR.

Sakkorekisteri - Sakkorekisteri sisältää tiedot täytäntöönpanotehtävien suorittamista varten. Näitä ovat henkilö-, ratkaisu-, täytäntöönpanoasia- ja tapahtumatiedot sekä muuntorangaistusasiat.

Yksityisoikeudelliset rekisterit – Velkajärjestely-, konkurssi- ja yrityssaneeraus-, liiketoimintakielto- ja kaupanvahvistajarekisterit sekä kuulutusrekisteri.

RTJ – Ork:n ylläpitämä rekisteritietojärjestelmä, joka sisältää seuraavat yksityisoikeudelliset rekisterit: velkajärjestely-, konkurssi- ja yrityssaneeraus-, liiketoimintakielto- sekä kaupanvahvistajarekisteri

DataWarehouse – Tietovarasto, josta käytetään lyhennettä DW.

ETL – Extraction, Transfer, Load – tietovaraston latauksessa tarvittavat prosessit

Informatica – ETL työväline

BusinessObjects – Raportointiohjelmisto, josta käytetään lyhennettä BO.

Universe – BO:n ohjelma, jossa tehdään ad hoc- ja vakioraportteja. Sisältää kaikki tilastointitarpeen mukana olevien tilastojen tuottamiseen tarvittavat mittarit ja objektit.

DB2 – Tietokanta, jossa oikeushallinnon tietovarasto on.

Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus = Oikeusministeriön alainen virasto, joka huolehtii oikeushallinnon eri yksiköiden tietoliikenneasioista. Virastosta käytetään lyhennettä OTTK.

1.2 Tutkimusongelmat

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää raportoinnin- ja tilastoinnin tarpeet täytäntöönpanojärjestelmä Rajsan osalta.

Täytäntöönpanojärjestelmä on kooltaan laaja ja sisältää paljon erityyppisiä tietoja. Tietosisällön kuvaaminen auttaa ymmärtämään mitä rekisteri sisältää sekä mitä tietoja on tarpeen tilastoida.

Lisäksi tutkimuksessa vastataan seuraaviin kysymyksiin: Miten tilastoiden jakelu tullaan hoitamaan? Missä muodossa tilastot saadaan ja minkälainen arkistointijärjestelmä niille tehdään? Näiden lisäksi selvitetään missä muodossa ja miten tilastot jaetaan sisäiseen käyttöön sekä ulkoisille sidosryhmille. Yhtenä tutkimuskysymyksenä on selvittää jaetaanko tietoja ulkopuolisille tahoille ilman erillistä pyyntöä, vai ainoastaan pyydettyinä.

1.3 Tutkimusaiheen rajaaminen

Tällä hetkellä tilastointi Ork:n täytäntöönpanovaiheista tehtävistä tehdään manuaalisesti ja tapauskohtaisesti. Tarkkaa kuvaa täytäntöönpanon muutoksista ja kuukausittaisista sekä vuosittaisista vaihteluista ei ole, joten tarve tilastointiin on suuri.

Alun perin tilastointi- ja raportointityöryhmän tavoitteena oli samalla selvittää tilastointitarpeet yksityisoikeudellisten rekistereiden osalta, mutta viraston johto päätti, ettei tilastointijärjestelmää toteuteta niistä samanaikaisesti täytäntöönpanorekisterien kanssa. RTJ on erillinen rekisteri, joka vaatisi samanaikaisesti kahden eri DW –kannan rakentamisen. Täytäntöönpanotilastot ovat kiireellisempiä, joten tässä työssä keskitytään vain niihin.

1.4 Mahdolliset jatkotutkimuskohteet

Siinä vaiheessa, kun tilastointikanta on saatu toteutettua, on syytä miettiä kohtuullisen ajan kuluttua uudelleen palvelevatko toteutetut tilastot niitä tarpeita, joille haluttiin vastauksia. Lisäksi käyttötarkoituksia tulee kriittisesti miettiä, jotta tilastoja ei tehdä vain tilastoinnin ilosta, vaan oikeasta tarpeesta.

Myös Ork:n visio olisi hyvä jatkotutkimuksen aihe. Onko Ork vuonna 2012 arvostettu asiantuntija, kansainvälistynyt oikeusrekistereiden pitäjä sekä varallisuusrangaistusten ja seuraamusmaksujen täytäntöönpanija? Ja onko Ork houkutteleva ja yhteistyökykyinen työyhteisö, jonka positiivinen henki näkyy asiakkaalle? Tilastointi- ja raportointi on sellainen aihepiiri, että sitä tulee jatkuvasti kehittää samalla kun operatiivista järjestelmää kehitetään. Tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeiden kautta voi tulla esille myös uusia keinoja tehdä työtä tehokkaammin.

1.5 Lähdeaineisto ja aikaisempi tutkimustieto

Kehittämistehtäväni Ork:lle on ainutlaatuinen, joten aikaisempaa tutkimustietoa aihepiiristä ei ole saatavissa. Toki tilastointiin liittyviä tutkimuksia ja kirjallisuutta on saatavilla. Viitekehystä varten lähdeaineiston olen kerännyt erilaisista tietovarastoista ja Datawarehouseen liittyvistä teoksista. Rajsan kuvausta varten tiedot olen koonnut Ork:n sisäisistä asiakirjoista. Oikeusrekisterien tietosisällön kuvaamiseen olen käyttänyt niitä rekistereitä koskevaa lakitekstiä sekä Ork:n sisäisiä asiakirjoja.

Itse tutkimustyön materiaalit olen koonnut tilastointi- ja raportointityöryhmän pöytäkirjoista sekä palaverissa käytyjen keskustelujen pohjalta.

2 OIKEUSREKISTERIKESKUS

Oikeusrekisterikeskus on ollut Oikeusministeriön alainen itsenäinen virasto vuodesta 1996 lähtien. Työntekijöitä on tällä hetkellä 48 henkilöä.

Oikeusrekisterikeskus vastaa sakkorangaistusten ja rikesakkojen täytäntöönpanosta sekä valtiolle tuomittujen korvausten ja saamisten sekä erilaisten hallinnollisten maksujen perimisestä. Viraston tehtävänä on lisäksi rikosvahinkosaamisten periminen sekä sakon muuntorangaistusten täytäntöönpano. Oikeusrekisterikeskus ylläpitää myös eräitä oikeushallinnon rekistereitä (mm. rikosrekisteriä ja velkajärjestelyrekisteriä) ja vastaa niiden tietojen luovuttamisesta.

2.1 Kohderyhmä

Ork:n tehtävät määritellään pitkälle laissa, mutta muutosta tapahtuu kuitenkin koko ajan. Uusia tehtäviä tulee ja osa vanhoista tehtävistä lakkaa. Ork:n yksi suurimmista töistä oli alun perin rangaistusmääräysten tallentaminen. Myös rikesakot on aikaisemmin tallennettu Ork:ssa, mutta poliisipiirit aloittivat tallentamaan ne itse vuonna 2005. Tiedot välittyvät nykyään sähköisesti Ork:een. Rangaistusmääräysten tallentaminen loppui Ork:ssa vuoden 2008 alkupuolella. Poliisi ja syyttäjät ottivat 18.1.2008 käyttöön sähköisen RM-sovelluksen, josta tiedot välittyvät syyttäjän ratkaisun jälkeen konekielisesti Ork:een. RM-tallennuksen päättymisen myötä iso osa Ork:n töistä päättyi. Tämän jälkeen virasto tulee keskittymään muihin asiantuntijuutta vaativiin tehtäviimme, kuten täytäntöönpanoon. Tässä edesauttaa Ork:n uusi perintäjärjestelmä Rajsa, joka otettiin käyttöön 2004 usean vuoden projektin tuloksena. Rajsa on osaltaan muuttanut tapaa työskennellä, koska se mahdollistaa monipuolisemmin ja laadukkaammin perintäasioiden hoitamisen. Uusi järjestelmä myös mahdollistaa Ork:ta ottamaan uusia tehtäviä. Tästä syystä Ork haluaa saada hoidettavaksi uusia perintäasioita eri viranomaisilta niin Suomesta kuin ulkomailta.

2.2 Lainmuutokset ja niiden vaikutus Ork:n tuleviin tehtäviin

Vuodesta 2003 asti on valmistelu lakia oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä. Oikeushallinnon rekisterinpitotoiminta on osittain tarkoin säänneltyä, osittain kokonaan sääntelemättä. Kyseinen laki tulee myös muuttamaan Ork:n tehtäviä. Tässä laissa Ork on määritelty rekisterinpitäjäksi. Uuden RM-sovelluksen lisäksi pian otetaan käyttöön summaaristen asioiden tuomiorekisteri. Oikeudenkäytössä summaarinen käsittely tarkoittaa yksinkertaisten ja tavallisten asioiden käsittelyyn tarkoitettua menettelyä, joka on usein kokonaan kirjallista. Tietopalveluiden merkitys tulee kasvamaan, joka antaa esimerkiksi myös medialle paremmat kyselymahdollisuudet.

Lisäksi mm. henkilötietolain ja julkisuuslain muutokset asettavat omat vaatimukset tehtäville rekisterin pitäjänä. Edellä mainitut seikat on otettava huomioon kaikessa viraston toiminnassa yksityisen henkilön tietosuojan turvaamiseksi.

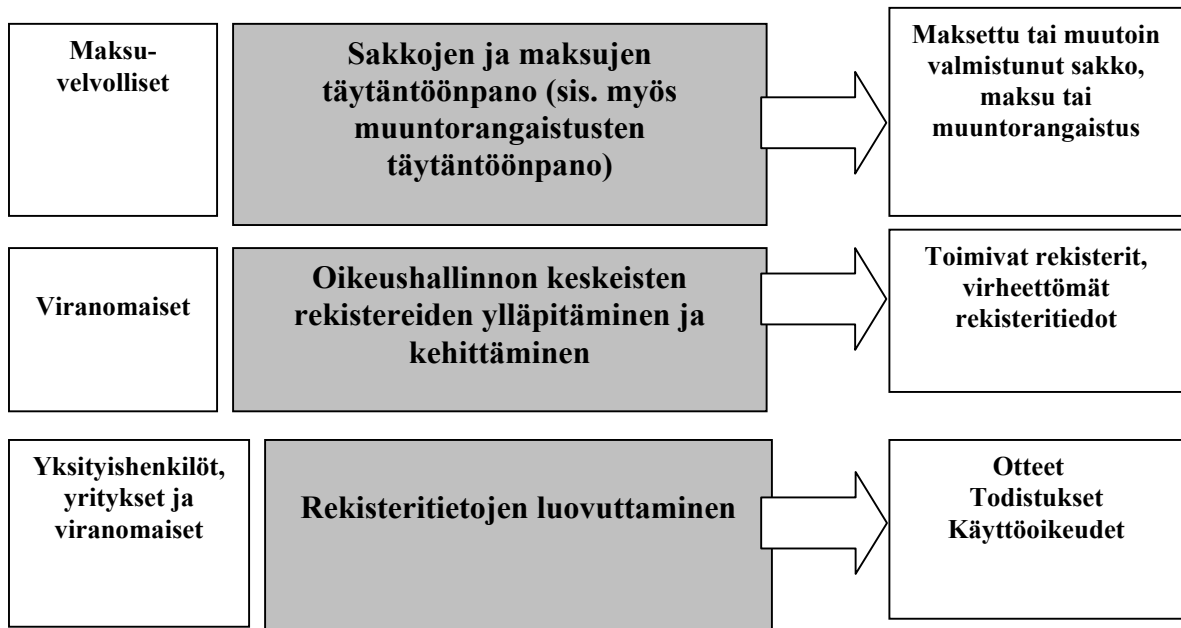
2.3 Töiden organisointi Ork:ssa

Työt Ork:ssa hoidetaan tällä hetkellä tiimityöskentelynä neljässä yksikössä joita ovat Asiakaspalvelu, Rekisterit, Täytäntöönpano ja Hallinto. Rekisterit yksikkö jaetaan kahteen tiimiin: Päätösten vastaanotto ja Rekisterien ylläpito. Täytäntöönpano yksikössä on myös kaksi tiimiä: Muunto- ja ulosottoasiat sekä Maksu- ja erityisperintäasiat.

Muuttuvat työtehtävät ovat vaikuttaneet siihen, että töiden järjestämistä täytyy uudelleen organisoida. Ork:ssa on määrittäneillään töiden suunnittelu prosessilähtöisesti. Hankkeen lähtökohtana määritellään Ork:n prosessit sekä kuvataan ne. Prosessien määrittelyssä ja kuvaamisessa sovelletaan hierarkkista lähestymistapaa siten, että ensin määritellään organisaation ydinprosessit, joista edetään osaprosessien tunnistamiseen ja edelleen ydinprosessikohtaisten toimintotaulukoiden laadintaan. Näiden jälkeen tarkastellaan tukiprosesseja. Prosessien kuvaamisen tarkoituksena on tarkastella kriittisesti Ork:n toiminnan organisointia sekä tapoja tehdä työtä.

Hankkeen tavoitteena on töiden selkeä järjestäminen sekä viraston perustehtävien hyvä organisointi. Nämä tukevat myös henkilöstön työhyvinvointia ja työssä jaksamista Ork:ssa. Prosessin määrittelyn tuloksia hyödynnetään toiminnan organisoinnissa siten, että toiminnan ja tehtävien organisointi tukee tehokasta työtapaa. Näiden lisäksi tarkoituksena on vahvistaa henkilöstön osaamista tuntemalla laaja-alaisesti viraston toimintaa. Hankkeen tarkoituksena on luoda myös edellytyksiä tehtävien kierrolle koko virastossa.

Prosessityön tuloksena on määriteltä Ork:n ydinprosesseiksi Sakkojen ja maksujen täytäntöönpano, Oikeushallinnon keskeisten rekistereiden ylläpitäminen ja kehittämisen sekä Rekisteritietojen luovuttaminen. Oheisessa kaaviossa on kuvattu prosessikarttaluonnos:

Ensimmäisen ydinprosessin eli sakkojen ja maksujen täytäntöönpanon osaprosesseita ovat seuraavat 7 prosessia:

1. Täytäntöönpanoperusteen käsittely
2. Maksujen käsittely
3. Maksukehotusten ja -ilmoitusten hoitaminen
4. Maksujärjestelyjen hoitaminen
5. Ulosottoasioiden hoitaminen
6. Muutorangaistusten täytäntöönpano
7. Erityisperinnän hoitaminen

Oikeushallinnon keskeisten rekistereiden ylläpitämisen ja kehittämisen sisältää seuraavat 5 osaprosessia:

1. Tietojen vastaanottaminen ja tarkistaminen
2. Virheiden korjaaminen ja korjauttaminen
3. Rekisteritietojen manuaalinen päivittäminen
4. Tietojen poistaminen
5. Kehitystarpeiden tunnistaminen ja rekisterimuutosten toteuttaminen

Ja viimeiseksi rekisteritietojen luovuttaminen sisältää seuraavat 5 osaprosessia:

1. Luovutus ja käyttöohjeiden laadinta
2. Pyyntöjen vastaanottaminen
3. Myöntämisen edellytysten tarkistaminen
4. Tietojen / käyttöoikeuden luovuttaminen
5. Tietojen käytön laillisuuden valvonta

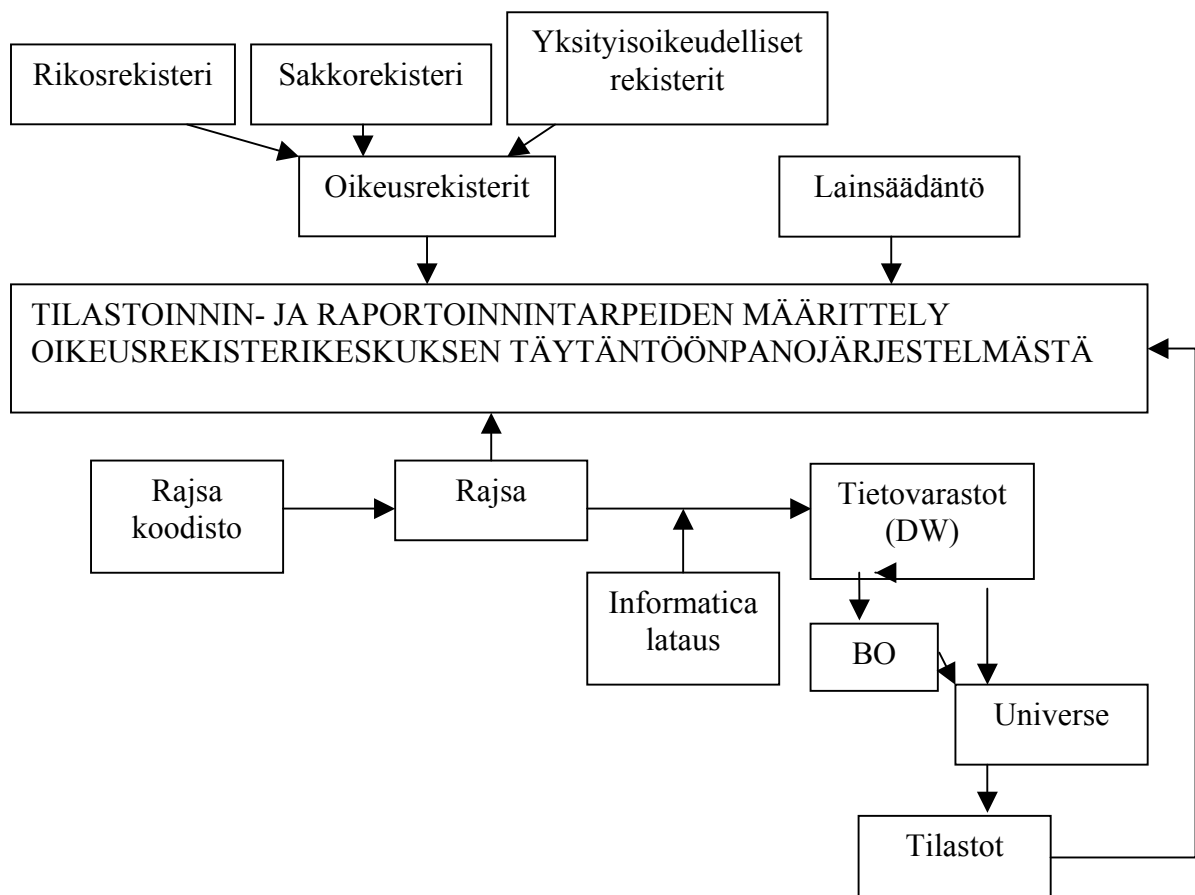
Osaprosesseja ja tukiprosesseja voidaan täydentää myöhemmin.

3 TÄYTÄNTÖÖNPANOJÄRJESTELMÄ RAJSA, TIETOVARASTOT, OIKEUSREKISTERIT JA LAINSÄÄDÄNTÖ

Koko tilastointi- ja raportointijärjestelmän perusta on täytäntöönpanojärjestelmä Rajsa. Työssä käsitellään läpi Rajsa pääpiirteittäin sen tietosisällön osalta. Tämä lisäksi raportointi- ja tilastointijärjestelmä tullaan toteuttamaan DW -kannassa, joten toiseksi teoreettiseksi viitekehyyksi olenkin valinnut DW / Business Intelligence teorialat. Data Warehouse -arehousen rakenne on keskeinen osa raportointi- ja tilastointijärjestelmää, joten sen esittämisen ymmärtämisen mahdollistamiseksi on tärkeä osa koko työtä.

Lisäksi tulen käsittelemään eri oikeusrekisterit ja tarpeellisen lainsäädännön, jotka kuuluvat myös aiheen viitekehyyseen. Tulen pohtimaan oikeusrekistereitä ja niiden käyttötarkoituksia sekä merkitystä. Erityisesti keskityn sakkorekisteriin, joka on täytäntöönpanorekisterin keskeinen osa. Kuitenkin aluksi selvitetään miten päätösten rekisteröinti tapahtuu ja miten täytäntöönpano hoidetaan.

Oheisessa kuviossa on esitetty tutkimuksen viitekehys.

KUVA 1 Tutkimuksen viitekehys

3.1 Täytäntöönpano ja rekisteröinti

Oikeusrekisterikeskuksen tehtävänä on huolehtia sakkojen, saamisten, menettämisseuraamusten ja maksujen täytäntöönpanotehtävistä sekä eräiden oikeushallinnon keskeisten rekisterien ylläpidosta ja tietojen luovuttamisesta näistä rekistereistä.

Seuraamusten täytäntöönpaneminen ja rekisterien pitäminen tapahtuu tuomioistuinten tai muiden päätöksiä antavien viranomaisten ilmoitusten perusteella. Tuomioistuinten ilmoittamisvelvollisuudesta säädetään varallisuusrangaistusten ja valtiolle tulevien korvausten osalta sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) sekä asetuksessa (789/2002). Rikosrekisterin osalta ilmoittamisvelvollisuus perustuu rikosrekisteriasetukseen (772/1993). (Syväterä 2007.)

Tuomiolauselmajärjestelmä on tiedonsiirtojärjestelmä, jonka tehtävänä on välittää tuomioistuimen tuomitsemat seuraamustiedot Ork:n lisäksi muille täytäntöönpano- ja rekisteriviranomaisille. Järjestelmää käyttämällä tuomioistuin täyttää ilmoittamisvelvollisuutensa vapausrangaistuksen täytäntöönpanijalle Rikosseuraamusvirastolle sekä liikenne rikoksia rekisteröivälle Ajoneuvohallintokeskukselle. (Syväterä 2007.)

Tallentaminen tuomiolauselmajärjestelmään on tehtävä oikeusministeriön vahvistaman tuomiolauselmakehän mukaisella ratkaisuilmoituksella. Ratkaisutiedot välitetään eri viranomaisille järjestelmän avulla konekielisesti. Tiedon siirtymisen kannalta ratkaisevaa on, että ratkaisuilmoitukseen on merkitty oikea jakelu, lausunnot ja muut täytäntöönpanossa tarvittavat tiedot on tallennettu oikeille kentille. Hovioikeus tallentaa päätöksiensä tiedot yhdistelemällä ne kärjäoikeuden ilmoitukseen. Hovioikeus voi lisätä tai muuttaa lausuntoja tai tehdä uuden ilmoituksen silloin kun kärjäoikeus ei ole sitä tehnyt. (Syväterä 2007.)

Tuomioistuin vastaa tietojen oikeasta tallentamisesta. Ork:ssa ei lueta tuomioistuinten päätöksiä vaan tiedot rekisteröityvät ja rangaistukset lähtevät täytäntöönpanoon sellaisina kuin ne on tuomioistuimessa tallennettu. Osa virheistä jää kiinni virhekorjaajien avulla, mutta usein ne tulevat ilmi vasta täytäntöönpanon eri vaiheissa. Virheellinen tai puuttunut jakelutieto puolestaan aiheuttaa sen, että seuraamus ei lähde lainkaan täytäntöönpanoon. (Syväterä 2007.)

Ork siis huolehtii sakkojen ja korvausten täytäntöönpanosta tuomioistuinten, poliisien sekä syyttäjien rekisteröimien tietojen perusteella. Suurin osa tapahtuu automaattisesti sähköisen tiedonsiirron avulla. Mikäli tiedot on rekisteröity oikein ja asiakas maksaa saatavansa, asia valmistuu eikä vaadi käyttäjältä mitään toimenpiteitä. Tämä on optimi-tilanne mihin pyritään, mutta koska tietoja syöttävät kuitenkin ihmiset, virheitä sattuu silloin tällöin. Näissä tilanteissa Ork:n asiantuntijat korjaavat tiedot asianmukaisesti rekisteriin.

3.1.1 Ilmoitukset viranomaisille tuomioistuinten päätöksistä

Jos tuomioistuin on merkinnyt ilmoitukseen ratkaisusta jakelun 1, tulostuu tuomiolauselma järjestelmästä vankeusrangaistuksen täytäntöönpanokirja Rikosseuraamusvirastolle. Lisäksi tulostuu rangaistusilmoitus, joka on arkistokappale. Yhdyskuntapalvelun ja nuorisorangaistuksen osalta tulostuvat samoin rangaistusilmoitus ja täytäntöönpanokirja. (Syväterä 2007.)

Ehdollisesti tuomitun nuoren valvontaan asettamisesta tulostuu jakelun 6 perusteella Rikosseuraamusvirastolle valvonta-ilmoitus. Jakelun 7 perusteella ilmoitetaan, että nuorta rikoksentehtäjä ei aseteta valvontaan. (Syväterä 2007.)

Jos päätösilmoituksella on jakelu 2, päätöksellä tuomitut sakot, menettämisseuraamukset ja valtiolle tulevat korvaukset siirtyvät Orkan perintäjärjestelmään täytäntöönpanoa varten. Tiedot muodostavat sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa säännellyn sakkorekisterin, josta Orkan luovuttaa tietoja niille, joiden oikeudesta tietoihin on erikseen säädetty. (Syväterä 2007.)

Tullilain 50 §:n mukaan piiritullikamari panee täytäntöön tullirikosasiassa menetetyksi tuomittua omaisuutta koskevan päätöksen. Jos päätösilmoituksella on jakelu 4, tulostuu täytäntöönpanokirja ja ilmoitus tullirikosasiasta tullihallitukselle. (Syväterä 2007.)

Sotilasoikeudenkäyntiasiasta lähetetään täytäntöönpanokirja jakelu 8 mukaisesti sotilasviranomaiselle. (Syväterä 2007.)

Tuomioistuimen tekemällä jakelumerkinnällä 3 siirtyvät rikosrekisteriin tiedot tuomioistuimen ratkaisuista, joilla henkilö on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen, yhdyskuntapalveluun, ehdolliseen vankeuteen, oheissakkoon, nuorisorangaistukseen, nuorisorangaistuksen sijasta sakkoon, viraltapanoon tai jätetty RL 3:4 §:n i ja 2 momentin nojalla rangaistukseen tuomittumatta. Rikosrekisteriin merkitään myös tiedot ratkaisuista, joilla oikeushenkilö on tuomittu yhteisösakkoon. (Syväterä 2007.)

Ajoneuvohallintokeskuksen ajoneuvoliikennerekisteriin tehdään jakelutiedon 5 perusteella ilmoitus moottorikäyttöistä ajoneuvoa kuljettaessa tehdystä liikennerekoksesta tuomitusta rangaistuksesta tai ajokiellosta (TLL 106 §). Vastaava ilmoitus menee myös Ahvenanmaan Motorfordonbyrålle. Ajoneuvohallintokeskus käyttää ajoneuvoliikennerekisteriä moottorikäyttöisten ja valvontailmoitusten lähettämiseen. (Syväterä 2007.)

Orkan lähettää tuomioistuimen jakelutiedon 9 ja 10 perusteella järjestelmästä tulostuvia paperi-ilmoituksia erälle viranomaisille. Tällaisia ilmoituksia ovat pääesikunnalle menevät ilmoituksen sotilasarvon merkitsemisestä,

metsästäjärekisteriin menevä ilmoitus metsästysoikeuden menettämisestä sekä Eviralle menevä ilmoitus eläintenpitokiellosta. (Syväterä 2007.)

Tilastokeskus saa tuomiolauselmajärjestelmään tallennetun aineiston sellaisenaan. (Syväterä 2007.)

Oikeuskanslerinvirastolle siirretään laillisuusvalvontaa varten vuosittain erikseen annettavan määräyksen mukaan tuomioistuinten päätökset hovioikeuspiireittäin. (Syväterä 2007.)

Tuomiolauselmajärjestelmä ei välitä ilmoituksia paikallisviranomaisille eikä yrityksille, yhteisöille, nimikirjanpitäjille tai muille vastaaville. Näille tuomioistuinten on hoidettava ilmoitusvelvollisuutensa muulla tavoin, esimerkiksi pöytäkirjan jäljennöksillä. Järjestelmän ulkopuolelle kuuluvat myös esimerkiksi huumausainerikoksista välitettävät tiedot lääkelaitokselle. (Syväterä 2007.)

Edellä mainituista jakeluista 2 ja 4 muodostavat tietoja täytäntöönpanojärjestelmään, joiden sisältöä tässä opinnäytetyössä pohditaan tilastoinnin kannalta.

3.1.2 Sakkojen, korvausten ja menettämisseuraamusten täytäntöönpano

Tuomioistuimen TL-järjestelmän sakko-, korvaus ja menettämisseuraamus kentille tallennettavat lausunnot siirtyvät Ork:n perintäjärjestelmään (Rajsa) jakelutiedon perusteella. Järjestelmässä niistä muodostuu täytäntöönpanoasioita. Näitä ovat sakko, rikesakko, sakon korotus, uhkasakko, kurinpitosakko, korvaus, yhteisvastuullinen korvaus, rahamääräinen menettämisseuraamus, yhteisvastuullinen menettämisseuraamus ja omaisuuden menettämisseuraamus. Muita perintäjärjestelmän avulla perittäviä saatavia ovat rangaistusmääräyssakot, rikesakot, kurinpitosakot, sakkoluetteloasiat, pohjoismaiset sakot ja rikosvahinkolain mukaiset valtion takautumisraamukset. Näistä rangaistusmääräys ovat lukumäärältään suurin perinnän seuraamuslaji. Sakkoluetteloasioita ovat muun muassa kunnallisten viranomaisten julkisen oikeusapulain nojalla tuomioistuimet oikeudenkäyntikulukorvaukset. Sotilaskurinpitolain mukaisesti kurinpitosakkojen lisäksi peritään maksuksi muunnettu poistumisrangaistus. Muissa pohjoismaissa tuomioistuinten sakot ja korvaukset tulevat pohjoismaisen yhteistoimintalain mukaan Ork:een täytäntöönpanopyyntöinä ja tallennetaan perintäjärjestelmään. (Syväterä 2007.)

Ork perii nämä valtion saatavat sakon täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti ja käyttää valtion velkojapuhevaltaa lain soveltamisalaa kuuluvien saatavien osalta muun muassa ulosottovalitus- ja täytäntöönpanoriita- sekä konkurssi- ja velkajärjestelyasioissa. (Syväterä 2007.)

Perintäjärjestelmä toimii valtaosassa asioita automaattisesti jakelun ja perintäasian laadun mukaan. Perintään ryhdytään seuraamuslajin ja asian lainvoimaisuustiedon perusteella. (Syväterä 2007.)

Sakon tai muun rahamääräisen seuraamuslajin ensimmäisenä asteena määräävän viranomaisen on varattava maksuvelvolliselle tilaisuus maksaa rahamäärä heti (Sakkolaki 5 §). Käytännössä tilaisuus varataan antamalla maksuvelvolliselle tilisiirto eli ns. sakkolappu. Sakkoasetuksen 7 § 3 momentin mukaan kun kaksi tai useampi henkilö on velvoitettu maksamaan saatava yhteisvastuullisesti, jokaiselle maksuvelvolliselle on ilmoitettava saatavan koko määrä. (Syväterä 2007.)

Jos saatavaa ei ole maksettu tilisiirrossa olevaa viitenumeroa käyttäen, Ork lähettää maksuvelvolliselle maksukehotuksen. Maksukehotusta ei tarvitse lähettää, jos sitä voidaan aikaisemmin täytäntöönpanotoimen johdosta tai muusta syystä pitää ilmestymisen tarpeettomana tai jos ulosottoon tapahtuva täytäntöönpano saattaisi vaarantua (Sakkolaki 7 §). Sakosta lähetetään maksukehotus kun päätös lainvoimainen tai täytäntöönpanokelpoinen ja päätöspäivästä on kulunut 60 päivää. (Syväterä 2007.)

Valtiolle tulevista korvauksista maksukehotus saadaan lähettää myös lainvoimaa vailla olevista päätöksistä heti alioikeuden päätöksen jälkeen (Sakkolaki 2 § 3). Lainvoimaa vailla olevan asian täytäntöönpano saadaan edetä ulosmittaukseen asti, kiinteää omaisuutta ei saa kuitenkaan myydä ennen päätöksen lainvoimaisuutta. Pienemmistä korvauksista (alle 850 euroa) Ork lähettää kuitenkin käytännössä maksukehotukset vasta hovioikeuden päätöksen jälkeen. Jos maksukehotus on ehtinyt lähteä jo alioikeuden päätöksen jälkeen, siitä ei lähetetä uutta hovioikeuden päätöksen jälkeen, vaikka hovioikeus olisi muuttanut korvauksen määrää. Ulosottoon edenneestä asiasta lähetetään kuitenkin ulosottoon muutosilmoitus. (Syväterä 2007.)

Maksuaikaa sakon tai korvauksen maksamiselle myöntää Ork, jos asia ei ole edennyt ulosottoon asti. Jos asia on jo ulosotossa, maksuaikaa myöntää ulosottomies (Sakkolaki 14 ja 15 §). Maksuaikaa voidaan myöntää sairauden, työttömyyden tai muun vastaavan syyn perusteella. Maksuaikahakemukset harkitaan tapauskohtaisesti ottaen huomioon tuomittu määrä ja maksuvelvollisen olosuhteet. Ork antaa maksuaikapyynnöstä kirjallisen päätöksen, josta lainmukaan ei saa valittaa. Yli vuodeksi maksuaikaa voidaan myöntää vain erityisen painavista syistä. Käytännössä maksuvelvollisen on tällöin sitouduttava kuukausittaisiin osasuorituksiin. (Syväterä 2007.)

Tuomioistuimen päätökset muuttorangaistusasioissa tallennetaan Ork:ssa perintäjärjestelmään, joka lähettää tuomituille vielä ilmoituksen muuttorangaistuksesta ja sen jälkeen vankeusrangaistuksen täytäntöönpanokirjan ulosotolle vankilaan passittamista varten. (Syväterä 2007.)

Valtiolle tuomittujen korvausten ja muiden saatavien perintä tapahtuu muuntomenettelyä lukuun ottamatta samoin kuin sakkojen täytäntöönpano. Korvausten osalta on kuitenkin huolehdittava vanhentumisen katkaisemisestä säännösten mukaan. Korvaussaatavissa Ork voi lain mukaan luopua alle 350 euron osalta siinä tapauksessa, että päätöksen antamisesta on enemmän kuin viisi vuotta, mutta muuten luopuminen saatavan perimisestä on mahdollista vain tuomioistuimen vahvistamassa velkajärjestelyssä tai velkajärjestelylain periaatteiden mukaisessa vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä. (Syväterä 2007.)

Pohjoismaisen yhteistoimintalain nojalla Suomessa tuomittuja sakkoja ja korvauksia lähetetään perittäväksi myös muihin pohjoismaihin. Niihin lähetetään myös maksukehotukset ennen ulosottohakemuksia. Joka maassa on oma keskusvirastonsa, jonka kautta yhteistyö hoidetaan. (Syväterä 2007.)

Omaisuuksien menettämisseuraamukset hoidetaan käsin täytäntöönpanokirjan tulostamisen jälkeen. Täytäntöönpanokirja lähetetään tai yritetään lähettää suoraan sille kihlakunnan poliisilaitokselle, jonka alueella omaisuus on. Sijaintipaikka selvitetään päätökselle tuomioistuimessa tallennetun tiedon perusteella. (Syväterä 2007.)

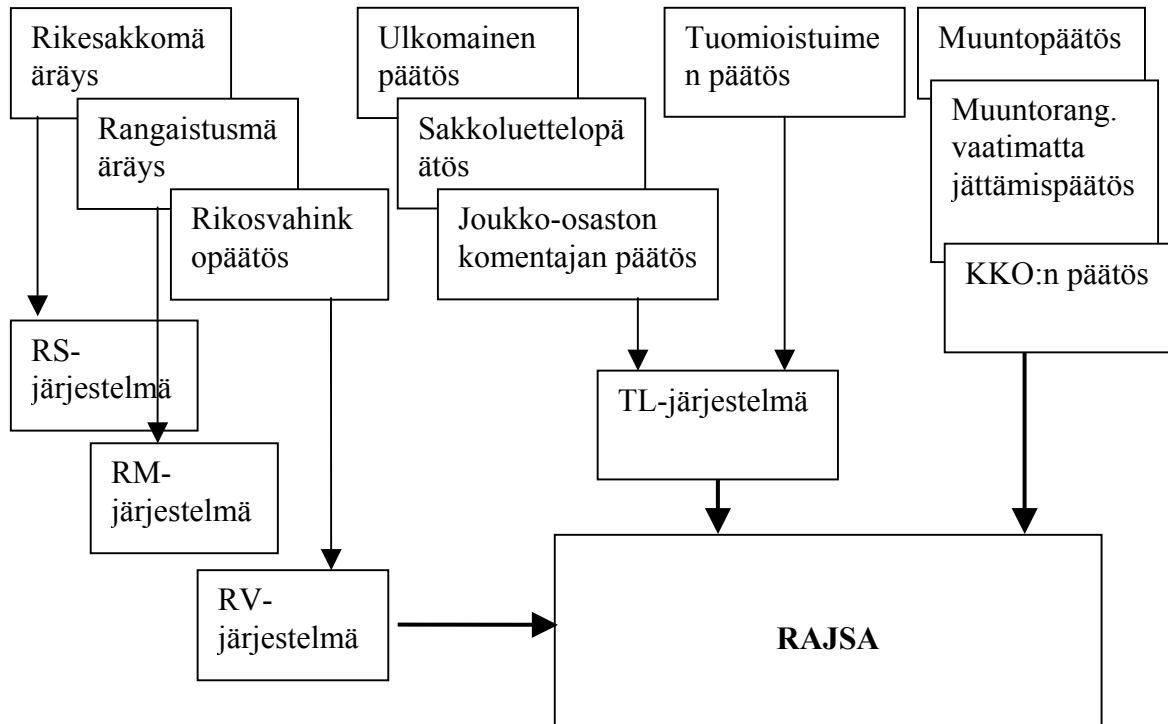
Kaikki edellä mainitut menettelyt täytäntöönpanosta, koskevat täytäntöönpanojärjestelmä Rajsan toimintaa sekä Ork:n periaatteita täytäntöönpanon suhteen. Kuten jo aikaisemmin on käynyt ilmi, suurin osa tapahtuu automaattisesti. Kuitenkin harkintaa vaativat toimenpiteet täytäntöönpanojärjestelmään tekee käyttäjä.

3.2 Täytäntöönpanojärjestelmä Rajsa

Ork huolehtii sakkorangaistusten ja rikesakkojen täytäntöönpanosta sekä valtiolle tuomittujen korvausten ja ylikuormitustamaksuumääräysten perimisestä. Viraston tehtävänä on myös rikosvahinkolain mukaisten valtion takautumisoikeuteen perustuvien saamisten perimisen sekä muuntorangaistusten täytäntöönpano. Rajsa on Ork:n tietojärjestelmä, jonka avulla peritään Ork:n perittäväksi olevat valtion saatavat.

Tässä yhteydessä Rajsan määrittely koskee Ork:n täytäntöönpano-osuutta. Tuomioistuinten ym. viranomaisten päätöksistä ei siirretä kaikkia tietoja järjestelmään, vain ne tiedot, joita tarvitaan täytäntöönpanon kannalta. Nykyiseen rikosasiainjärjestelmään, josta käytetään lyhennettä RAJ, jäävät tuomiolauselmajärjestelmästä rikosrekisteri sekä rikosvahinkojen, rikesakkojen ja rangaistustamaksuumääräysten tallennuksen ja jakelun hoitavat osuudet. Tällä hetkellä perittävät tiedot siirtyvät Rajsaan näiden rekistereiden kautta. Ainoastaan muuntorangaistukset tallennetaan suoraan Rajsaan. Suunnitelmassa on saada tulevaisuudessa Rajsaan mahdollisuus tallentaa Täytäntöönpanoperusteita suoraan järjestelmään, jotta myös

seuraamusmaksut ja mahdolliset uudet perintäasiat saataisiin konekielisesti perintään nykyisen manuaaliperinnän sijaan. Oheisessa kuviossa on esitetty yhteydet, miten tiedot siirtyvät perintäjärjestelmään RAJSAan:

KUVA 2 Päätösjärjestelmät ja päätösten liittyminen perintäjärjestelmään. (Tapanainen 2004.)

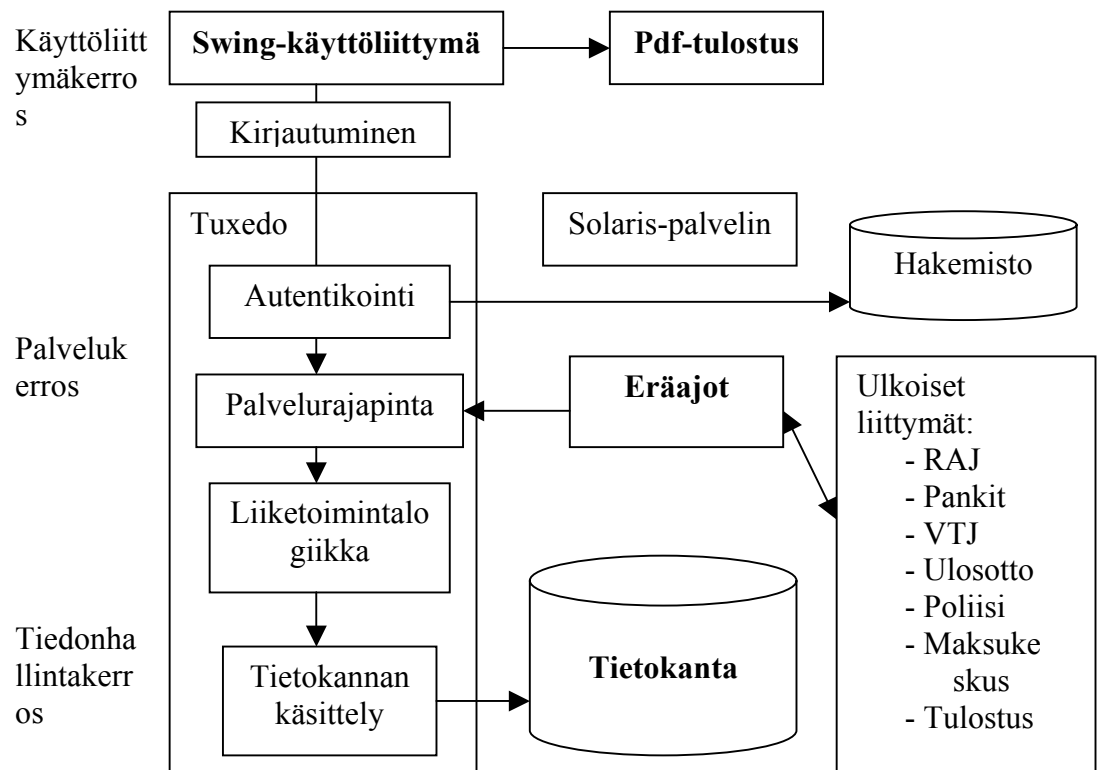
3.2.1 Perintäjärjestelmän toiminta yleisellä tasolla

Järjestelmän toiminnallisuus jakautuu useaan eri käyttöliittymään, joita ovat toimisto-, asiointi ja Notes-käyttöliittymät. Käyttöliittymien lisäksi huomattava osa järjestelmän toiminnallisuudesta sijaitsee eräajoina toteutettavissa taustapalveluissa, jotka jakautuvat valvonta, käsittely- ja liityntätoimintoihin. (Kaakinen, Nilsson 2001, 5.)

Rajsa-järjestelmän arkkitehtuuri on palvelusuuntautunut 3-tasoarkkitehtuuri, jonka osia ovat käyttöliittymäkerros, palvelukerros ja tiedonhallintakerros. Pääosa liiketoimintalogiikasta sijoitetaan palvelukerrokseen jota käyttävät niin eri käyttöliittymät kuin eräajotkin. Asiointikäyttöliittymän osalta rakenne saattaa muodostua 4-tasoiseksi, jolloin tasoja ovat käyttöliittymä-, esitys-, palvelu- ja tiedonhallintakerros. (Kaakinen ym. 2001, 5-6.)

Rajsa-järjestelmä on teknisiltä perusratkaisuiltaan käyttöjärjestelmäriippumaton. Riippumattomuus perustuu käytettyihin Java- ja Tuxedo-ympäristöihin, sekä standardeihin Java- ja C++ -ohjelmointikieliin. Sekä nämä ympäristöt että ohjelmointikielien ovat saatavissa useille eri käyttöjärjestelmille. Eli järjestelmän perusominaisuudet ovat monitasoarkkitehtuuri, jossa tapahtumakäsittelyä hoitaa Tuxedo. Tietokanta on IBM DB2 ja käyttöliittymä Java-GUI-sovellus. (Kaakinen, ym. 2001, 6.)

Ohessa kuva Rajsan monitasoarkkitehtuurista käytännössä (Nilsson, Käyttöliittymän esittely.):

Perusedellytyksenä sovelluksen käytettävyydelle muissa kuin teknisessä arkkitehtuurissa kuvatuissa käyttöjärjestelmissä ovat:

- Java-ajoympäristön saatavuus
- Jolt-kirjaston saatavuus
- Tuxedo-palvelinympäristön saatavuus
- Notes-client ja -server -ympäristöjen saatavuus
- Standardin mukaisen Java- ja C++ -kehitysympäristön saatavuus

(Kaakinen ym. 2001, 6.)

Koska Rajsa-järjestelmä on käytössä ainoastaan Ork:ssa, toteutetaan käyttöliittymät ainoastaan suomenkielisinä. Tulostusten osalta järjestelmä

on kuitenkin kaksi kielinen eli saatavilla on sekä suomen että ruotsinkielisiä tulosteita. (Kaakinen ym. 2001, 9.)

Rajsan toiminta voidaan jakaa kahteen osaan, suorakäyttöön ja eräajoihin. Suorakäyttö tapahtuu käyttöliittymän kautta. Käyttäjä tekee työnsä Rajsan suorakäytössä. Suurin osa työstä tehdään selvityspyyntöjen kautta, mutta Rajsassa on myös töitä, jotka käyttäjän on hoidettava muuten. Näitä ovat esimerkiksi maksun kohdennus, haasteiden tallennus ja muutospäätösten tallennus. Eräajot on ajastettu ajettavaksi palvelimessa. Suorakäyttö ei ole tällöin käytettävissä. Eräajoille on varattu aika joka yö klo 20.00-6.30 välillä. Eräajoja ovat esimerkiksi maksukehotusten ja ulosottohakemusten tulostus. (Nilsson, Käyttöliittymän esittely.)

3.2.2 Perintäjärjestelmä Rajsan rakenne

Rajsan käyttöliittymässä on seuraavia osia. Pääikkuna, joka avautuu sovelluksen käynnistyessä. Haku- ja tehtäväikkunat avautuvat lomittain pääikkunan sisälle. Lisäksi on olemassa ilmoitusikkunat, joissa näkyy virheilmoituksia, huomautuksia ja varoituksia. Rajsassa voi olla samanaikaisesti auki useita haku- ja tehtäväikkunoita. (Nilsson, Käyttöliittymän esittely.)

Rajsa:ssa on erilaisia osioita, jotka liittyvät toisiinsa. Näitä ovat täytäntöönpanoperuste, henkilö, täytäntöönpanoasiat, tapahtumat, maksut, haut, työpinot, asiakaskontakti, tulosteet ja muutoshistoria. Rajsan rakenne on esitetty liitteessä 3 olevasta kuvasta. Seuraavassa on selitetty tarkemmin edellä mainitut osa-alueet.

Täytäntöönpanoperuste, josta käytetään lyhennettä TpPeruste, sisältää TL-, RM-, RS- ja RV-järjestelmien tallennetuista päätöksistä vain täytäntöönpanon tarvitsemat tiedot. TpPeruste ei siis sisällä päätöstä kokonaan. TpPerusteita muodostetaan myös muutospäätöksistä, jotka syötetään suoraan Rajsaan. TpPerusteella on perushenkilö, sakko-, korvaus-, omen- tai erikoislausunto, rikos, lainkohdat ja lisätiedot. (Silvennoinen 2004.)

TpPerusteilla on tiloja, joista käyttäjä näkee TpPerusteen etenemisen Rajsassa. Tilat ovat tarkastettavana, hyväksytty, korjattu, korvattu, korvattu osittain, muodostettu, mitätöity ja poistettu. (Silvennoinen 2004.)

TpPerusteeseen liittyy lausuntoja, joista muodostetaan asioita. Pääsääntöisesti yhtä lausuntoa vastaa yksi asia. Lausunnon tyyppi määrää minkälainen asia siitä muodostetaan Rajsaan, esimerkiksi sakkolausunnosta muodostetaan sakkoasia. Lainvoimaisuus tieto on Rajsassa TpPerusteen jokaisella lausunnolla. (Silvennoinen 2004.)

Rajsan *henkilöt* tulevat RAJ:sta päätöstietojen mukana. Rajsassa ei syötetä uusia henkilöitä. Rajsassa erotetaan perushenkilö ja Rajsa-henkilö.

Perushenkilöllä tarkoitetaan RAJ:sta päätöksen mukana tullutta, TpPerusteella olevaa henkilöä. Asioilla oleva Rajsa-henkilö muodostetaan TpPerusteen perushenkilöstä samanaikaisesti kuin TpPerusteesta muodostetaan asiat. Rajsa-henkilön henkilötietoja päivitetään VTJ:n muuttuneilla tiedoilla. (Silvennoinen 2004.)

Rajsassa syötetään henkilöön liittyviä tietoja henkilön kautta. Näitä tietoja ovat maksuaika, velkajärjestely, konkurssi, kuolinpäivä, kuolinpesän varattomuus, turvakielto, vankilassaolo ja kansalaisuus. Rajsa liittää tiedot henkilön asioihin. (Silvennoinen 2004.)

Jokaisesta TpPerusteen lausunnosta muodostetaan Rajsa:ssa asia. Asioiden ylälajit ovat TpAsia, Om men-asia ja Muuntoasia. Asian laji vaikuttaa sen käsittelyyn Rajsassa. *Täytäntöönpanoasiat* ovat joko henkilökohtaisia tai yhteisvastuullisia. Yhteisvastuullisten asioiden osalta on mahdollista erilainen käsittely osallisten välillä. Asia voidaan esimerkiksi keskeyttää yhden osallisen osalta ja lähettää toisen osalta ulosottoon. Yhteisvastuullisella asialla tapahtumat voivat olla joko asiaa koskevia tai yksittäistä osallista koskevia. (Silvennoinen 2004.)

Kaikille Rajsaan vietäville asioille muodostetaan asianumero vuosiluvusta ja juoksevasta numerosta esimerkiksi 2009/12345. Asianumero yksilöi asian tarkasti. Lisäksi asianumero Rajsassa muodostaa viitteen, jota käytetään maksukehotuksilla ja tilisiirrolla. Asioilla on myös perintätunnus, joka tulee lähettävästä järjestelmästä. Kaikki kolme ovat hakuperusteita Rajsassa. Asioilla on lisäksi tiloja. Asian tila vaikuttaa sen etenemiseen järjestelmässä ja siihen mitä käyttäjä voi tehdä. (Silvennoinen 2004.)

Rajsan *tapahtumat* kertovat mitä asialle on tapahtunut. Tapahtumia voi syntyä eräajoissa tai käyttäjän syöttäminä. Tapahtumia liittyy yleensä johonkin Rajsan asiaan tai henkilöön. Tapahtumia, jotka eivät liity mihinkään, kutsutaan irrallisiksi tapahtumiksi. Näitä ovat vain rikesakkovalitustapahtumat. (Silvennoinen 2004.)

Rajsassa olevia tapahtumia on ryhmitelty seuraavasti; yleiset tapahtumat, kehotustapahtumat, ulosottotapahtumat, etsintäkuulutustapahtumat ja omentapahtumat. Myös tapahtumilla on tiloja. Näitä ovat kesken, odottaa valvonnan toimintapiteitä, päättynyt, täytäntöönpanavana, poistettu, valmis jne. Tilan avulla käyttäjä näkee tapahtuman elämisen. Esimerkiksi tapahtuman ulosottohakemus tila Kesken kertoo, että ulosottohakemusta ei ole vielä lähetetty. Kun ulosottohakemus on lähetetty, tapahtuman tilaksi muuttuu Täytäntöönpanavana. (Silvennoinen 2004.)

Tapahtumien tilat vaikuttavat asian tilaan. Esimerkkinä maksukehotustapahtuma. Kun käyttäjä tilaa maksukehotuksen, maksukehotustapahtuman tilaksi tulee Kesken. Kun järjestelmä on lähettänyt maksukehotuksen, tapahtuman tilaksi muuttuu Valmis. Kun tapahtuman

tilaksi m uuttuu valm is, asian tilaksi m uuttuu Kehotettu. (Silvennoinen 2004.)

Keskeytys tapahtum a poikkeaa aikaisem man järjestelm än keskeytys vaiheesta. Keskeytyksellä pitää olla aina syy. Keskeytys tapahtum a poistetaan m erkitsemällä tapahtum an tilaksi Poistettu. Asia palaa tällöin Toimenpiteitä odottava tilaan. (Silvennoinen 2004.)

Ylimääräinen m itätöinti on Rajsan m äärittelyssä keksitty tapahtum an yleisnimi, jolla tarkoitetaan koko asian tuom itun raham äärän m itätöintiä. (Silvennoinen 2004.)

Maksut ovat jo Rajsassa, vaikka niitä ei olisi vielä kohdennettu asialle. Asioille ei m uodostu liिकासuorituksia, koska niille kohdistetaan m aksuja vain sen verran kuin on tuom ittu. Liikaa m aksettu raha on tilassa Kohdentamaton, josta käyttäjä voi sen joko kohdentaa jollekin m uulle asialle tai palauttaa maksajalle. (Silvennoinen 2004.)

Rajsassa on erilaisia m aksuja, esimerkiksi kohdennettu m aksu, palautettu maksu ja keinomaksu. Keinomaksu on käyttäjän keino hoitaa asia kuntoon joissakin poikkeustilanteissa. (Silvennoinen 2004.)

Tiliotteet tulevat Rajsaan konekielisesti. Käyttäjä käsittelee tiliotteen. (Silvennoinen 2004.)

Myös maksuilla on tiloja. Järjestelm ä kohdentaa Kohdennuskelpoinen tai Kohdennusta odottava –tiloissa olevat m aksut asioille autom aattisesti. Käyttäjä kohdentaa kohdennuskelpoisia m aksuja suorakäytössä. (Silvennoinen 2004.)

Palautusten käsittely tapahtuu palautuserissä. Käyttäjä ottaa käsiteltäväkseen palautusta odottavat m aksut ja m uodostaa niistä palautuserän. Ulkom aille m aksettavat palautuksen käsitellään kuitenkin manuaalisesti. (Silvennoinen 2004.)

Asioiden *hakuperusteina* voivat olla henkilö, viite, ratkaisu ja asia. Asian haku-ikkunalla on om at välilehdet jokaiselle hakutavalle. (Silvennoinen 2004.)

Henkilön avointen asioiden haku tehdään asioiden haku-ikkunan henkilö välilehdellä. Näin saadaan näkyviin asiakohtaiset saldot. (Silvennoinen 2004.)

Henkilöitä haetaan henkilöiden haku ikkunalla. Haku voidaan suorittaa henkilötunnuksella, syntym äajalla, sukunim ellä ja etunim ellä. (Silvennoinen 2004.)

Maksun hakuperusteita voivat olla m aksaja, viite, m aksun tila ja ulosottomaksut. (Silvennoinen 2004.)

Tiliotteita haettaessa on annettava vähintään tiliotteen päivämäärä. Hakua voidaan rajata tilinumeroilla, tilin lajilla ja tiliotteen tilalla. (Silvennoinen 2004.)

Työpinot ovat joko tiimitin työpinoja tai käyttäjän henkilökohtaisia työpinoja. Työpinot muodostuvat selvityseristä ja selvityspyynnöistä. Selvityserät muodostuvat eräajoissa ja ne koostuvat selvityspyynnöistä. Yhden selvityserän selvityspyynnöillä on sama kohde, laji, rekisteröintipäivä ja vastuutiimi. Selvityserän tila voi olla Jakamatta, Odottava, Muistutettu tai Valmis. (Silvennoinen 2004.)

Selvityspyynnöt muodostuvat eräajoissa tai suoraikäytössä käyttäjän tekeminä. Selvityspyynnöt on kahta tyyppiä, virhe ja huomautus. Virhe keskeyttää asian täytäntöönpanon, huomautus antaa täytäntöönpanon jatkaa. Selvityspyynnöillä on kohde, laji, syy ja selostus. Kohde voi joskus puuttua, tällöin on yleensä kysymys eräajon ajotiedotteesta tai vastaanottoajoon liittyvästä selvityspyynnöstä. (Silvennoinen 2004.)

Asiakaskontaktin kirjaaminen ja tiettyjen tulosteiden tekeminen sen kautta on toiminto. Pääsäännön mukaan, asiakaskontaktiin kirjataan kaikki virastoon tulevat asiakkaiden yhteydenotot. Asiakaskontaktilla on kaksi tilaa, kesken ja valmis. Asiakaskontaktin kautta tehdään saldotodistukset, sakkorekisteriotteet, velallisen avoimet asiat- ja omien tietojen tarkistaminen- tulosteet. (Silvennoinen 2004.)

Rajassa on sekä massa- että oheistulosteita. Massatulosteita ovat erilaiset kehotukset, syyttäjän täytäntöönpanokirja, takavarikon peruutustiedote ja ommen-täytäntöönpanokirjat. Muut tulosteet ovat oheistulosteita, jotka käyttäjä tulostaa omalle kirjoittimelleen. Oheistulosteilla on valmis järjestelmän tekemä pohja, jota käyttäjä täydentää harkitsemalla tavalla. Varsinainen tulostaminen tapahtuu Acrobat Reader-ohjelman kautta. (Silvennoinen 2004.)

Tulosteen tulostamisesta jää aina tulostusmerkintä. Jotkut tulosteet arkistoidaan Rajsaan niin, että ne ovat uudelleen tulostettavissa, joistakin tulosteista jää tieto tapahtumalle. (Silvennoinen 2004.)

Järjestelmä kerää automaattisesti *muutoshistoriaa* niistä tiedoista, joista niin on määritetty. Eroa ei tehdä sen perusteella, onko muutoksen tehnyt käyttäjä vai järjestelmä. Muutoshistoria-tiedon käyttötarkoitus on kaksitahoinen, historia tiedon kerääminen ja käyttäjän sormenjälkien jääminen.

Muutoshistoriaa ei kuitenkaan kerätä sellaisista asioista, joista joku muu viranomaisena kerää, esimerkiksi VRK:n tiedot. Muutoshistoriaa ei kerätä selvityspyynnöiden tietoihin kohdistuvista muutoksista, asiakaskontaktin tiedoista sekä koodiston ja organisaation tiedoista. (Silvennoinen 2004.)

Kaikki edellä mainitut ominaisuudet ovat sellaisia Rajsassa olevia tietoja, joita voidaan tilastoida. Tämä tieto on pohjana sille, mitä tullaan ottamaan huomioon mietittäessä raportoinnin- ja tilastoinnintarpeita.

3.2.3 Tietojen vastaanotto Rajsaan

Vastaanoton tehtävänä on ottaa vastaan ja käsitellä kaikki järjestelmän ulkopuolelta tuleva tieto. Tieto tulee sähköisesti tai käyttäjän syöttämänä. Tiedon saantitavan muuttuminen vaikuttaa vain vastaanottoon. Esimerkiksi, jos paperilla tulevien tietojen vastaanotto muuttuu sähköiseksi liittymäksi, muutokset rajoittuvat vastaanottoon. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.) Näin on tapahtunut muun muassa rikesakkojen ja rangaistusmääräysten osalta. Kyseiset tiedot tallennettiin aikaisemmin Ork:ssa RAJ:iin itse, josta tiedot välittyivät Rajsaan. Nykyään tiedot saapuvat sähköisesti RAJ:iin.

Sähköisessä muodossa tulevat tiedot vastaanotetaan saapumiserinä. Vastaanotto tarkistaa, että saapumiserä on muodollisesti oikein, purkaa saapumiserän saapumistapahtumiksi, joita ovat päätös, henkilötieto, irrallinen tapahtuma sekä korjaus ja tallentaa saapumistapahtumat. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

TpPerusteiden vastaanotto tapahtuu kahden erillisen eräajon avulla, joita ovat TpPerusteiden vastaanottoajo ja asioiden muodostusajo. Vastaanottoajot ajetaan viikoittain seuraavalla aikataululla: Tuomiolauselma ja rikosvahinkopäätökset muun muassa aamun iltana sekä rangaistusmääräykset ja rikesakot perjantai-iltana. (Tapanainen 2004.)

Tarkemmalla tasolla TpPerusteiden vastaanottoajon tehtävänä on lukea RAJ:sta lähetetyt tiedostot, tarkistaa tiedostot ja muodostaa niistä TpPerusteet Rajsa-kantaan. Jos kyseessä on Rajsaan aiemmin lähetetyn TpPerusteen korjaus, ajo hakee Rajsasta alkuperäisen TpPerusteen ja liittää TpPerusteet toisiinsa. Jos kyseessä on hovioikeuden TpPeruste, joka korvaa Rajsaan aiemmin lähetetyn alioikeuden TpPerusteen, ajo liittää nämä TpPerusteet toisiinsa. Vastaanottoajo ei kuitenkaan vielä päivitä korjattavaa tai korvattavaa TpPerustetta eikä siihen liittyviä asioita. (Tapanainen 2004.)

Asioiden muodostusajon tehtävänä on hakea Rajsasta kaikki hyväksytyt TpPerusteet, joista ei ole vielä muodostettu asioita. Jos kyseessä on uusi ensimmäisen oikeusasteen TpPeruste, ajo muodostaa TpPerusteen lausunnoista asiat. Jos kyseessä on Rajsaan aiemmin lähetetyn TpPerusteen korjaus, hakee ajo Rajsasta alkuperäisen TpPerusteen ja päivittää siitä muodostetut asiat vastaamaan korjattua TpPerustetta. Mikäli kyseessä on hovioikeuden TpPeruste, joka korvaa Rajsaan aiemmin lähetetyn alioikeuden TpPerusteen, hakee ajo Rajsasta alioikeuden TpPerusteen ja päivittää siitä muodostetut ei lainvoimaiset asiat

vastaamaan hovioikeuden TpPerustetta. Lisäksi ajon tehtävänä on päivittää aiemman TpPerusteen tilaan korjattu, korvattu tai korvattu osittain. (Tapanainen 2004.)

Yleensä asiat muodostetaan asioiden muodostus-eräajossa. Poikkeustapauksissa käyttäjä voi muodostaa asiat käyttöliittymästä. Pääsääntö on se, että kustakin TpPerusteen lausunnosta muodostuu asia, jonka seuraamustilanne määräytyy TpPerusteen ratkaisulajin ja lausunnon lajin perusteella. TpPerusteen henkilötietojen perusteella lisätään Rajsaan uusi henkilö, jos kyseistä henkilöllä ei ole entuudestaan asioita Rajassa. Lisäksi järjestelmä kohdentaa uusille asioille ennakkoon tulleet maksut. (Tapanainen 2004.)

Kuten edellä mainituista selviää, Rajsan automaattinen toiminta tarkoittaa käytännössä ennalta määriteltyjä eräajoja, jotka etenevät loogisesti tulojärjestyksessä. Ensin on vastaanottoajo ja sen jälkeen asioiden muodostusajo.

3.2.4 Muut käsittelyyn ja valvontaan liittyvät ajot

Käsittely käsittelee tiedon välittömästi sen tultua järjestelmään. Järjestelmään tulee saapumistapahtuma tai käyttäjä reagoi johonkin asiaan tai tapahtumaan. Käyttäjä voi esimerkiksi korjata, syöttää tai poistaa tapahtuman tai asian. Käsittelyssä tutkitaan tiedon vaikutus asioihin, henkilöihin ja tapahtumiin. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Käsittely muodostaa uudet täytäntöönpano- ja muut asiat sekä tarkistaa ja liittää järjestelmän ulkopuolelta tulevat ja syötetyt tapahtumat asioihin. Käsittely käynnistyy heti, kun saapumistapahtuma on vastaanotettu tai käyttäjä on tehnyt toiminnon. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Valvonta tutkii, onko aika tehdä asia jolle jokin täytäntöönpanotoimenpide. Valvonta tutkii jälkikäteen ja valvoo järjestelmää määrättyinä väliajoin. Se tutkii asioiden tilaa, aikarajaa ja asioihin liittyviä esteitä. Näitä voi olla esimerkiksi aika lähettää ulosottohakemus tai onko kulunut maksukehotuksen tulostumiselle määrätty aika. Valvonta toimii ajastetusti. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Valvonta seuraa myös käyttäjän toimintaa. Esimerkiksi lähettää työn käyttäjän työpinoon, jos on aika tehdä jokin toimenpide sekä huomauttaa, jos jokin työ on ollut käyttäjän työpinoissa liian kauan. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Täytäntöönpanon ohjaus ja hallinta ottaa asian käsiteltäväksi valvonnan tai käsittelyn ilmoituksen perusteella. Se ohjaa asian tilan mukaan oikeaan täytäntöönpanotoimenpiteeseen ja tekee määrättyä täytäntöönpanotoimennä. Täytäntöönpano voi olla järjestelmän sisäistä tai se voi sisältää lähetysten

keräämisen toimintukselle. Henkilöön liittyvät täytäntöönpanon esteet tutkitaan täytäntöönpanossa. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa:Yleiskuvaus.)

Toimitus huolehtii keskitetysti kaikesta järjestelmän tiedon lähettamisestä ulospäin. Toimitus vastaanottaa lähetyksen sisällön tiedot täytäntöönpanosta, asiakaspalvelusta (vastaukset asiakaskyselyihin) tai valvonnasta ja täydentää niitä tarvittaessa. Se valitsee oikean formaatin lähetyksen sisällön perusteella sekä lähetystavan ja toimitusosoitteen lähetyksen vastaanottajan perusteella (posti, faksi, sähköposti, konekielinen tiedosto) ja valitsee oikean lähetysajan. Yksittäiset lähetyksen toimitus kokoa lähetyseriksi. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa:Yleiskuvaus.)

Edellä olevat eräajot siis huolehtivat asioiden etenemisestä automaattisesti tai ilmoittavat käyttäjälle, kun pitäisi tehdä jokin toimintopide täytäntöönpanon jatkumiseksi.

3.2.5 Asiakaspalvelu ja asiakaskontaktit

Asiakaspalvelun tehtävänä on ottaa vastaan ja kirjata kaikki asiakasyhteydenotot. Asiakaspalvelu käyttää järjestelmän muita osia yhteydenottojen selvittämiseen ja vastausten antamiseen. Yhteydenotto voi tapahtua puhelimitse, kirjeitse, faksilla tai sähköpostilla. Asiakaspalvelu kirjaa järjestelmästä haettavalle lomakkeelle kaikki asiakaskontaktit ja merkitsee, minkä tyyppisestä kyselystä on ollut kyse ja miten asia on selvitetty. Asiakaspalvelu voi siirtää asioita asiantuntijoille vaativammissa asioissa. Asiakaspalvelun tekemät merkinnät asiakaskontaktista siirtyvät asiantuntijalle. Merkintöjä voivat olla mitä on tehty, mikä on ongelma, miten kysymykseen toivotaan vastattavan ja milloin. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa:Yleiskuvaus.)

Kaikki asiakkaiden yhteydenotot kirjataan asiakaskontaktitoiminnon avulla. Yhteydenottajia ovat yksityishenkilöt, viranomaiset ja muut sidosryhmät. Yhteydenottotapoja ovat kirje, puhelin, faksi, sähköposti ja asiakaskäynti. Asiakaskontaktiin vastataan postitetulla tai annetulla tulosteella, sähköpostilla, faksilla, puhelimitse tai suullisesti. Asiakaskontakti on Rajsassa diariointia ja asiakaspalvelun kuormitusta mittaava toiminto. Varsinaisia toimintoja ei tehdä asiakaskontaktissa vaan Rajsan täytäntöönpanossa. (Asiakaskontaktin kirjaus.)

Asiakaskontakti kirjataan Rajsa:aan asiakaskontaktin kirjaus-näytöllä. Näytölle kirjataan viite, kontaktin laji, yhteydenottajan ja kohdehenkilön tiedot. Asiakaskontaktin kirjauksen yhteydessä voidaan Rajsa:aan kirjata tietoja sekä asiakaspalaute. Asiakaskontakti voidaan siirtää jatkotoimenpiteitä varten tekemällä asiakaskontaktista selvityspyyntö. Asiakaskontaktin laji voi olla neuvonta, selvitys tai toimintopide. (Asiakaskontaktin kirjaus.)

Neuvonta on yleensä puhelimitse tapahtuvaa viranomaisneuvontaa eikä se aiheuta toimenpiteitä Rajsa:aan. Yhteydenottajan tietoja ei tarvitse kirjata ja vastauksen saa yhteydenoton aikana. Neuvonnan jälkeen asiakaskontakti kirjataan valmiiksi. (Asiakaskontaktin kirjaus.)

Selvitys on täytäntöönpanossa tapahtuneen virheen tai täytäntöönpanijan vastaanottaman virheellisen päätöksen tutkimista. Selvityksestä voi aiheutua toimenpiteitä Rajsa:aan. Asiakaskontakti tehdään valmiiksi, vasta kun kaikki selvitystä vaativat jatkotoimenpiteet on tehty. (Asiakaskontaktin kirjaus.)

Toimenpide on hakemuksista, viranomaisen tai asiakkaan pyynnöstä suoritettu tehtävä. Toimenpide aiheuttaa asialle tulosteen tai tapahtuman. Asiakaskontakti tehdään valmiiksi, vasta kun kaikki asian vaatimat jatkotoimenpiteet on tehty. Toimenpiteitä ovat esimerkiksi sakkorekisteriotteen tekeminen, ulosottohakemuksen lähettäminen tai osoitteen korjaaminen. (Asiakaskontaktin kirjaus.)

Asiakaskontakti on haasteellinen osio Rajsassa, jos mietitään sen tietojen tilastointia. Siinä on useita erilaisia toimenpiteitä ja vaihtoehtoja, joita käyttäjä pystyy valitsemaan. Eli riippuu hyvin paljon käyttäjästä mitä tietoja tai toimenpiteitä hän valitsee asiakaskontaktille. Asiakaskontaktista pitäisi tehdä huomattavasti yksinkertaisempi, mikäli siitä halutaan vertailukelpoista tilastointitietoa.

3.2.6 Henkilön tiedot ja niihin liittyvät asiat

Järjestelmässä henkilöön liitetään paljon täytäntöönpanon ja asioiden hoidon kannalta tärkeää tietoa. Henkilötietojen perustam muodostavat Väestörekisteristä saatavat tiedot. Lisäksi henkilöön liitetään muita tietoja: velkajärjestely, vankilassaolo, konkurssi, maksuaikapäätös, henkilötietojen saantipäivä Väestörekisteristä, henkilötietojen korjauspäivä ja tieto siitä kuka on korjauksen tehnyt ja myöhemmin mahdollisesti kiinteistötietojärjestelmän tietoja. Juridisella henkilöllä on käytössä Y-tunnus. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Järjestelmän asiat, täytäntöönpano- ja muuntoasiat, liittyvät henkilöön. Tiedot päätöksistä tuodaan järjestelmään, vain niiltä osin, kuin täytäntöönpano niitä tarvitsee. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Päätökset ovat haettavissa nykyisestä RAJ-järjestelmän TL-osuudesta. Käyttäjän näkökulmasta järjestelmä ei muodostu erillisistä rekistereistä, vaan asialla olevista tapahtumista ja asian eri tiloista voidaan tietää asian täytäntöönpanon vaihe. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

3.2.7 Työpinot ja selvityspyynnöt

Käyttäjän selvitystä vaativat asiat näkyvät työpinoissa, joita ovat erilaiset tiedotteet ja listat. Työpino on joko ryhmän tai ryhmän jäsenen henkilökohtainen työpino. Ryhmän jäsen jakaa tai hakee ryhmän työpinoista työt henkilökohtaiseen työpinoon. Työpinossa on kaikki selvityserät, jotka vaativat käyttäjän tutkimista. Selvityserä muodostuu yksittäisistä selvityspyynnöistä. Käyttäjä ei voi antaa hakuehtoja, vaan järjestelmä tekee haun automaattisesti. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Selvityspyyntöjä muodostuu, kun vastaanotto tarkistaa järjestelmään ulkoapäin konekielisesti vastaanotettavaa tietoa, asiakaspalvelusta, järjestelmän valvonnan ja järjestelmän käsittelyn tutkimuksen tuloksena, täytäntöönpanon tietyistä erikoistehtävistä sekä käyttäjän siirtäessä asian toiselle. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Selvityspyynnöstä käyttäjä pääsee asian selvittämiseen tai näkee selvityspyynnön tiedot. Ryhmän on myös mahdollista nähdä omien ryhmänsä jäsenten työpinit ja niiden tilat. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Selvityspyynnöt ovat Rajsa-järjestelmän käyttöliittymän erityispiirre. Selvityspyyntöjen avulla ohjataan käyttäjien työnkulkua ja välitetään tietoa eräajoissa havaituista ja käyttäjien selvittelyä vaativista asioista käyttäjien tietoon. Koska pääosa järjestelmän läpi kulkevista asioista hoidetaan automaattisesti ilman että käyttäjien tarvitsee niihin puuttua, selvityspyynnöt muodostavat luettelon käyttäjien puuttamista vaativista asioista. (Rajsa-Järjestelmän Perustietoa: Selvityspyyntö.)

Selvityspyyntöjä syntyy käyttäjän tekemänä, eräajokäsittelyssä ja palvelun tuottamana. Selvityspyyntö liittyy tavallisesti johonkin kohteeseen esimerkiksi asiaan, aksuun tai henkilöön. Selvityspyyntö voi olla myös ilman kohdetta, jolloin selvityspyynnön tiedoista selviää mitä se koskee. (Rajsa-Järjestelmän Perustietoa: Selvityspyyntö.)

Selvityspyynnölle kerrytetään käsittelyyn kuluva aika. Aika alkaa selvityspyynnön rekisteröinnistä ja päättyy, kun selvityspyynnön tilaksi annetaan valmis. Käyttöliittymässä selvityspyynnön selvittämiseen kuuluvaa aikaa ei näytetä. Yksittäisiä selvityspyyntöjä ei voi hakea. Selvityserän tai kohteen kautta nähdään selvityspyynnöt. (Rajsa-Järjestelmän Perustietoa: Selvityspyyntö.)

Näiden lisäksi käyttäjä voi tehdä selvityspyyntöjä järjestelmän eri osissa ja antaa selvityspyynnöille vastuuhenkilön ja/tai tiimin. Järjestelmä valitsee selvityspyynnön kohteen niiden tietojen perusteella, jotka ovat siinä ikkunassa, josta käyttäjä käynnistää selvityspyynnön tekemisen. Tyypillinen käyttäjän tekemä selvityspyyntö on asiakaskontaktista syntyvä selvityspyyntö. (Rajsa-Järjestelmän Perustietoa: Selvityspyyntö.)

Selvityspyyntö voi olla joko huomautus tai virhe tyyppinen. Virhe tyyppinen selvityspyyntö estää täytäntöönpanon etenemisen. Huomautus tyyppinen selvityspyyntö puolestaan antaa täytäntöönpanon jatkua normaalisti. Molempien tyyppiset selvityspyynnot estävät kuitenkin asian valmistumisen.

3.2.8 Tulosteet

Tulosteita tehdään suoraan sekä Rajsa järjestelmästä, että erillisellä Lotus Notes ohjelmalla. Lotus Notes liittymää ei ole määritelty tässä yhteydessä. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Oikeusrekisterikeskuksen sisäiseen käyttöön tulevat tulosteet ovat pääsääntöisesti suomenkielisiä. Joillekin sidosryhmille on tarvetta lähettää tulosteita myös ruotsiksi. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

3.2.9 Järjestelmän liittymät

Rajsa järjestelmän tärkeimmät konekieliset liittymät ovat RAJ eli tuomioistuinten päätökset, rangaistusmääräysten, rikesakkojen ja rikosvahinkojen täytäntöönpanon tarvitsemat tiedot. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Asioiden täytäntöönpanossa tarvittavia henkilöön liittyviä tietoja saadaan Väestörekisterikeskuksen järjestelmästä sekä Ork:n omista rekistereistä (velkajärjestely- sekä konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteri) ja vankeinhoito-osaston vankirekisteristä. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Järjestelmä välittää myös konekielisesti täytäntöönpanotietoja ulosottojärjestelmään ja poliisin kuulutusrekisteriin. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

Nämä liittymät kertovat Rajsan yhteyksistä muihin järjestelmiin joko ennen sinne liittymistä oleviin järjestelmiin tai täytäntöönpanoasioita ylläpitäviin järjestelmiin.

3.2.10 Järjestelmän käyttäjistä

Ork:ssa järjestelmän käyttäjiä on n. 50, joilla on erilaisia käyttäjärooleja. Rajsan rooleja ovat peruskäyttäjä, asian käsittelijä, henkilötietojen käsittelijä, päätöksen käsittelijä, muutoksenhakuun päätöksen käsittelijä, lainvoimaisuuden käsittelijä, haasteen käsittelijä, maksuaikapäätöksen käsittelijä, maksun käsittelijä, hyväksyjä, maksukeskus ja koodiston hoitaja. Roolit on jaettu työtehtävien mukaisesti.

Ork:n täytäntöönpanotehtäviä hoitavat henkilöt on jaettu ryhmiin, jotka noudattavat tiimijakoa. Yksikkö- ja ryhmäjakoon sekä työtehtäviin tulevat muutokset pystytään helposti ja Ork:n toimesta huomioimaan järjestelmän ylläpidossa. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus.)

3.2.11 Koodistot, ohjaustiedot ja säännöt

Järjestelmän muuttuvat tiedot ovat koodistoissa, ohjaustiedoissa ja säännöissä. (Rajsa-järjestelmän Perustietoa: Yleiskuvaus). Koodistojen ylläpitosovellus on Ork:n omistama järjestelmä, jonka avulla ylläpidetään Rajsa järjestelmän tarvitsemat koodistot, ohjaustiedot, organisaatitiedot ja fraasit. (Koodistojen ylläpitosovellus).

Rajsa järjestelmän kannalta kyseessä on avustava järjestelmä, jonka kanssa Rajsa järjestelmällä on yhteinen tietokanta ja tuotantoympäristö sekä sama arkkitehtuuriratkaisu ja käyttäjät, mutta ei varsinaista käytönaikaista integrointia. Käyttäjä voi avata Koodistojen ylläpitosovelluksen työasemaltaan erikseen riippumatta siitä, onko hänellä samanaikaisesti Rajsa järjestelmä aktiivisena. Lisäksi Koodistojen ylläpitosovelluksen kautta tehdyt muutokset eivät heijastu Rajsa järjestelmän ikkunoille välittömästi vaan vasta Rajsa järjestelmän sulkemisen ja uudelleen avaamisen jälkeen. (Koodistojen ylläpitosovellus.)

Koodistojen ylläpitosovelluksen toiminnallisuuteen ja käyttöliittymään on vaikuttanut pyrkimys toisaalta ylläpidon joustavuuteen tiedonhoidossa vastaavien henkilöiden kannalta katsottuna ja toisaalta tietosisällön oikeellisuuden varmistaminen. (Koodistojen ylläpitosovellus.)

Joustavuuteen on pyritty mm. sillä, että kaikilla koodistosovelluksen kautta ylläpidettävillä tiedoilla on voimassaoloaika. Tämä antaa mahdollisuuden päivittää tietojen muutokset tietokantaan hyvissä ajoin ennen kuin ne astuvat voimaan. Muutos ei tällöin tehdä korjaamalla suoraan olemassa olevaa tietoa vaan lisäämällä uusi tieto ja merkitsemällä vanhan tiedon voimassaolo päättyväksi samanaikaisesti, kun uusi tieto astuu voimaan. (Koodistojen ylläpitosovellus.)

Koska koodisto- ja ohjaustietojen saatavuus ja oikeellisuus on välttämätöntä Rajsa järjestelmän toiminnan kannalta, jo voimantulleita tietoja ei myöskään saa muuttaa tai poistaa. (Koodistojen ylläpitosovellus.)

Järjestelmään toteutettu toiminnallisuus jakautuu seuraaviin tehtäväkokonaisuuksiin:

- koodistojen katselu ja ylläpito
- ohjaustietojen katselu ja ylläpito
- Ork:n omien organisaatio- ja henkilötietojen katselu ja ylläpito

- Rajsa järjestelmän tarvitsemien ulkopuolisten organisaatioiden tietojen katselu ja ylläpito (Koodistojen ylläpitosovellus.)

Koodistojen katselu ja ylläpito tehtäväkokonaisuus sisältää toiminnot, joilla voidaan listata järjestelmään kirjattuja koodistoja, joko kaikki tai eri tavoin rajattuja joukkoja koodistoista. Koodistolistalta voidaan valita yksittäinen koodisto ja siirtyä katselemaan sen tietoja. Kustakin koodistosta näytetään koodiston perustiedot (tunnus, nimi ja voimassaoloaika) ja luettelo koodistoon liittyvistä koodiarvoista suomen- ja ruotsinkielisine selitteineen. (Koodistojen ylläpitosovellus.)

Koodistojen ylläpitotoiminnon avulla voidaan

- lisätä kokonaan uusia koodistoja
- muuttaa olemassa olevien koodistojen perustietoja
- lisätä olemassa olevaan koodistoon uusia koodiarvoja suomen- ja ruotsinkielisine selitteineen
- muuttaa koodiarvoja vastaavia selitetekstejä
- ilmoittaa yksittäisen koodiarvon tai koko koodiston voimassaolon päättyneeksi
- poistaa koodiarvo tai kokonainen koodisto, jonka voimassaolo ei ole vielä alkanut

(Koodistojen ylläpitosovellus.)

Ohjaustietojen katselu ja ylläpito tehtäväkokonaisuus sisältää puolestaan toiminnot, joilla voidaan listata järjestelmään kirjattuja ohjaustietoja eri tavoin ryhmiteltyinä. Ohjaustietolistalta voidaan valita yksittäinen ohjaustieto ja siirtyä katselemaan sen tietoja. Kustakin ohjaustiedosta näytetään sen tunnistetiedot ja uusien arvojen lisäksi erillisellä välilehdellä luettelo vanhoista arvoista. (Koodistojen ylläpitosovellus.)

Ork:n organisaatio- ja henkilötietojen katselu ja ylläpito tehtäväkokonaisuus sen sijaan sisältää toiminnot, joilla voidaan listata Ork:n organisaatiohierarkiaan kuuluvat yksiköt tai ne Ork:n henkilöt, joiden tietoja Rajsa järjestelmässä tarvitaan. (Koodistojen ylläpitosovellus.)

Organisaatietietojen ylläpitotoiminnoilla voidaan

- ylläpitää Ork:n Rajsa järjestelmässä käytettäviä osoitetietoja
- ylläpitää Ork:n Rajsa järjestelmässä käytettäviä tilitietoja
- ylläpitää Ork:n Rajsa järjestelmässä käytettäviä yhteystietoja
- lisätä Ork:n organisaatiohierarkiaan uusi alayksikkö
- muuttaa Ork:n tai sen alayksikön nimeä tai ilmoittaa yksikön voimassaolo päättyneeksi
- poistaa kokonaan organisaatioyksikkö, jonka tietoja ei enää tarvita

Henkilötietojen ylläpitotoiminnolla voidaan

- lisätä uusi henkilö

- muuttaa henkilön perustietoja tai yksikkötietoa
 - ilmoittaa henkilön toimikausi päättyneeksi
 - poistaa kokonaan henkilö, jonka tietoja ei enää tarvita
- (Koodistojen ylläpitosovellus.)

Muiden organisaatioiden tietojen katselu ja ylläpito tehtäväkokonaisuus sisältää toiminnot, joilla voidaan listata Rajsa järjestelmässä tarvitsemien ulkopuolisten organisaatioiden tiedot. (Koodistojen ylläpitosovellus.)

Organisaatiotietojen ylläpitotoiminnoilla voidaan

- lisätä uusi organisaatio joko itsenäiseksi organisaatioksi tai jonkun olemassa olevan organisaation alayksiköksi
 - muuttaa olemassa olevan organisaation perustietoja
 - ylläpitää olemassa olevan organisaation osoitetietoja
 - ylläpitää olemassa olevan organisaation tilitietoja
 - ylläpitää olemassa olevan organisaation yhteystietoja
 - poistaa kokonaan organisaatioyksikkö, jonka tietoja Rajsa järjestelmä ei enää tarvitse
- (Koodistojen ylläpitosovellus.)

3.2.12 Yhteenveto täytäntöönpanojärjestelmä Rajsasta

Edellä on esitetty täytäntöönpanojärjestelmän sisältö ja Rajsan sisältö kokonaisuudessaan. Kuten voidaan havaita, kyseessä on monipuolinen järjestelmä. Tiedot järjestelmään saapuvat erilaisten ajojen avulla tai osittain tiedoista syötetään suoraan Rajsaan. Toimintatapa on, että ylläpidetään pääsääntöisesti eräajojen avulla tai selvityspyyntöjen kautta muodostuneiden toimenpiteiden myötä.

Rajsaan muodostuu ensin TpPeruste, johon liittyy myös perushenkilö. TpPerusteella on lausuntoja, joista muodostuu TpAsioita. TpAsioilla on erilaisia tapahtumia, jotka kertovat täytäntöönpanon etenemisestä. Lisäksi on Rajsa henkilö, jolla on yhteys TpAsioihin. Maksut ovat erillinen osio Rajsassa. Myös niillä on yhteys perintätunnuksen tai muun tunnuksen avulla TpAsiaan.

Varsinaista työtä Rajsassa tehdään selvityspyyntöjen avulla. Selvityspyyntöjä muodostuu tiimitien työpinoihin erilaisissa virhetilanteissa, tai mikäli tilanne vaatii käyttäjän toimenpiteitä. Myös käyttäjä pystyy itse lisäämään selvityspyyntöjä.

Asiakaskontakti on toiminto, jonka avulla kirjataan asiakkaiden ja viranomaisten yhteydenottoja virastoon. Yhteydenotto voi olla neuvonta, selvitys tai toimenpide.

Rajsan toimintaa ylläpidetään erillisen koodiston järjestelmän avulla. Se sisältää Rajsa järjestelmän tarvitsemat koodistot, ohjaustiedot, organisaatitiedot sekä fraasit.

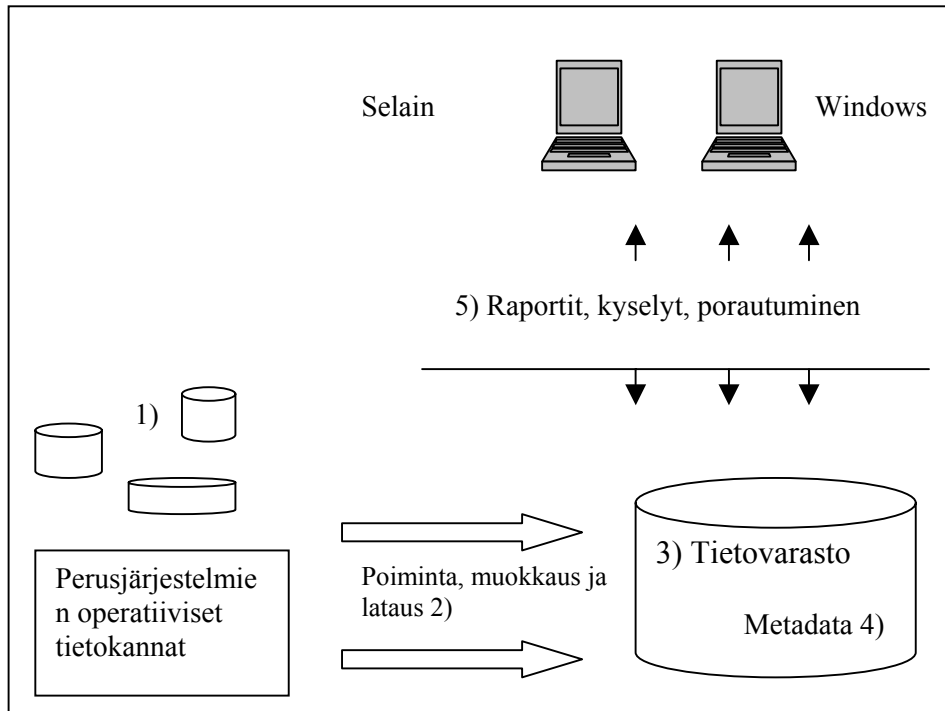
3.3 Tietovarastot (DW, BO)

Tietovarastointi on suomenkielinen nimitys sanalle Data Warehousing, josta käytetään lyhennettä DW. Siinä vaiheessa, kun yrityksen perusjärjestelmät eivät pysty enää riittävästi vastaamaan sen raportointitarpeita, tiedot on koottava erilliseen tietovarastotietokantaan. On kuitenkin muistettava, että tietovarastointi pohjautuu ensisijaisesti liiketoiminnan tarpeista. (Hovi, Ylinen, Koistinen 2001, 11.)

Tietovarastoinnista on tullut merkittävä väline yrityksille, jopa strategisen johtamisen työkalu. Yrityksen perusjärjestelmien sisältämät tiedot mielletään pääomaksi, jota pitäisi pystyä hyödyntämään monipuolisesti. Seuraamalla liiketoimintaympäristön muutoksia, pystytään reagoimaan erilaisiin signaaleihin nopeasti. Lisäksi tarkemmalla tietojen analyysillä voidaan parantaa asiakaspalvelua sekä optimoida yrityksen monia toimintoja. Yritykset tekevät yhä enemmän ja enemmän yhteistyötä eli verkostoituvat. Tietovarastoinnin kannalta tämä tarkoittaa sitä, että yrityksen tietovarastoa voidaan osittain avata myös yhteistyökumppaneille. Internet on toimiva jakelutie tiedon jakamiseen. Nykyään myös kunnissa ja valtiohallinnossa on tarvetta tietojen julkaisuun ymmärrettävässä muodossa. (Hovi ym. 2001, 18-19.)

Kuten Ari Hovi sanoo teoksessaan *Tietovarastot liiketoiminnan tukena "Yritys, joka pystyy hallitsemaan ja hyödyntämään tietonsa saa merkittävän kilpailuedun."*, tietovarastoinnin lähtökohta tulisi olla liiketoiminnan kehittäminen.

Operatiivisten järjestelmien joustamattomuus vaativaan raportointiin aiheuttaa sen, että tarvitaan erilainen tapa järjestellä tietoja. Seuraavassa kuvassa käydään läpi tietojen jalostusketjua perusjärjestelmien raakatiedosta jalostettuun, raportointi- ja kyselykäyttöön soveltuvaan muotoon. Tätä kutsutaan yksinkertaisesti tietovarastoinniksi. (Hovi ym. 2001, 29.)

KUVA 3 Tiedot yhdistellään eri perusjärjestelmistä Tietovarastoon. (Hovi ym. 2001, 29.)

- 1) Tiedot ovat operatiivisten perusjärjestelmien tietokannoissa, joilla niitä käsitellään.
- 2) Tiedot poimitaan eli luetaan ja muokataan tietovarastokannan edellyttämään muotoon. Samalla eri perusjärjestelmien tiedot yhdenmukaistetaan ja ladataan tietovarastoon.
- 3) Tietovarasto on nimenomaan tietojen helppoa ja nopeata hakuja varten suunniteltu tietokanta. Latauksessa uudet tiedot menevät edellisten perään, näin ollen myös historiatiedot säilyvät, mikä mahdollistaa trendianalyysin.
- 4) Tietovaraston tiedot määritellään ja kuvataan ns. metatiedoissa.
- 5) Tietovaraston tietoja kysellään, analysoidaan ja raportoidaan erilaisilla työkaluilla. Tietovarastosta ajetaan valmiisraportteja, parametroitavia raportteja ja uusia kyselyjä. Käytössä voivat olla myös tiedon louhinta. (Hovi ym. 2001, 29-30.)

3.3.1 Tietovarastoinnin tavoitteet

Ensisijaisena tietovarastoinnin tarkoituksena on mahdollistaa helposti ja nopeasti luotettavia vastauksia käyttäjien kyselyihin ja raportteihin. Seuraavassa on listattu yleisesti tietovarastoinnin tavoitteita:

- Tietovarastosta saadaan tietoja ulos ilman, että raportteja tarvitsee lähettää postitse tai sähköpostitse.
- Jakelutie mahdollistaa raportoinnin ja kyselyt eri puolelta organisaatiota, myös muissa toimipisteissä.
- Tiedot on järjestetty tietojen sisällön aihepiiriin mukaisesti, ei operatiivisten sovellusten mukaan.
- Historiatietoja voidaan seurata.
- Käyttäjä pystyy itse tekemään kyselyjä ja analyysejä ilman IT-ammattilaisen apua.
- Tietojen laatuun on voitava luottaa.
- Operatiivista käsittelyä tulee kuormittaa mahdollisimman vähän, tietovarastoinnin tulisi mieluummin vähentää kuormaa. (Hovi ym. 2001, 32.)

Tulevaisuuden näkymät tietovarastoinnin osalta näyttäisivät menevän siihen suuntaan, että tietoja tullaan ottamaan yrityksen käyttäjien lisäksi tarjoamaan myös yrityksen ulkopuolisille sidosryhmille. Lisäksi tietojen oletetaan olevan yhä ajantasaisempaa. Tämä tarkoittaa sitä, että latausten, tietokannan ja varmistusten hoitaminen vaativat entistä suurempaa huomiota. Nykyaikana ihmisillä on kova tiedon nälkä ja tietoja halutaan entistä tarkemmalla tasolla. Tulevaisuudessa tietovarastot tulevat myös kehittymään kohti ei-määrämuotoista tiedontallennusta ja multimediaa. (Hovi ym. 2001, 41.)

3.3.2 Tietojen poiminta tietovarastoon ja vanhojen tietojen poisto

Tietojen poiminta operatiivisesta järjestelmästä tietovaraston edellyttämään muotoon on yksi tietovarastoinnin suurimmista ja aikaa vievimmistä töistä. Tähän vaiheeseen kuuluvat poiminta perusjärjestelmästä, tietojen muokkaus sekä lataus tietovarastoon. Tästä vaiheesta käytetään englannin kielessä nimitystä Extract – Transfer – Load eli ETL. Tämä vaihe vie sen vuoksi aikaa, koska tietovaraston rakenne on niin erilainen kuin operatiivinen kanta. Lisäksi kyselyt tietovarastosta on tehtävä mahdollisimman helppoiksi. (Hovi ym. 2001, 77.)

Tietovarastointiprojektin alkuvaiheessa tarvitaan erilaisia tietojen latauksia. Ensimmäisenä on yleensä historiatietojen lataus. Tässä vaiheessa saattaa tietoja tulla jo valtava määrä. Tämän vuoksi myöhemmissä latauksissa käytetään usein päivitystä eli ei ladata uudelleen kaikkia operatiivisen järjestelmän tietoja, vaan ainoastaan muuttuneet tiedot. Tällainen normaalilataus voidaan sopia ajettavaksi kerran päivässä, viikossa tai kuukaudessa. Tietojen suuren määrän vuoksi, kannattaa harkita tarkkaan, ettei ladata liian usein mahdollisesti turhia tietoja. (Hovi ym. 2001, 86.)

Yksi tietovarastointiprojektin aikana muistettava asia on vanhojen tietojen poisto ja arkistointi tietovarastokannan kasvaessa koko ajan. Tietoja voidaan ja kannattaa siirtää hitaammalle, mutta halvemmalle tietovälineelle arkistoitavaksi. Vanhat tiedot, joita kysellään enää hyvin vähän, siirretään sivuun. Lisäksi voidaan käyttää välissä summataulua, johon kootaan keskeisiä tunnuslukuja. (Hovi ym. 2001, 87.)

Kuten jo aikaisemmin on käynyt ilmi, tietovaraston tietoja pystytään käyttämään hyödyksi monella eri tavalla. Tätä kutsutaan englanninkielessä Business Intelligence (BI), ja se tarkoittaa tietojen hyödyntämistä liiketoiminnassa sekä siihen liittyviä työkaluja. BI-alueen työkalut liittyvät siis raportointiin, kyselyihin, analyysiin sekä esim. verkkosivustoihin. Termillä tarkoitetaan joskus myös koko tietovarastointia. Vielä laajempi tulkinta kattaa koko liiketoimintaympäristön seurannan, mukaan lukien epämääräisemmät tiedot, kuten huhut, tunteet ja mielipiteet. (Hovi ym. 2001, 117.)

Tietoja analysoitaessa voidaan tietoja haluta raportteina, taulukoina tai esimerkiksi graafisina käyriä. Osa tiedoista tai raportoinnin tarpeista tarvitaan säännöllisesti ja vakioina, jolloin otetaan käyttöön vakioraportit. Ne voidaan ajaa automaattisesti heti latausten jälkeen sekä ne voidaan laittaa valmiina Internet-palvelimelle, jolloin saadaan myös laajaan jakeluun nopeasti. Lisäksi uusia tarpeita voi tulla milloin vain. Tällöin on pystyttävä nopeasti tekemään uusia ad hoc -kyselyjä. Ad hoc tarkoittaa spontaaneja, ennalta arvaamattomia kyselyjä ja raportteja. Näitä ei ole ohjelmoitu valmiiksi. Käyttäjät voivat itse tehdä ad hoc -kyselyjä tietovarastoon tai paikallisvarastoon. Ad hoc -raportointi sujuu parhaiten helpokäyttöisellä työkalulla. (Hovi ym. 2001, 117.)

3.3.3 Tietovarastot liiketoiminnan tukena

Tietovarastoinnin tuomat edut hyödyntävät yrityksen johtoa kaikista eniten. Tietoja hyödyntämällä pyritään kehittämään organisaation toimintaa sekä seuraamaan niiden avulla toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia. Taloushallinnon rooli on pienenevässä yritysten tietotarpeiden monipuolistuessa. Tietohallinto onkin noussut keskeiseksi tekijäksi yrityksen liiketoimintamahdollisuuksien ja prosessien kehittämisessä. (Hovi ym. 2001, 186.)

Parhaimmillaan nämä kolme osa-aluetta johto, tietohallinto ja taloushallinto työskentelevät yhteisten intressien parissa erityisesti tietovarastoinnin avulla. Johdon tärkeimpiä tehtäviä on antaa organisaation toiminnalle suunta, joka edellyttää tehokasta kykyä kerätä, hallinnoida ja hyödyntää yhtiön tietopääomaa. Lisäksi sen tulisi luoda edellytyksiä positiivisen energian syntymiselle. Taloushallinto keskittyy suunnittelun ja seurannan prosessien, talouden, asiakastytyväisyyden ja kehittämisen mittareiden tekemiseen ja seurantaan. Tietohallinnon näkökulmasta

tietovarastointia käsitellään liiketoiminnan strategisena työkaluna sekä informaation hyödyntämisen kehittäjänä. (Hovi ym. 2001, 188.)

Koko projektin keskeinen ongelmana on se, miten tietopääoma saadaan sisäistettyä koko organisaatioon mahdollisimman tehokkaaseen käyttöön erityisesti innovaatioiden aikaansaamiseksi ja levittämiseksi. Tätä kautta se auttaa organisaation kilpailukykyyn jatkuvaa kehittämistä. (Hovi ym. 2001, 189.)

3.3.4 Yhteenveto tietovarastoinnista

Tieto luo tiedon tarvetta. Tietovarastoinnista on tullut merkittävä väline yrityksille. Tarkemmalla tietojen analyysillä voidaan parantaa yrityksen asiakaspalvelua sekä suunnitella ja toteuttaa yrityksen eri toimintoja.

Tietovarastointiin ryhdytään usein sen vuoksi, että operatiiviset järjestelmät ovat joustamattomia vaatimaan raportointiin. Tällöin tarvitaan erilainen tapa järjestellä tietoja ja tiedot kootaan erillisen tietovarastotietokantaan. Tietovaraston on tietojen helppoa ja nopeata hakua varten suunniteltu tietokanta. Tietoja kysellään, analysoidaan ja raportoidaan erilaisilla työkaluilla. Tietovarastosta voidaan ajaa valmisraportteja tai laatia itse uusia ad hoc -kyselyitä.

3.4 Oikeusrekisterit

Rikosrekisteri on kenties tunnetuin Ork:n ylläpitämistä rekistereistä. Myös sakkorekisteri on rikosrekisterin ohella isoimpia Ork:n ylläpitämistä rekistereistä.

Sekä rikosrekisterin että sakkorekisterin tietosisällöt ovat laillisuudeltaan pidettäväksi salassa. Tietoja luovutetaan kyseisistä rekistereistä vain laissa säädetyillä edellytyksillä, joko yksityishenkilöille tai viranomaisille. Asianomaisella henkilöllä oikeus tarkistaa itseään koskevat tiedot rekistereistä.

Yksityisoikeudelliset rekisterit ovat myös oikeusrekistereitä. Näitä ovat velkajärjestely-, konkurssi- ja yrityssaneeraus-, liiketoimintakielto- ja kaupanvahvistajarekisterit sekä kuulutusrekisteri. Yksityisoikeudellisten rekistereiden tietosisältö on julkista, joista kuka tahansa voi tilata otteita.

3.4.1 Rikosrekisteri

Rikosrekisteri on valtakunnallinen keskusrekisteri, johon merkittävään lähinnä vapausrangaistukseen tuomitettujen tietoja. Tietoja kerätään ja

tallennetaan ja niitä luovutetaan rikosoikeudellisten seuraamusten määräämistä ja täytäntöönpanoa varten. Tietoja voidaan luovuttaa myös henkilön luotettavuuden tai henkilökohtaisen soveltuvuuden selvittämiseksi ja arviointia varten. (Rikosrekisteril 1 §, 107.)

Rikosrekisteriin tulee merkintä, kun henkilö tuomitaan ehdottomaan tai ehdolliseen vankeusrangaistukseen, ehdollisen vankeusrangaistuksen ohella sakkoon (oheissakkoon), yhdyskuntapalveluun tai valvontaan, yhdyskuntapalveluun, nuorisorangaistukseen tai nuorisorangaistuksen sijasta sakkoon, viralta pantavaksi tai jätetään syyntakeettomana tuomitsematta. (Rikosrekisteril 2 §, 107.)

Muista kuin edellä luetelluista sakkorangaistuksista ja sakon muuntorangaistuksista ei tule merkintää rikosrekisteriin. Siviilipalveluslain nojalla tuomitusta vankeusrangaistuksesta ei tule merkintää rekisteriin. Oikeushenkilölle (yhtiö, säätiö tms.) määrätystä yhteisösakosta tehdään merkintä rikosrekisteriin. (Rikosrekisteril 2 §, 107.)

Rekisteriin merkitään tietoja Suomen kansalaiselle tai täällä pysyvästi asuvalle ulkomaalaiselle ulkomailla tuomituista rangaistuksista, jos seuraamukset vastaavat edellä mainittuja rekisteriin merkittäviä seuraamuksia. Rekisteriin merkitään tieto tuomitun rangaistuksen suorittamisesta ja mahdollisesta armahtamisesta. (Rikosrekisteril 2 §, 107.)

Rikosrekisteritietojen poistamisesta määrätään Rikosrekisterilain 10 §. Poistoaikaan vaikuttavat tuomion pituus ja vakavuus sekä mahdolliset muut tuomiot ja rangaistukset. Jos henkilö siis syyllistyy uusiin rikoksiin ennen kuin aiempi rikosrekisterimerkintä on poistunut, kaikki hänestä rekisteröidyt tiedot säilyvät, kunnes ankarimman tuomion (päättökohtainen) poistoaika on kulunut umpeen.

3.4.2 Sakkorekisteri

Sakkorekisterin tietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999) ja tietojen luovuttamisen osalta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Sakkorekisteri sisältää seuraavat tiedot täytäntöönpanotehtävien suorittamisesta varten (Laki sakon täytäntöönpanosta 47 §); Seuraamuksen kohteena olevan henkilön tunnistetiedot, seuraamuksen laatu ja määrä, suoritettavat täytäntöönpanotoimet ja niiden aika, kertyneet rahamäärät, täytäntöönpanon esteet sekä muut täytäntöönpanotehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot. (www.oikeus.fi/oikeusrekisterikeskus.)

Kuten aikaisemmin on mainittu, päätöksellä tuomitut sakot, menettämisseuraamukset ja valtiolle tulevat korvaukset siirtyvät Orkan perintäjärjestelmään täytäntöönpanoa varten. Tiedot muodostavat sakon

täytäntöönpanosta annetussa laissa säännellyn sakkorekisterin, josta Ork luovuttaa tietoja niille, joiden oikeudesta tietoihin on erikseen säädetty. (Syväteriä 2007.)

3.4.3 Velkajärjestelyrekisteri

Maksukyvyttömän yksityishenkilön (velallisen) taloudellisen tilanteen korjaamiseksi voi tuomioistuim määrittää hänen velkojaan koskevista järjestelyistä (velkajärjestely) ja vahvistaa hänelle hänen maksukykyään vastaavan maksuohjelman. (L yksityishenkilön velkajärjestelystä 1:1 §, 1080.)

Velkajärjestely voidaan myöntää henkilölle, jonka kotipaikka on Suomessa. (L yksityishenkilön velkajärjestelystä 1:2 §.) Oleellinen osa velkajärjestelyä on maksukyvyyn arviointi. Sitä tehtäessä on otettava huomioon seuraavat seikat:

- velallisen varallisuuden rahaksi muuttamisesta saatavat varat
- velallisen tulot sekä hänen ansaintam ahdollisuutensa ottaen huomioon hänen ikänsä, työkykynsä ja muut olosuhteet
- velallisen välittömät elinkustannukset, velallisen elatusvelvollisuus sekä
- muut velallisen taloudelliseen asemaan vaikuttavat seikat. (L yksityishenkilön velkajärjestelystä 2:4 §.)

Velkajärjestelyn piiriin kuuluvat kaikki velat, jotka ovat syntyneet ennen velkajärjestelyn alkamista, mukaan luettuina vakuusvelat ja velat, joiden peruste tai määrä on ehdollinen tai riitainen taikka muusta syystä epäselvä, sekä edellä tarkoitetuille veloille velkajärjestelyn alkamisen ja maksuohjelman vahvistamisen välisenä aikana kertyvää korkoa ja velallisen maksettavaksi määrättyjä tällaisten velkojen perimis- ja täytäntöönpanokuluja. (L yksityishenkilön velkajärjestelystä 1:3 §.)

Maksuohjelma kestää yleensä viisi vuotta. Kuitenkin jos velkojien joukossa on yksityishenkilöitä, voidaan näiden vaatimuksesta ohjelman kestoa pidentää kahdella vuodella. Maksuohjelman voi olla myös huomattavasti pidempi, jos velallinen säilyttää omissuuntonsa. Toki kesto voi olla myös lyhyempi kuin viisi vuotta. (Kuluttajan talous; maksuohjelma.)

3.4.4 Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteri

Konkurssi on velallisen kaikkia velkoja koskeva maksukyvyttömyysmenettely, jossa velallisen omaisuus käytetään konkurssisaatavien maksuun. Konkurssin tarkoituksen toteuttamiseksi velallisen omaisuus siirtyy konkurssin alkaessa velkojien määräysvaltaan. Velallisen omaisuuden hoitamista ja myymistä sekä muuta konkurssipesän

3.4.5 Liiketoimintakieltorekisteri

Liiketoimintakielto voidaan määrätä sopimattoman ja vahingollisen liiketoiminnan estämiseksi sekä liiketoimintaan kohdistuvan luottamuksen ylläpitämiseksi. (L liiketoimintakiellosta 1 §, 663.)

Liiketoimintakieltoon voidaan määrätä yksityinen elinkeinonharjoittaja, avoimen yhtiön yhtiömies, henkilö joka toimii yhteisön hallituksen jäsenenä tai toimitusjohtajana tai muussa näihin rinnastettavissa asemassa. (L liiketoimintakiellosta 2 §, 663.)

Liiketoimintakieltorekisteriä ylläpidetään liiketoimintakiellosta annetun lain 21 §:n (1220/97) ja liiketoimintakieltorekisteristä annetun asetuksen (121/98) nojalla. Rekisterin käyttötarkoituksena on liiketoimintakieltoasioiden saattaminen julkisiksi sekä tietojen kiellon noudattamista valvovalle viranomaisille.

Liiketoimintakieltorekisteriin merkitään luonnollisiin henkilöihin kohdistuvia tietoja. Tuomioistuimet lähettävät ilmoitukset liiketoimintakielloista Ork:een, joka tallentaa tiedot liiketoimintakieltorekisteriin. Samalla henkilöllä voi olla rekisterissä useita liiketoimintakieltoasioita, sekä voimassaolevia ja/tai päättyneitä.

Liiketoimintakieltorekisteriin merkityt tiedot ovat julkisia ja jokaisella on oikeus saada tietoja rekisteriin merkityistä voimassaolevista asioista. Tiedot päättyneistä liiketoimintakielloista eivät ole julkisia ja näitä tietoja voidaan luovuttaa vain poliisi- ja syyttäv viranomaisille.

3.4.6 Kaupanvahvistajarekisteri

Kaupanvahvistajarekisterin tarkoituksena on saattaa kaupanvahvistajia koskevat nimi-, osoite- ja muut tiedot julkisiksi. (Kaupanvahvistaja-asetus 2 § (958/1996). Rekisteriin viedään seuraavat tiedot: tuomioistuimen/viranomaisen nimi, kaupanvahvistajan nimi, virka-asema, kaupanvahvistaja tunnus, virkapaikka tai muu osoite, määräyksen antopäivä sekä määräyksen päättymispäivä.

Kiinteistön kauppa on tehtävä määrämuodossa, jotta kiinteistön luovutus olisi oikeudellisesti pätevä. Määrämuotoon kuuluu, että kaupan osapuolten on allekirjoitettava kauppakirja ja kaupanvahvistajan vahvistettava kauppa allekirjoittajien läsnä ollessa. (Syväterä 2008.)

Kaupanvahvistajan tehtäviin kuuluu lisäksi luovutuskirjan tarkistaminen ja ilmoitusten tekeminen viranomaisille. (Syväterä 2008.)

Julkisia kaupanvahvistajia ovat virkansa puolesta

- henkikirjoittajat, julkiset notaarit, poliisipäälliköt, kihlakunnanvoudit, kihlakunnan syyttäjät,

- maanmittausinsinöörit ja muut virkamiehet, jotka voivat toimia toimitusinsinöörinä
- ne maistraatin, kihlakunnanviraston ja maanmittaustoimiston virkamiehet, jotka ovat viraston päällikkö on määrätty kaupanvahvistajiksi
 - ne henkilöt, jotka käräjäoikeus on määrännyt kaupanvahvistajiksi
 - eräät ulkomaan edustustossa palvelevat virkamiehet (Syväterä 2008.)

Kaupanvahvistajan määräys voidaan peruuttaa, jos siihen on aihetta ja se päättyy ilman eri päätöstä kun virkamies eroaa virastaan tai käräjäoikeuden määräämä kaupanvahvistaja täyttää 65 vuotta. (Syväterä 2008.)

Virastot ja käräjäoikeudet pitävät nähtävillä luettelo kaupanvahvistajistaan. Niiden on ilmoitettava luetteloihin tekemistään muutoksista viipymättä Oikeusrekisterikeskukselle, joka pitää kaupanvahvistajarekisteriä. (Syväterä 2008.)

Kaupanvahvistajan tunnuksena käytetään viraston tunnusta ja juoksevaa yksilöintinumeroa. Käräjäoikeuden määräämille kaupanvahvistajille tunnuksen antaa Oikeusrekisterikeskus. (Syväterä 2008.)

Kaupanvahvistajarekisteristä annetaan pyynnöstä myös todistuksia. Ork voi antaa luvan saada teknisen käyttöyhteyden avulla tai muualla massaluovutuksena tietoja rekisteristä sille, joka toiminnassaan tarvitsee niitä kiinteistön kauppojen hoitamista tai muuta siihen verrattavaa tarkoitusta varten. (Syväterä 2008.)

3.4.7 Kuulutusrekisteri

Ork:n ylläpitämä kuulutusrekisteri on myös valtakunnallinen. Sen tarkoituksena on lisätä yleisten kuulutusten julkisuutta ja ajantasaisuutta sekä parantaa tietojen saatavuutta ja tämän myötä velkojen edunvalvontaa. Tietojen saaminen rekisteristä on maksutonta. (www.oikeus.fi/oikeusrekisterikeskus.)

Kuulutusrekisteriin merkitään tietoja kuulutuksista, jotka koskevat; julkista haastetta, konkurssivalvontaa, yrityssaneerausmenettelyn aloittamista, osakeyhtiön sulautumista, jakautumista tai varojen jakoa taikka ulosottomiehen kuulutusta. (A kuulutusrekisteristä 1 §.)

3.4.8 Yhteenveto oikeusrekistereistä

Oikeusrekisterit ovat Ork:n ylläpitämiä rekistereitä. Niistä luovutetaan myös tietoja henkilöille itselleen sekä viranomaisille laissa erikseen määriteltyjä käyttötarkoituksia varten.

Sakkorekisteri on yksi Ork:n ylläpitämistä oikeusrekistereistä, jonka tietosisältö on salainen. Tässä työssä tilastoinnin tarpeita selvitetään täytäntöönpanojärjestelmä Rajsan osalta. Sakkorekisterin sisältö koostuu täytäntöönpanojärjestelmässä olevista tiedoista. Muiden oikeusrekisterien sisältö on edellä kerrottu lyhyesti, jotta ymmärretään niiden välinen ero ja yhteys muihin järjestelmiin.

3.5 Lainsäädäntö

Kuten aikaisemmin on jo mainittu, Ork:n toimintaa säätelevät useat erilliset lait. Joitakin viraston olemassaoloa ja tehtäviä on kirjattu laissa. Rekisterien ylläpidossa sekä täytäntöönpanotehtävissä toimintaa ohjaavat myös erinäiset lait. Nämä muutokset tulee ottaa huomioon viraston toiminnassa ja mahdolliset järjestelmän muutokset tulee toteuttaa niiden mukaisesti. Seuraavassa on esitetty lainsäädännöt, jotka vaikuttavat perintäjärjestelmän Rajsan toimintaan sekä täytäntöönpano- ja rekisteröinti tehtäviin.

3.5.1 Laki Oikeusrekisterikeskuksesta

Koko Ork:n toiminta perustuu lakiin Oikeusrekisterikeskuksesta 1995/1287. Sen asemasta on määritetty seuraavaa; Oikeusministeriön alaisena on Oikeusrekisterikeskus. Ork:n tehtävänä on huolehtia niistä sakkoihin, menettämisseuraamuksiin, maksuihin ja saamiin liittyvistä täytäntöönpanotehtävistä, jotka säädetään sen tehtäviksi muussa laissa tai asetuksessa taikka määrätään sen nojalla annetusta päätöksestä. Ork luovuttaa ylläpitämiensä rekistereiden tietoja muille viranomaisille, yksityisille henkilöille ja yhteisöille. (L Oikeusrekisterikeskuksesta 1 §.)

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella Oikeusrekisterikeskuksesta 15.2.1996/98. (L Oikeusrekisterikeskuksesta 3 §.)

Asetuksessa Oikeusrekisterikeskuksesta annetaan tarkemmat ohjeet mm. rikosrekisterin pidosta, yksityishenkilön velkajärjestelystä, konkurssiasioista sekä sakon täytäntöönpanosta.

3.5.2 Rekisterinpito

Ork (rekisterinpitäjä) ylläpitää sakkorekisteriä, jota pidetään ja käytetään Laki sakon täytäntöönpanosta säädettyssä järjestyksessä täytäntöönpanotavien asioiden täytäntöönpanoa varten. Sakkorekisterin tietojen käsittelyyn oikeutettuja ovat Ork:n virkamiehet siltä osin kuin se on tarpeen heidän virkatehtäviensä suorittamiseksi. Lisäksi sakkorekisterin tietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999), johon palataan myöhemmin, ja tietojen luovuttamisesta viranomaisien toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). (Laki sakon täytäntöönpanosta 5:46 §.)

Sakkorekisteri sisältää täytäntöönpanotehtävien suorittamista varten seuraavat tiedot:

1. seuraamuksen kohteena olevan henkilön tunnistetiedot ja yhteystiedot henkilötunnus mukaan lukien
2. seuraamuksen laatu ja määrä
3. suoritettavat täytäntöönpanotoimet ja niiden aika
4. kertyneet rahamäärät
5. täytäntöönpanon esteet
6. muut täytäntöönpanotehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot (Laki sakon täytäntöönpanosta 5:47 §.)

Rekisterinpitäjällä on sakkorekisterin ylläpitämiseksi ja lainmukaisten täytäntöönpanotehtävien hoitamista varten oikeus saada luonnollisen henkilön nimeä, henkilötunnusta, osoitetta ja kuolemaa koskevat ja muut vastaavat täytäntöönpanoa varten tarvittavat henkilön tavoittamiseen liittyvät tiedot väestön keskusrekisteristä ja oikeushenkilöä koskevat vastaavat tiedot asianomaisilta rekisteriviranomaisilta. (Laki sakon täytäntöönpanosta 5:48 §.)

Ork vastaa sakkorekisteriin tallennettujen tietojen virheettömyydestä ja rekisterin käytön laillisuudesta. Rekisterinpitäjä on velvollinen korvaamaan taloudellisen ja muun vahingon, joka on aiheutunut rekisteröidylle tai muulle henkilölle virheellisiin tietoihin liittyvästä tai muusta lainvastaisesta sakkorekisteriin tallennettujen tietojen käsittelystä. (Laki sakon täytäntöönpanosta 5:49 §.)

Sakkorekisterin sisältämät rikokseen ja rikosoikeudelliseen seuraamukseen liittyvät tiedot on pidettävä salassa. Tietojen käsittelyssä rekisterinpitäjän on noudatettava erityistä huolellisuutta sekä varmistettava rekisterin teknisen ja organisatorisen suojaustason riittävyys. Ork saa salassapitovelvollisuuden estämättä pyynnöstä luovuttaa tietoja niille, joiden oikeudesta mainittujen tietojen saamiseen säädetään erikseen lailla. Tietoja ei saa luovuttaa sen jälkeen, kun kolme vuotta on kulunut lainvoimaisen tuomion tai muun lopullisen viranomaisratkaisun julkistamisesta tai antamisesta. Ork saa lisäksi luovuttaa salassa pidettäviä tietoja täytäntöönpanotehtävien suorittamista varten ulosotto-, poliisi- ja vankeinhoitoviranomaisille sekä haastamiseen oikeutetuille virkamiehille (Laki sakon täytäntöönpanosta 5:50 §.)

3.5.3 Muuntorangaistuksen täytäntöönpano

Maksuvelvollinen on haastettava muuntorangaistuksen määräämistä koskevaan oikeudenkäyntiin, jos vankeudeksi muunnettavissa olevaa täytäntöönpanokelpoista sakkoa ei saada täysin määräisesti häneltä perittyä eikä ilmene syytä jatkaa kysymyksessä olevan seuraamuksen perintää. Haastamista ei kuitenkaan saa suorittaa, jos maksuvelvollinen on suorittamassa asevelvollisuutta, on reservin kertausharjoituksessa tai palvelemassa aseettomana tai siviilipalvelusmiehenä taikka jos hänelle on myönnetty yksityishenkilön velkajärjestely. (L sakon täytäntöönpanosta 3:24 §.)

Muuntorangaistuksen määräämistä koskeva asia käsitellään rikosasioiden oikeudenkäynnistä voimassa olevassa järjestyksessä, jollei jäljempänä toisin säädetä. Muuntorangaistusvaatimuksen esittää virallinen syyttäjä. Muuntorangaistuksen määräämisessä tarvittavien tietojen toimittamisesta syyttäjälle ja syyttäjältä edelleen käräjäoikeudelle säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Maksuvelvollisen on saavuttava tuomioistuimen käsittelyyn, jos hän haluaa tulla kuulluksi. Jos maksuvelvollinen on laillista estettä ilmoittamatta poissa, asia voidaan ratkaista hänen poissaolostaan huolimatta. Maksuvelvollinen voi ennen asian käsittelyä toimittaa kirjallisen vastineen tuomioistuimen kansliaan. (L sakon täytäntöönpanosta 3:30 §.)

Tietyissä tilanteissa syyttäjä voi jättää vaatimatta muuntorangaistusta ja käräjäoikeus voi jättää muuntorangaistuksen määräämättä. Jos muuntorangaistusta ei määrätä, sakon perimistä jatketaan (www.oikeus.fi/oikeusrekisterikeskus.)

Muuntolain muutos 24.11.2008 vähensi huomattavasti muunnettavana olevien asioiden määrää. Enää poliisin määräämiä ja maksamatta jääneitä sakkoja ei muunneta vankeudeksi. Tuomioistuimen määräämiin sakkoihin muutoksella ei ole vaikutusta, eli ne voidaan muuntaa edelleen vankeudeksi. Aiemmin sakonmuuntokielto koski enintään 20 päiväsakon muuntamista vankeudeksi. (OpusLex uutiset.)

Muuntokieltoa sovelletaan rangaistuksen määräämismenettelyssä annettuihin sakkoihin ja uhkasakoihin sekä lainvoimaan tullessa vireillä oleviin sakon muuntorangaistusasioihin. (OpusLex uutiset.)

Maksamatonta uhkasakkoa ei muunneta vankeudeksi paitsi jos tuomioistuin on tuominnut sen oikeudenkäynnin kulun tai ulosoton turvaamiseksi. Oikeudenkäynnin turvaamiseksi tuomittuja uhkasakkoja ovat:

- Poissaolo oikeudesta asianosaisena
- Poissaolo oikeudesta vastaajana
- Poissaolo oikeudesta todistajana

- Poissaolo oikeudesta asiantuntijana
- Asiakirjan esittäminen tuomioistuimelle
- Poissaolo oikeudesta asianomistajana

Ulosoton turvaamiseksi tuomitut uhkasakot ovat seuraavanlaisia:

- Kieltäytynyt ulosottom enettelyssä antam asta tietoja ulosottomiehelle
- Kieltäytynyt ulosottom enettelyssä luovuttam asta om aisuuttaan tai saapumasta ulosottoselvitykseen
- Kieltäytynyt ulosottom enettelyssä m uuttamasta tai siirtäm ästä omaisuuttaan
- Kieltäytynyt ulosottomenettelyssä luovuttamasta omaisuuttaan
- Kieltäytynyt ulosottomenettelyssä asetetusta tekemisvelvoitteesta
- Rikkonut ulosottomenettelyssä asetettua kieltoa

(Muuntokelpoiset uhkasakot.)

3.5.4 Henkilötietolaki

Henkilötietolain tarkoituksena on toteuttaa yksityiseläm än suojaa ja muita yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia henkilötietoja käsiteltäessä sekä edistää hyvän tietojenkäsittelytavan kehittäm istä ja noudattam ista. (Henkilötietolaki 1:1 §.)

Henkilötiedoilla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia m erkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä tai hänen perhettänsä koskeviksi. Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan henkilötietojen kerääm istä, tallentam ista, järjestämistä, käyttöä, siirtäm istä, luovuttam ista, säilyttäm istä, muuttamista, yhdistäm istä, suojaam ista, poistam ista, tuhoam ista sekä muita henkilötietoihin kohdistuvia toim enpiteitä. Henkilörekisterillä tarkoitetaan käyttötarkoituksensa vuoksi yhteenkuuluvista m erkinnöistä muodostuvaa henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, jota käsitellään osin tai kokonaan autom aattisen tietojenkäsittelyn avulla tai joka on järjestetty kortistoksi, luetteloksi tai m uulla näihin verrattavalla tavalla. Rekisterinpitäjällä puolestaan tarkoitetaan yhtä tai useam paa henkilöä, yhteisöä, laitosta tai säätiötä, jonka käyttöä varten henkilörekisteri perustetaan. Rekisteröidyllä henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jota henkilötieto koskee. Sivullisella tarkoitetaan m uuta henkilöä, yhteisöä, laitosta tai säätiötä kuin rekisteröityä, rekisterinpitäjää tai henkilötietojen käsittelijää. Suostum uksella tarkoitetaan tässä lailla kaikenlaista vapaaehtoista, yksilöityä ja tietoista tahdon ilm äisua, jolla rekisteröity hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn. (Henkilötietolaki 1:3 §.)

Rekisterinpitäjän tulee käsitellä henkilötietoja laillisesti, noudattaa huolellisuutta ja hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä toim ia muutoinkin niin, ettei rekisteröidyn yksityiseläm än suojaa ja m uita yksityisyyden suojan

turvaavia perusoikeuksia rajoiteta ilman laissa säädettyä perustetta. (Henkilötietolaki 2:5 §.)

Henkilötietojen käsittelyn tulee olla asiallisesti perusteltua rekisterinpitäjän toiminnan kannalta. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset sekä se, mistä henkilötiedot säännönmukaisesti hankitaan ja mihin niitä luovutetaan, on määriteltävä ennen henkilötietojen keräämistä tai muodostamista henkilörekisteriksi. (Henkilötietolaki 2:6 §.)

Lisäksi rekisterinpitäjän on laadittava henkilörekisteristä rekisteriseloste, josta ilmenee seuraavat asiat:

1. rekisterinpitäjän ja tarvittaessa tämän edustajan nimi ja yhteystiedot
 2. henkilötietojen käsittelyn tarkoitus
 3. kuvaus rekisteröityjen ryhmästä tai ryhmistä ja näihin liittyvistä tiedoista
 4. mihin tietoja säännönmukaisesti luovutetaan ja siirretäänkö tietoja Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle
 5. kuvaus rekisterin suojauksen periaatteista
- (Henkilötietolaki 2:10 §.)

3.5.5 Julkisuuslaki

Laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta säädetään erilaisista tiedonsaantitavoista. Sen mukaan jokaisella on oikeus saada tietoja viranomaisen julkisista asiakirjoista. Viranomaisen asiakirjat ovat julkisia, jollei erikseen toisin säädetä. Eri Suomessa vallitsee julkisuusperiaate. (Oikeus saada tietoja viranomaisen toiminnasta 1999, 2.)

Asiakirjaa pyydetään siltä viranomaiselta, jonka hallussa se on. Lisäksi viranomaisilla on velvollisuus auttaa tiedon pyytäjiä tiedon etsinnässä. Tiedon pyytäjän ei tarvitse paljastaa henkilöllisyyttään eikä kertoa syytä miksi hän tietoja haluaa. Salassa pidettävän asiakirjan luovuttamisesta harkitessa viranomainen kuitenkin tarvitsee tietoa siitä, millä perusteella tietoa pyydetään. Tieto asiakirjasta on annettava pyytäjälle hänen haluamallaan tavalla, jollei siitä aiheudu kohtuutonta haittaa viranomaisen toiminnalle. Useimmiten tieto annetaan suullisesti tai kopiona asiakirjasta. (Oikeus saada tietoja viranomaisen toiminnasta 1999, 3.)

Asianosaisella tiedonsaantioikeus on tavanomaisista laajempi, sillä hänellä on oikeus saada tietoonsa myös salassa pidettäviä asiakirjoja, jotka ovat voineet vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Hyvään hallintoon kuuluu, että asianosainen saa tiedon omassa asiassaan tehdystä ratkaisusta suoraan viranomaiselta. (Oikeus saada tietoja viranomaisen toiminnasta 1999, 4.)

Koska oikeus saada tietoja viranomaisten asiakirjoista on perusoikeus, viranomaisten on edistettävä sen toteutumista. Viranomaisten on tuotettava toimintaansa kuvaavaa tietoaaineistoa kuten esitteitä ja tilastoja

sekä tietoja yhteiskunnallisesti merkittävistä ratkaisuistaan. Lisäksi viranomaisten on huolehdittava siitä, että niiden toimintaa koskevat asiakirjat ovat helposti saatavilla esimerkiksi tietoverkossa. (Oikeus saada tietoa viranomaisen toiminnasta 1999, 5.)

3.5.6 Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä

Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä on vasta suunnittelu vaiheessa, joten saamme odottaa vielä sen voimaantumista. Sen tuomat muutokset tulevat kuitenkin ottaa huomioon myös Orkin rekisterinpidossa.

Lähtökohtana on se, että valtakunnallisia lainkäyttöasioiden täytäntöönpanoon liittyviä tietojärjestelmiä sekä diaari- ja asianhallintajärjestelmän valtakunnallista käsittelyjärjestelmää ja raportointi-, tilasto- ja arkistojärjestelmää koskeva lainsäädäntö on hajanaista ja niiden oikeudellinen perusta on osin epäselvä. (Oikeushallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön kehittäminen.)

Työryhmä ehdottaa säädettäväksi lain oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä. Rekisterinpitäjän vastuun saisi Oikeusrekisterikeskus. Rekisterinpitäjän tehtäviä ovat muun muassa tietojen luovuttaminen ja poistamiseen liittyvät tehtävät sekä muut rekisterinpitäjälle henkilötietolain mukaan kuuluvat tehtävät. Tuomioistuimet ja syyttäjäviranomaiset olisivat vastuussa rekisteriin tallettamista tiedoista ja ne voisivat käyttää rekisterin tietoja omien tehtäviensä hoitamiseksi. Esityksen tavoitteena on varmistaa henkilötietojen suoja oikeushallinnon tietojärjestelmässä ja siihen liittyvässä tietojenkäsittelyssä. Esityksen tavoitteena on myös sovittaa yhteen hallinnossa ja tuomioistuimilaitoksessa sovellettavat julkisuussäännökset. (Oikeushallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön kehittäminen.)

3.6 Yhteenveto

Rekisterinpitotehtävien osalta toimintaympäristö on muuttunut vaativaksi. Monimutkainen julkisuus- ja henkilötietojen suoja koskeva lainsäädäntö asettaa viraston virkamiehille korkeat osaamisvaatimukset. Lisäksi tietopyynnöt eri rekistereistä ovat lisääntyneet ja monipuolistuneet. Myös Orkin toimintaympäristö on kansainvälistynyt. Pohjoismaisten viranomaisten kanssa tehtävän väkiintuneen yhteistyön rinnalle on nousemassa yhteistyö Euroopan unionin sisällä. Orki on määritelty toimivaltaiseksi viranomaiseksi kansallisessa lainsäädännössä, jolla panttiin täytäntöön EU:ssa hyväksytty sakkopuitepäätös. Yhteistyö koskee myös menettämisseuraamuksia. Puitepäätöksen mukaan jossakin toisessa EU-valtiossa Suomessa asuvalle henkilölle tuomittu taloudellinen

seuraamus voidaan periä Suomessa. Vastaavasti Suomessa tuomittua seuraamukset voidaan lähettää perittäväksi toiseen jäsenvaltioon.

Laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä aiheuttaa sen, että Ork:sta tulee lainvoimaantulon myötä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän rekisterinpitäjä. Sen tehtäviä ovat muun muassa tietojen luovuttaminen ja poistaminen liittyvät tehtävät sekä muut rekisterinpitäjälle henkilötietolain mukaan kuuluvat tehtävät. Muutenkin lainsäädäntö antaa raamit miten rekistereitä tulee ylläpitää sekä miten täytäntöönpanoon liittyvät toimet tulee virastossa hoitaa.

Yhteistyötä oikeusministeriön lainvalmisteluosaston kanssa tulisi lisätä, koska osastolta on mahdollista saada jo hyvissä ajoin tietoa lainvalmisteluhankkeista, jotka aiheuttavat muutoksia Ork:n tehtäviin ja rekistereihin. Tietojen saaminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, uudistuksen toteuttamisessa onnistutaan paremmin. Lisäksi Ork:lla on täytäntöönpanoon ja rekisterinpitotehtäviin liittyvää käytännön asiantuntemusta, josta on hyötyä myös lainvalmisteluosastolle.

Täytäntöönpanotehtävät ovat määrällisesti kasvaneet ja monipuolistuneet, vaikka niitä hoidetaankin pääsääntöisesti automaattisesti. Tilastotietojen saaminen niistä on erittäin tärkeää. Tietoja hyödyntämällä pyritään kehittämään oman organisaation toimintaa sekä seuraamaan niiden avulla toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia.

Täytäntöönpanojärjestelmä Rajsa on tietosisällöltään monipuolinen ja kaikkea sen sisältöä on mahdollista tilastoida. Eikä kaikkea ole tarkoituksenmukaista tilastoida pelkästään tilastoinnin takia. Aina tulee olla ensin tarve tilastotiedolle ja sen jälkeen sitä tulee myös käyttää hyödyksi.

Tietovarastoinnin ensisijainen tavoite on mahdollistaa helposti ja nopeasti luotettavia vastauksia käyttäjien kyselyihin ja raporteihin. Tietojen oletetaan myös olevan yhä ajantasaisempia. Osa tiedoista tarvitaan säännöllisesti ja vakiomuotoisena. Tällöin voidaan ottaa käyttöön vakioraportit, jotka voidaan ajaa heti latauksen jälkeen ja saadaan jakeluun nopeasti. Lisäksi uusia raportoinnin tarpeita voi tulla milloin vain. Tällöin otetaan käyttöön helppokäyttöiset ad hoc -kyselyt, jotka käyttäjä voi itse tehdä.

4 AINEISTON KÄSITTELY

Ork:ssa perustettiin työryhmä tammikuussa 2008, jonka tehtävänä oli selvittää tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeet Täytäntöönpanojärjestelmä Rajsan osalta. Työryhmään kuuluivat puheenjohtajana Leena Silvennoinen, sihteerinä Kati Kilpeläinen sekä työryhmä jäseninä Tauno Aalto, Riitta Wielert, Tuula Orava ja Soili Niemelä.

Työryhmä kokoontui kevään 2008 aikana 12 kertaa yhdessä käsittelemään aihetta. Ensimmäisessä palaverissa Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksesta oli henkilö esittelemässä yleisesti tietovarastoja. Oikeusministeriöllä on ollut jo vuosia käytössä DW tilastointijärjestelmä, jossa on omat osionsa mm. syyttäjälle, käräjäoikeuksille, hovioikeuksille, korkeimmalle oikeudelle, taloushallinnolle ja henkilöstöhallinnolle. Myös Ork:lle on varattu kyseisestä järjestelmästä osio täytäntöönpanotilastointia varten. Tämä DW kanta on jaettu erillisiin lohkoihin, jotka eivät tietosisällöltään välttämättä ole tällä hetkellä riittävän yhteensopivia keskenään. Jos esimerkiksi haluttaisiin seurata yhden asian etenemistä syyttäjältä täytäntöönpanoon asti, ei sellainen ole nyt mahdollista. Tietojen yhdenmukaisuus tulisi kuitenkin ottaa huomioon, jos Rajsan tietoja haluttaisiin joskus yhdistää muihin tiedossa oleviin tilastoihin.

Tietovarastoon on mahdollista saada vain tietoja, jotka ovat jo Rajsassa tai on johdettavissa olemassa olevista tiedoista. Rajsasta kannattaa siirtää mahdollisimman laajasti tietoja DW:een. Tämän vuoksi tarpeitakin on syytä kerätä alkuvaiheessa mahdollisimman laajasti.

Tässä työssä esitettyjen tarpeiden määrittelyn jälkeen tulee tehdä malliraportit ja mahdollisimman kattavat tietosisällöt haluttavista tilastoista. Lisäksi raporttipohjissa tulisi olla jo alkuvaiheessa poimintasäännöt, mistä kukin tieto tulee Rajsaan. Business Objects Universe on raportointiohjelma, jonne rakennetaan valmiita otsikoita ja luokkia kyselyitä varten. Jo alkuvaiheessa olisi hyvä tehdä valmiita ja helppoja mittareita edelleen hyödynnettäväksi.

Informatica latauksen ja DW kannan suunnittelun tulee tekemään jokin ulkopuolinen taho. Tarpeiden määrittelyn jälkeen pidetään tarjouskilpailu toteutettavasta järjestelmästä. Tästä syystä tilastoinnin- ja raportoinnintarpeiden määrittely huolella on ensiarvoisen tärkeää.

Vielä tässä vaiheessa tilastointitarpeet oli tarkoitus koota myös RTJ rekisterin osalta, joten tämän vuoksi osalle ulkopuolisista tahoista lähetetyssä tiedustelussa on pyydetty kertomaan tarpeita myös niiden osalta.

4.1 Aineiston kokoaminen

Raportointi- ja tilastointitarpeiden määrittely aloitettiin Ork:n henkilöstölle ja erityisesti johdolle suunnatulla tiedustelulla. Tiedustelu lähetettiin ensin kaikille Ork:n tiiminvetäjille ja esimiehille sähköpostilla 7.1.2008. Vastaukset pyydettiin 15.1.2008 mennessä. Kysely on esitetty liitteessä 1.

Tämän lisäksi haluttiin ottaa mukaan myös ulkoiset sidosryhmät, joten 24.1.2008 lähetettiin tiedustelu tilastointi- ja raportointitarpeista yhteensä yhdeksälle ulkopuoliselle taholle. Vastausaikaa annettiin 15.2.2008 asti. Kysely lähetettiin seuraaville yhteistyökumppaneille: Oikeusministeriölle kolme kappaletta (Lainvalmisteluosastolle, Oikeushallinto-osastolle sekä Kriminaalipoliittiselle osastolle), Oikeuspoliittiselle tutkimuslaitokselle, Valtiokonttorille, Rikosseuraamusvirastolle, Oikeushallinnon palvelukeskukselle, Sisäministeriölle sekä Euroopan kriminaalipolitiikan instituutille. Tilastokeskukselle ei tässä vaiheessa lähetetty omaa tiedustelua, vaan heidän tilastointitarpeensa selvitettiin myöhemmin yhteispalaverissa. Kysely yhteistyökumppaneille on esitetty liitteessä 2.

Täytäntöönpanojärjestelmä Rajsan rakentamisvaiheessa vuonna 2000 on jo alustavasti mietitty tilastoinnin ja raportoinnin tarpeita. Tässä vaiheessa tilastointijärjestelmää ei kuitenkaan toteutettu, mutta tuolloin kerättyä materiaalia on käytetty nyt työskentelyn apuna.

Jo alkuvaiheessa todettiin, ettei Ork:sen kannata tilastoida samoja asioita kuin tilastokeskus. Tilastokeskus ylläpitää tilastoja yksityisoikeudellisten rekistereiden asioista, mutta ei tilastoi täytäntöönpanoasioita. Yksityisoikeudellisten rekistereiden tiedot menevät tilastokeskukselle suoraan tuomioistuimista. Tämäkin asia puolsi sitä, ettei tilastokantaa näiden asioiden osalta nyt toteuteta.

4.2 Tutkimusmenetelmät

Kyseinen kehittämistehtävä on laadullinen tutkimus, jossa on ensisijaisesti pyritty ymmärtämään ja kuvaamaan tutkittua ilmiötä, eli tässä tapauksessa täytäntöönpanojärjestelmä Rajsaa. Tämän pohjalta on laadittu tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeiden määrittely, joka hyödyttää Ork:n toimintaa tulevaisuudessa.

Lähdeaineiston hankinta on tapahtunut keräämällä tiedot tilastoinnin- ja raportointitarpeista itse osallistuvan havainnoinnin keinoilla sekä kyselyiden avulla. Primäärilähteinä on käytetty tilastointi- ja raportointityöryhmän pöytäkirjoja ja aihepiiriin liittyvää lainsäädäntöä. Sekundäärilähteinä on käytetty useissa eri palaverissa käytyjä keskusteluja.

Saatuja tutkimustuloksia on tulkittu objektiivisesti sisällönanalyysi menetelmän keinoilla. Tarkoituksena on ollut luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavana olevasta ilmiöstä. Syynä tämän tutkimusmenetelmän valintaan on se, että menetelmä sopii valmiiden aineistojen, tässä tapauksessa täytäntöönpanojärjestelmä Rajsan, analysointiin. Analyysin tarkoituksena on ollut informaatiorvon lisääminen hajanaisesta aineistosta. (Tuomi, Sarajärvi 2004, 103-107.)

Kehittämistehtävän vaikeutena on ollut se, ettei aiheesta ole aikaisempaa tutkimustietoa. Tästä syystä tutkimusmenetelmät ovat muotoutuneet työn edetessä.

5 TULOKSET

Tässä kappaleessa käydään läpi tutkimuksen tulokset. Aluksi esitellään ulkopuolisille tahoille lähetetyn kyselyn tulokset ja sen jälkeen Ork:n sisäisen kyselyn tulokset. Näiden jälkeen käydään läpi kohta kohdalta Rajasan eri osiot ja kuvataan tilastoinnin- ja raportoinnintarpeet.

5.1.1 Vastaukset ulkopuolisilta tahoilta

Ulkopuolisille sidosryhmille lähetetyn kyselyn perusteella saatiin viisi vastausta. Neljä ei vastannut laisinkaan tiedusteluun. Seuraavassa vastausten sisältöä:

- SM poliisiosastolla ei ole tällä hetkellä tarpeita Ork:sen rekistereistä, mutta mahdollisesti jatkossa voivat haluta tietoja.
- Euroopan kriminaalipolitiikan instituutilla ei ole tarvetta Ork:n tilastoille.
- Oikeusministeriön lainvalmisteluosastolla ei ole tarvetta Ork:n tilastoille.
- Valtiokonttorin vastaus koski rikosvahinkolain mukaisia korvauksia. Paljonko vuodessa lähetetään rikosvahinkolain mukaisiin korvauksiin maksukehotuksia ja paljonko ulosotetaan, nostetaan kanteita ja paljonko rahaa velotaan ja saadaan perittyä. Lisäksi Valtiokonttoria kiinnostaa vuosittain perintään tulevien rikosvahinkokorvausten kokonaismäärä.
- Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos haluaisi tietoja sakan muuntorangeistuksesta. Lisäksi sakkotulojen tarkempi erittely olisi tarpeellista. Eli kuinka paljon tulee vuosittain perittäväksi ja miten paljon onnistutaan perimään (lukumäärät ja eurot seuraamuslajeittain). Lisäksi Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos haluaisi tietää miten paljon perinnästä syntyy valtiolle kustannuksia. Oikeuspoliittista tutkimuslaitosta kiinnostavat myös tiedot rikosrekisteristä. Tämä ei liity nyt tehtävään tilastointiin, mutta asiaa mietitään tulevaisuudessa.

Ork:lla on tähän mennessä ollut melko vähäistä yhteistyötä sidosryhmien välillä. Mutta kuten kyselyiden vastauksista saatettiin havaita, kiinnostusta Ork:n toimintaa kohtaan on. Tämä työ auttaa osaltaan lisäämään Ork:n tunnettua valtiohallinnossa ja mahdollistaa kenties uusien täytäntöönpanotehtävien saamista virastoon.

5.1.2 Vastaukset tiiminvetäjiltä ja johdolta

Ork:n sisäisellä kyselyllä saatiin seuraavanlaisia tarpeita, joita haluttaisiin tilastoida.

- Tehtyjen ja tekemättömien selvityspyyntöjen lukumäärät lajeittain sekä miten paljon on uusia selvityspyyntöjä saapunut.
- Asiakaskontaktien lukumäärät asiakastyypeittäin

- Vireillä olevien asioiden määrät lajeittain
- Valmistuneet asiat lajeittain
- Poistuneet ja vanhentuneet asiat lajeittain
- Kaikista Rajsaan viedyistä tapahtumista lukumäärät (esim. erikseen vastaanottotodistukset, maksutodistukset, etsintäkuulutukset ja ulosoton lopputilitykset)
- Paljonko asioita maksetaan ennen maksukehotusta, kehotuksen jälkeen ja ulosottoon
- Virhetilanteiden tilastointi
- Muunnoista haluttaisiin tietää seuraavaa:
 - Tallennettujen maksuuntojen lukumäärät, joissa eriteltyinä tavalliset, muuntamatta jätetyt ja vaatimatta jätetyt
 - Lukumäärät käräjäoikeuksittain
 - Miten paljon maksuuntoja maksetaan ennen ilmoitusta, ilmoituksen jälkeen, ulosottoon, vankilassa ja kuinka paljon näistä suoritetaan istumalla?
 - Vankeuspäivien lukumäärät prosentteina
 - Kuinka monesta päätöksestä valitetaan?
- Haasteista haluttaisiin tietää
 - Tallennettujen haasteiden lukumäärät
 - Kuinka monta on ulosoton tai poliisin haastamaa?
- Rikosvahingoista haluttaisiin saada selville
 - Tallennettujen rikosvahinkojen lukumäärät
 - Henkilökohtaisten, yhteisvastuullisten, kuolinpesien ja yritysten osuus
 - Korvaussummien keskiarvo
 - Paljonko rikosvahinkoja saadaan perittyä?
- Pohjoismaisista sakoista haluttaisiin tietää
 - Tallennettujen lukumäärät maittain
 - Sakkojen ja korvausten sekä muiden lajien osuus
 - Paljonko niitä saadaan perittyä
- Sotilaskurinpitoasioista haluttaisiin tietää
 - Tallennettujen lukumäärät
 - Paljonko niitä saadaan perittyä
- Tukipalvelut ilmoittivat, että heidän raportointitarpeensa ovat lähinnä ulkoisia, joskin samat raportit palvelevat myös sisäisiä tarpeita. Raportteja ja tilastoja käytetään ja kerätään muun muassa kustannuslaskentaa, täytäntöönpanotilastointia, laskutusta ja tiedotusvälineitä varten.

5.1.3 Alkuvaiheessa huomioitavia asioita

Tilasto- ja raportointityöryhmän työskentelyn alkuvaiheessa haluttiin kerätä asioita, jotka tulee huomioida DW-projektia toteuttaessa. Seuraavassa lista huomioon otettavista asioista:

- Muutoksista halutaan ajot päivittäin DW:een.
- Historiatiedot tärkeiden päivämäärien osalta tulee säilyttää.

- EU maihin pitää ilmoittaa onko saatava saatu perittyä, vai ovatko asiat edelleen kesken.
- Saadaanko laskettua ennakkomaksujen % määrä? Paljon on maksettu ennen maksukehotusta, paljon maksukehotuksen jälkeen ja paljonko ulosotossa?
- Velkajärjestelyt seurataan henkilön kautta.
- Saadaanko laskettua asioita kansalaisuuksittain?
- Ylimääräinen mitätöinti on Ork:n itse keksimä tapahtuma, jota ei ole syytä jakaa ulkopuolisille. Tuota nimitystä käytetään työryhmässä, jotta tiedetään itse mistä puhutaan.
- Tapahtumilla on aina tapahtumapäivä (päätöksen päivä) ja rekisteröintipäivä (milloin tapahtuma on tehty Ork:ssa). Tehtiin yleisperiaate, että käytetään tilastoinnissa tapahtumapäivää. Jos käytetään rekisteröintipäivää, siitä mainitaan erikseen.
- Kaikki tilastot halutaan kytkeä aina ratkaisuvuoteen. Näin saadaan selville päätösten käsittelyaikoja.
- Rajsan materiaali halutaan säilyttää kokonaisuudessaan alusta asti niin kauan kuin nämä tiedot on saatu siirrettyä DW:een, jotta saadaan tilastoja koko Rajsan voimassaolo ajalta. Vasta tämän jälkeen tehdään ensimmäiset poistoajat Rajsaan.
- Uusia lisätieto lajeja voidaan tarvittaessa lisätä Rajsaan. Esimerkiksi maksuvapautusasiat voitaisiin lisätä, jotta saataisiin tätä kautta helposti poimittua maksuvapautusasioita koskevien lausuntojen määrä. Niitä ei saada muuten tilastoitua.
- Halutaanko laskea TpPerusteilta maksettuja rangaistusmääräyksiä, joita on vastustettu? Vastustetuista rangaistusmääräyksistä tulee Rajsaan vain TpPeruste, mutta ei TpAsiaa. Samalla viitteellä maksetusta rangaistusmääräyksestä tulee selvityspyyntö TpPerusteelle.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto vaatii tarkkoja tilastoja avoimien asioiden saldoista päivittäin ja jopa henkilöittäin. Näiden paikkaansa pitävyyys pitäisi pystyä todistamaan.
- Saadaanko maksutiedoista eriteltyä ennakkomaksut ja pakkoperintämaksut? Sekä tieto onko maksettu ennen maksukehotusta vai sen jälkeen?
- Halutaanko tilastoa miten perintä kehittyy, jos toimintaa tehostetaan?
- Halutaanko eritellä veronpalautus ulosottoajo? Ja miten paljon näistä saadaan maksusuorituksia?
- Miten halutaan hoitaa tilastojen julkaiseminen, jakelu ja arkistointi?

Lisäksi todettiin, että asiakaskontakteja on vaikea tilastoida. Siinä on paljon muuttujia ja niiden sisältö riippuu paljon käyttäjän toiminnasta. Kaikkia yhteydenottoja ei saada edes tilastoitua esimerkiksi tilanteessa, jossa kysytään saman puhelun aikana monesta päätöksestä. Universeen halutaan kuitenkin mahdollisimman laajasti tietoja asiakaskontaktilta. Asiakaskontaktien osalta sovittiin, ettei tietoja kerätä henkilöittäin vaan tiimeittäin. Asiakaskontaktin lajeja ja asiakastyyppejä on syytä käsitellä

myöhemmin tarkemmin, koska niitä on tällä hetkellä paljon ja osittain päällekkäisiä.

Asiakaskontaktin tavoin selvityspyynnöistä halutaan mahdollisimman laajasti tietoja Universeen. Selvityspyynnöstä ei kerätä tietoja henkilöittäin vaan tiimeittäin.

DW:een laaditaan aluksi valmisraportteja, joiden määritelmä on seuraavanlainen. Vakiotilasto, joka ajetaan säännöllisesti ilman erillistä pyyntöä sekä se vastaa mahdollisimman moneen eri tilastotarpeeseen. Valmisraportti nimitystä käytetään jo olemassa olevissa DW kannoissa.

5.2 Tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeet

Ork:n sisäisen kyselyn ja ulkopuolisille sidosryhmille lähetetyn tiedustelun sekä Rajsan perustamisvaiheessa kasatun materiaalin jälkeen työryhmä aloitti tutustumisen Rajsan luokkamalleihin ja kuvaruutuprintteihin. Eli ryhmä perehtyi siihen, mitä tietoa Rajsassa on tällä hetkellä ja sen perusteella aloitti aineiston kokoamisen asia kokonaisuuksittain. Rajsan rakenne selviää tarkemmin liitteessä 3.

5.2.1 TpPeruste

Ensimmäisenä osiona Rajsassa on Täytäntöönpanoperuste, josta käytetään lyhennettä TpPeruste. Tämä osa on koko täytäntöönpanon perusta. Se ei sisällä kaikkia päätöksen tietoja, vaan Rajsaan siirretään vain täytäntöönpanon tarvitsemat tiedot. Liitteessä 4 on esitetty TpPerusteen rakenne ja sen sisältämät tiedot.

TpPerusteista halutaan tilastoida miten paljon uusia päätöksiä liittyy Rajsaan ja mikä niiden lainvoimaisuus tieto on tässä vaiheessa. Tiedot halutaan lajitella ratkaisijoittain. Eli onko kyseessä käräjäoikeuden, poliisin tai esimerkiksi syyttäjän ratkaisu. TpPerusteet lajitellaan seuraamuslajeittain. Seuraamuslajit on esitetty tarkemmin liitteessä 5. Henkilökohtaiset ja yhteisvastuulliset päätökset lasketaan erikseen sekä yhteisvastuullisista päätöksistä lasketaan osallisten lukumäärät. Näin saadaan myöhemmin selville esimerkiksi kuinka monta osallista on keskimäärin yhteisvastuullisilla korvauksilla.

TpPerusteista on lisäksi tarve tilastoida miten paljon korvaavia ja korjattuja päätöksiä saapuu Rajsaan. Sekä miten paljon käyttäjämitätöitä tai poistaa ratkaisuja? Asiat lajitellaan tilastoon seuraamuslajeittain ja tiloittain. TpPerusteen tiloja ovat muodostettu, tarkastettavana, hyväksytty, korvattu osittain, korvattu, korjattu, mitätöity ja poistettu. Tällä tilastolla saadaan selville esimerkiksi miten kauan käsittely kestää Ork:ssa. TpPerusteen saapuessa päätös menee ensin tarkastettavana tilaan. Kuinka

kauan kestää, että se on hyväksytty tilassa, jolloin päätöksestä m uodostuu asia. Suurin osa saapuneista TpPerusteista, m uodostaa autom aattisesti asioiden m uodostusajossa asiat. Ainoastaan m urto-osan TpPerusteista käyttäjä hyväksyy ja m uodostaa asiat. Tilasto kuvaa siis käyttäjien työmäärää tässä vaiheessa.

5.2.2 TpAsia

Täytäntöönpanoasioista on tarve tilastoida saapuneiden asioiden m äärät seuraamuslajeittain. Raportti kuvaa m iten paljon uusia asioita liittyä perintään. Tässä raportissa lasketaan sekä raha- että lukum äärät. TpAsian sisältämät tiedot selviävät liitteessä 6 esitetystä luokkakaaviosta.

TpAsioista on tarve saada m yös tilasto, m issä vaiheessa asiat ovat. Eli asiat lasketaan tiloittain, joita ovat:

- Muodostettu
- Ilmoitettu
- Kehotettu
- Ulosotossa
- Kuulutettu
- Toimenpiteitä odottava
- Toimenpiteet tehty
- Haastettu
- Passitettu
- Keskeytetty
- Kesken
- Vankilassa
- Täytäntöön pantavana
- Muunnettu
- Valmistumista odottava
- Valmis
- Poistettu

Tämä tilasto kuvaa täytäntöön pantavana olevien asioiden käsittelyä ja täytäntöönpanon etenem istä. Tilasto otetaan tarvittaessa ja uusia asian tiloja voidaan lisätä myöhemmin.

Pohjoismaisista sakoista ja EU sa koista on tarve selvittää, paljonko eri seuraamuksia on saapunut m aakohtaisesti. Lisäksi halutaan selvittää, paljonko niitä on saatu perittyä sekä m illä syyllä ne on palautettu lähettäjä maahan. Palautuksen syitä voi olla rahatilitys tai estetilitys.

Täytäntöönpanotoimesta on ilmoitettava. Tätä varten tehdään asialle uusi lisätieto, jotta saadaan laskettua näiden määrät. Pohjoismaisista sakoista ja EU sakoista lasketaan luku- sekä rahamäärät ja nämä lajitellaan sakkoihin, korvauksiin ja menettämisseuraamuksiin.

Sotilaskurinpitoasioista on tarve laskea tallennettujen päätösten lukumäärät ja rahamäärät. Lisäksi näistä halutaan selvittää, miten paljon niitä saadaan perittyä.

Omaisuuksienmenetyksistä eli Omaisuusmenetysasioista on tarve selvittää omaisuusmenetyksien ja takavarikonperuutusten lukumäärät. Raportti voidaan ottaa tarvittaessa.

Rikosvahinkokorvauksista on tarve laskea saapuneiden asioiden luku- ja rahamäärät. Nämä lajitellaan henkilökohtaiset, yhteisvastuulliset, kuolinpesät ja yritykset erikseen. Kuolinpesät ja yritykset tallennetaan molemmat oikeushenkilönä, joten ne lasketaan yhteen, koska niitä ei pysty tilastossa erittelemään.

TpAsioista on tarve laskea niiden lainvoimaisuustieto. Tämä koskee vain tuomiolauselmapäätöksiä, joista lasketaan käräjäoikeuden, hovioikeuden ja korkeimman oikeuden päätökset erikseen. Raportti kuvaa sitä, missä tilassa päätökset saapuvat perintään sekä miten kauan täytäntöönpano kestää. Lainvoimaisuustietoja voivat olla käräjäoikeuden päätöksillä ei lainvoimainen ja lainvoimainen sekä hovioikeuden päätöksillä täytäntöönpanokelpoinen.

TpAsioiden lisätiedoista on tarve laskea, miten paljon niitä on käytetty. Näistä saadaan selville esimerkiksi H-korvausten (aikaisemmin tuomittujen kanssa yhteisvastuullinen korvaus) määrät. Uusia lisätietoja voidaan lisätä tarvittaessa myöhemmin.

Vanhentumispäivistä on tarve raportoida, miten paljon niitä on korjattu seuraamuslajeittain.

Avoimena olevista asioista on tarve selvittää myös, paljonko maksuvelvollisia on yhteensä. Tilasto voidaan ottaa tarpeen vaatiessa.

Täytäntöönpanon kestoa on myös tarve tilastoida. Tämä lasketaan seuraamuslajeittain. Täytäntöönpanon kestosta voidaan laskea keskimääräinen kesto sekä seurata miten se kehittyy prosentuaalisesti.

Muuntoasioista on tarve laskea, paljonko niitä saapuu. Lisäksi halutaan laskea tuomiolauselmasakkojen osalta muuntokieltojen lukumäärät.

Haasteista on tarve laskea niiden lukumäärät. Näistä eritellään ulosoton ja poliisin haastamat. Tämä lisäksi lasketaan miten paljon haasteella maksetaan ennen muuntorangaistusta.

Asialta on tarve tilastoida myös miten paljon tulosteita ja otteita on tehty. Tämä lasketaan seuraamuslajeittain ja ajetaan tarvittaessa.

5.2.3 TpAsian tapahtumat

Täytäntöönpanoasialla on lukuisia tapahtumia, jotka kertovat miten perintä on edennyt. Myös tapahtumista on tarve selvittää miten paljon niitä on käytetty ja vaikuttaako seuraamuslajit niihin miten paljon. Osa tapahtumista on käyttäjän viemiä ja osa konekielisesti tulleita.

Rikesakkovalitukset viedään Rajsaan irrallisena tapahtumana. On tarve laskea niiden lukumäärät tuomioistuimittain. Lisäksi lasketaan ennen istuntoa peruutettujen rikesakkovalitusten lukumäärät.

Ylimääräinen mitätöinti on niin sanottu poisto tapahtumana. Näistä on tarve laskea tehtyjen ylimääräisten mitätöintien lukumäärät sekä niiden syyt. Syytä ylimääräiselle mitätöinnille on seuraavassa:

- Ylimääräinen muutoksenhaku /kantelu
- Ylimääräinen muutoksenhaku /lainvoimansaaneen tuomion purkaminen
- Rikesakon poisto
- Rangaistusmääräyksen poisto
- Presidentin armahdus
- Valtiokonttorin maksuvapautuspäätös
- Muu syy
- Valtiokonttorin takaisinsäntipäätös
- Rangaistusmääräyksen purku
- Muutoksenhaku täytäntöönpanokelpoiseen päätökseen
- KKO:n toimintamallin muuttaminen /purkaminen /poistaminen /vapauttaminen /palauttaminen

Ilmoitukset, maksukehotukset ja maksukehotusten tekemättä jättämiset ovat tulosteita, mutta ovat myös asian tapahtumia. Ilmoitukset ja maksukehotukset ovat asiakkaalle /maksuvelvolliselle lähetettäviä tulosteita, joilla he voivat maksaa saatavansa. Ilmoitus lähetetään rangaistusmääräyksestä, haasteesta ja rikosvahinkokorvauksesta. Muista asioista lähetetään suoraan maksukehotus. Maksukehotuksen tekemättä jättämisen syytä ovat, henkilö on vailla vakinaista osoitetta, henkilö on pohjoismaiden ulkopuolella asuva ulkomaalainen, kehotettava rahamäärä on alle asetetun minimisumman tai muu syy. Näistä on tarve tilastoida luku- ja rahamäärät seuraamuslajeittain. Lisäksi on tarve laskea mittain Eli mihin maihin kehotuksia on lähetetty. Kehotuksen tekemättä jättämiset lajitellaan syyttain.

Ulosottohakemuksista on tarve laskea lähetettyjen ulosottohakemusten luku- ja rahamäärät seuraamuslajeittain. Tilastossa halutaan eritellä sähköiset hakemukset ja oheistulosteet. Myös henkilökohtaiset ja yhteisvastuulliset lasketaan erikseen. Yhteisvastuullisista asioista lasketaan osallisten lukumäärät.

Pohjoismaisista täytäntöönpanokirjoista on tarve selvittää miten paljon ja mihin määrään niitä lähetetään. Näistä lasketaan luku- ja rahamäärät seuraamuslajeittain.

Ulosottohakemuksen muutoksista, oikaisuista ja peruutuksista selviää miten paljon ulosotossa oleviin asioihin tehdään jälkikäteen muutoksia. Näistä on tarve laskea Orik:n lähettämien tietojen ulosottoon. Ulosottohakemuksen muutokset lasketaan syittäin, joita ovat korvattu, korjattu ja muu syy. Ulosottohakemuksen oikaisu koskevat yhteisvastuullisten asioiden muutokset. Ulosottohakemuksen peruutukset halutaan laskea myös syittäin. Kaikista näistä lasketaan luku- ja rahamäärät.

Ulosoton siirtoilmoitukset ja vireille tulo ilmoitukset kuvaavat miten paljon ulosotto ilmoittaa muutoksista sinne lähettämisen jälkeen. Näistä on tarve laskea ulosoton lähettämien muutostietojen määrät Orik:een.

Ulosoton lopputilityksistä on tarve laskea luku- ja rahamäärät seuraamuslajeittain sekä syittäin. Lopputilityksen syitä ovat varaton, tuntematon, muu este, hakijan peruutus, maksettu, haastettu, passitettu, velkajärjestely, konkurssi ja henkilöä ei tavoitettu. Yhteisvastuullisilla osallisilla vastaava tieto on velallistilitys.

Omaisuuksienmenetysten osalta tapahtumissa on tarve laskea miten paljon omaisuudenmenetys täytäntöönpanokirjoja on lähetetty täytäntöönpanotavaksi. Näistä lasketaan lukumäärät sekä lajitellaan henkilökohtaiset ja yhteisvastuulliset erikseen. Lisäksi eritellään viranomaisittain eli poliisipiireittäin. Omaisuudenmenetyksistä on tarve laskea myös millä syyllä ne palautuvat poliiseilta. Lasketaan lukumäärät ja lajitellaan palautuksen syittäin. Syitä ovat omaisuus hävitetty, omaisuus myyty, omaisuus otettu valtion haltuun, omaisuus tilitetty Orik:ille ja muu syy.

Takavarikonperuutuksista on tarve laskea lukumäärät eriteltyinä henkilökohtaisiin ja yhteisvastuullisiin asioihin. Raportti kuvaa miten paljon takavarikonperuutuksia on lähetetty poliisipiireille täytäntöönpanotavaksi. Lajittelu tehdään myös poliisipiireittäin.

Etsintäkuulutuksista on tarve selvittää, niiden ja oikaisujen sekä peruutusten luku- ja rahamäärät. Etsintäkuulutusten peruutukset lasketaan syittäin. Syitä ovat maksettu, luovuttu, vanhentunut, ylimääräinen mitätöinti, muu syy, Tperuste kumottu, haastettu, maksettu (SM), henkilö kuollut, haastettu (SM), osamaksu ja haaste (SM), SM:n hylkääminen etsintäkuulutus, passitettu (SM), vastaanotettu vankilaan, virhe muuntopäätöksessä sekä vanhentumassa oleva ulosottoon.

Haasteet ovat myös tapahtumana Tpäsiällä. Näistä on tarve laskea lukumäärät ja haasteeseen sisältyvien sakkojen lukumäärät. Lisäksi

lasketaan rahamäärät sekä miten monta päiväsakkoa on yhdellä haasteella. Tämä lajitellaan haastajittain, joita voivat olla poliisit ja ulosotot.

Muunnoista on tarve laskea luku- ja rahamäärät niistä asioista, joissa syyttäjä on jättänyt muuntoa vaatimatta. Tilasto eritellään syyttäin. Itse muunnoista on tarve tilastoida muunnettujen ja muuntamatta jätettyjen sakkojen luku- ja rahamäärät tuomioistuimittain.

Valmis tapahtumasta selviää asioiden valmistumisen syyt. Tässä tilastossa on tarve laskea tiedot seuraamuslajeittain ja eritellä luku- ja rahamäärät. Tilasto lajitellaan valmistumisen syyttäin, joita ovat

- Maksettu
- Luovuttu
- Vanhentunut
- Ylimääräinen mitätöinti
- Muu syy
- TpPeruste kumottu
- Muuntoasia on valmistunut
- Henkilö kuollut
- Takavarikon peruutus
- Omaisuus hävitetty
- Omaisuus myyty
- Omaisuus otettu valtion haltuun
- Omaisuus tilitetty Ork:lle
- Kuolinpesä varaton
- Vankilan vastaanottotodistus
- Virhe muuntopäätöksessä
- Hakijan peruutus
- Ulosoton este
- Virhe TpPerusteessa

Kaikki valmistumisen syyt eivät voi olla kaikilla seuraamuslajeilla, joten tilastoon halutaan selvyuden vuoksi ottaa vain kyseistä seuraamusta koskevat syyt.

Myös poistetut asiat on tarpeellista tilastoida. Eli lasketaan niiden lukumäärät seuraamuslajeittain.

Luovutuista asioista on tarve tilastoida niiden luku- ja rahamäärät. Rahamäärät eritellään alle 10 euron ja alle 350 euron saataviin. Luovutut asiat halutaan laskea syyttäin, joita ovat ajan kuluinen ja vähäinen saatava.

Keskeytys tapahtuma kuvaa keskeytettyinä olevien asioiden määrää eli nämä ovat perintätoimien ulkopuolella. Keskeytyksistä on tarve laskea seuraamuslajit ja syyt sekä lajitella luku- ja rahamäärät. Keskeytyksen syyt ovat vaatimuskirjeasia, velkajärjestely, konkurssi, maksuaikapäätös, pakkohuutokauppa, täytäntöönpanon lykkäys (palveluksen suorittaminen), täytäntöönpanon lykkäys (ulosottoaika), täytäntöönpanon

lykkäys (laitoksessa), täytäntöönpanon lykkäys (Rikosseuraamusviraston myöntämä määräaika tai uuntoasialle), KKO/HO:n keskeytys määräys, keskeytetty viranomaisen pyynnöstä, oikaistavana (määräaika tai uuntoasia), rikesakkovalitus sekä muu syy.

Ulkomaille lähetettyjen tilitysten luku- ja rahamäärät on tarpeen myös tilastoida. Vankilan täytäntöönpanokirjoista lasketaan luku- ja rahamäärät sekä eritellään viranomaisittain. Vastaanotettu vankilaan tapahtuma kertoo miten paljon vankilaan on otettu vastaan uuntovankeja. Näistä lasketaan lukumäärät vankiloittain. Maksutodistus tapahtumasta kertoo miten paljon maksutodistuksia tulee vankiloista. Näistä lasketaan lukumäärät vankiloittain.

Tapahtumat lähetetty täytäntöönpantavaksi muussa pohjoismaassa sekä hyväksytty ja hylätty täytäntöönpantavaksi muussa pohjoismaassa kuvaavat muuhin pohjoismaihin täytäntöönpantavaksi lähetettyjen sekä hyväksytyjen ja hylättyjen asioiden määrät. Näistä on tarve tilastoida lukumäärät ja eritellä ne maittain.

5.2.4 Maksut

Maksut ovat keskeinen osa täytäntöönpanoa. Maksut ovat kuitenkin irrallinen osio Rajsassa, josta ne liittyvät asioihin kohdennus tiedon perusteella. Maksut ovat myös konkreettinen mittaan väline, joten niiden osalta on tarve panostaa tilastointiin. Maksut on esitetty tarkemmin liitteenä 7 olevasta luokkakaaviosta.

Maksuista on tarve seurata sitä, onko ne maksettu ennen kehotusta, kehotuksen jälkeen vai ulosottoon. Maksun tyyppi on näissä ratkaiseva tekijä. Näitä ovat:

- Omaisuuden menetys
- Jako-osuus (konkurssi)
- Ulosoton osasuoritus
- Ulosoton loppusuoritus
- Ennakkomaksu
- Pakkoperintämaksu
- Kurssitappio
- Kantopalkkio
- Ulkomaisen viranomaisen perimä maksu
- Muu keinomaksu

Tilastossa lasketaan sekä luku- että rahamäärät seuraamuslajeittain.

Kohdennusta odottavat maksut ovat irrallisia maksuja. Viitteellä maksettuihin asioihin ei löydy päätöstä vielä rekisteristä tai ilman viitettä tullutta maksua ei ole vielä kohdennettu millekään asialle. Lasketaan tällaisten maksujen luku- ja rahamäärät sekä lajitellaan miten kauan rahat ovat olleet kohdentamatta tileittäin.

Lisäksi on tarve laskea miten paljon on tullut viitteellisiä ja viitteettömiä maksuja seuraamuslajeittain. Näistäkin lasketaan luku- ja rahamäärät.

Maksuja on tarve seurata myös niiden tiloittain. Niistä lasketaan luku- ja rahamäärät sekä lajitellaan seuraamuslajeittain.

Myös palautettuja maksuja on tarve tilastoida. Lasketaan miten paljon rahoja on palautettu eli luku- ja rahamäärät. Tilastoon halutaan eritellä palautuksen lajit, joita ovat palautettu maksu, palautettu maksu (konvertoitu), palauttamatta jätetty, palauttamatta jätetty (konvertoitu) ja palautus kuitattu toiselle asialle (konvertoitu). Eritellään myös kotimaiset ja ulkomaiset palautukset tiloittain. Lisäksi lasketaan, paljonko on maksettu korkoa palautukselle. Myös palautuksen tapa tilastoidaan. Näitä ovat maksuosoitus ja tilille maksu. Palautukset on tarve eritellä lisäksi tiloittain, joita ovat odottaa hyväksymistä, liitetty, hyväksytyt, ulosmaksulupa annettu, palautettu, aktivoitu ja poistettu. Näiden lisäksi halutaan laskea palautuksen kesto. Eli sitä aikaa, kuinka kauan on kestänyt maksun saapumisesta palautukseen.

Palauttamatta jätetyistä maksuista on tarve tilastoida miten paljon maksusuorituksia on jäänyt palauttamatta ja miksi. Näistä lasketaan luku- ja rahamäärät. Eritellään alle 5 euron ja yli 5 euron palauttamatta jätetyt maksut. Tilasto lasketaan syittäin.

Kuittauksista lasketaan, miten paljon liikasuurituksia kuitataan muille velallisen avoimille asioille. Pankille tehtävistä kyselyistä lasketaan lukumäärät. Raportti kuvaa, miten paljon epäselvät maksut aiheuttavat käyttäjille töitä.

Tiliotteista lasketaan lukumäärät maksutyypeittäin ja tileittäin. Raportti kuvaa, miten paljon tiliotteita tulee sekä minkä tyyppisiä maksuja ja mille tileille. Tilastolle on tarve eritellä myös tiliotteen tilat eli kesken tai valmis.

Ulosmaksueristä on tarve laskea luku- ja rahamäärät. Raportti kuvaa miten paljon tilitetään rahoja Ork:sta ja muualla. Tilasto halutaan eritellä viranomaisittain, lajeittain ja tiloittain. Ulosmaksuerän lajeja ovat kotimaahan maksettavat palautukset, ulkomaille maksettavat palautukset ja asioiden ulkomaille maksut. Ulosmaksuerän tilat puolestaan ovat tallennettu, hyväksytyt, ulosmaksulupa annettu, ulosmaksettu, peruutettu ja poistettu.

Tilityksistä on tarve laskea luku- ja rahamäärät. Raportti kuvaa miten paljon rahoja on tilitetty muille viranomaisille. Tilastolle halutaan eritellä kotimaiset ja ulkomaiset tilitykset tiloittain sekä niiden kesto. Eli kuinka kauan on kestänyt maksun saapumisesta tilitykseen.

5.2.5 Henkilö

Rajsa henkilö osiossa ylläpidetään henkilöön liittyviä tietoja, esim. esimerkiksi osoitetietoja. Liitteessä 8 on esitetty henkilöön liittyvät yhteydet. Henkilön perustiedoista on tarve laskea lukumäärät seuraavista: kansalaisuus, sukupuoli, henkilön laji (luonnollinen tai oikeushenkilö), kieli (suomi tai ruotsi), maat, kuolinpesävaraston, tunnuksen yhdistetty, Ork:n muutospäivä eli Ork:ssa tehty henkilölle päivityksiä, turvakielto sekä kuolleiden määrä. Kuolleiden henkilöiden osalta halutaan tilastoida avointen asioiden saldo kuolin hetkellä.

Henkilön lisätiedoista on tarve laskea lisätiedon lajien lukumäärät. Raportti kuvaa miten paljon lisätietoja on käytetty. Henkilön lisätiedon lajit ovat seuraavanlaisia:

- Henkilö laitoksessa
- Juridisen henkilön vastuuhenkilöt
- Käyttäjän ilmoittama vapaamuotoinen lisätieto
- Toiminimen Y-tunnus
- Yhtiömuoto
- Vihjema
- Hälytystieto
- Osallisuus varattomaan kuolinpesään
- Ulosottoselvitys
- Maksuunpanokielto
- Muuntopäätöstä kiirehditty
- Holhous
- Kuolinpesä
- Lykkäystieto

Maksuaikapäätöksistä on tarve laskea niiden lukumäärät, pituudet ja toteutuminen. Lasketaan maksuaikapäätökset tiloittain, joita ovat hakemus, hyväksytty, päättynyt, rauennut, hylätty ja poistettu. Tilastolle on tarve eritellä hyväksytyjen ja hylättyjen maksuaikapäätösten lukumäärät. Lisäksi lasketaan, onntako asiaa on samalla maksuaikapäätöksellä sekä niiden kesto. Näistä lasketaan myös keskiarvot. Lisäksi eritellään maksuerien lukumäärät ja niiden suuruudet. Lopuksi lasketaan miten monta myönnettyistä maksuaikapäätöksistä on rauennut vuodessa.

Velkajärjestelyistä on tarve tilastoida lukumäärät seuraavien uslajeittain. Tilastolle tiedot eritellään tiloittain, joita ovat aloitettu, maksuohjelma vahvistettu, maksuohjelma päättynyt, maksuohjelma rauennut ja poistettu.

Konkursseista on tarve laskea lukumäärät sekä konkurssiin liittyvien asioiden lukumäärät. Eritellään tiloittain, joita ovat asetettu, tuomittu, hylätty ja poistettu. Tilastolle halutaan laskea myös kertymättömyystodistusten lukumäärät. Tilastoidaan lisäksi tuomiotieto, joka voi olla joko konkurssi tai rauennut.

omaisuudenmenetys täytäntöönpanokirjat, takavarikon peruutus täytäntöönpanokirjat, haastetun saannon saldomuutos ja syyttäjän täytäntöönpanokirjat. Oheistulosteita on asialla, asiakaskontaktilla, haasteella, henkilötiedolla, maksulla, maksuaikapäätöksellä, palautuksella, rahatililyksellä sekä TpPerusteella.

Massatulosteista on tarve tilastoida luku- ja rahamäärät seuraamuslajeittain ja viranomaisittain. Ne lasketaan tulostuspäivän mukaan. Lisäksi lasketaan lukumäärät kotimaahan ja ulkomaille lähetetyistä tulosteista.

Oheistulosteista on tarve laskea lukumäärät seuraamuslajeittain rekisteröintipäivän mukaan. Tulosteet eritellään viranomaisittain.

5.2.9 Valmistusraportit

Kuten edellä olevasta selviää, tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeita on valtavasti. Tietosisältö on laaja ja eri osioita on lukuisia. Tämän vuoksi yksinkertaista ja kaiken kattavaa tilastoa täytäntöönpanorekisterin sisällöstä on mahdotonta tehdä. Tilastotyöryhmässä sovittiin, että aluksi toteutetaan 6 valmistusraporttia, jonka jälkeen keskitytään BusinessObjects Universen rakentamiseen. Universesta voidaan ottaa jälkikäteen, minkälaisia raportteja itse halutaan ad hoc -kyselyillä. Jotta kyselyt onnistuisivat, täytyy Rajsan tietosisältö saada sinne tässä laajuudessa, mitä edellä on kuvattu.

Ensimmäisessä vaiheessa toteutettavat kuusi valmistusraporttia ovat tärkeysjärjestyksessä avointen asioiden saldo, saapuneet täytäntöönpanoasiat, valmistuneet asiat, täytäntöönpanon kesto, perityt rahat sekä maksut Rajsassa. Seuraavassa käsitellään näiden raporttien sisältöä tarkemmin.

Avointen asioiden saldo raportti kuvaa niiden asioiden saldoja, joiden täytäntöönpano on vielä kesken. Raportti ajetaan halutulle päivälle. Valitulta päivältä näytetään pääoma, korkojäämä, koron osuus ja rahamäärä yhteensä. Raportille tulostetaan myös asioiden kertymät viimeiseltä neljältä vuodelta päiville 30.6. ja 31.12. Vuoden viimeisen päivän tilanne raportoidaan jatkossa valtion tilinpäätöstä varten. Omaisuudenmenetys asioita ei huomioda raportilla, koska niistä pystyy laskemaan vain lukumäärät ja tälle tilastolle lasketaan vain rahamäärät. Tämä raportti on apuna myös virastolle sen itse arvioidessa toiminnan tehokkuutta.

Saapuneet täytäntöönpanoasiat raportti kuvaa, miten paljon uusia asioita liittyy Rajsaan. Raportti ajetaan halutulle aikavälille. Raportille tulostetaan kertymät viimeiseltä neljältä vuodelta. Lasketaan luku- ja rahamäärät sekä prosenttiosuudet. Omaisuudenmenetys asioista lasketaan vain lukumäärät sekä prosenttiosuudet. Raportti lajitellaan seuraamuslajeittain.

Henkilökohtaiset ja yhteisvastuulliset sekä yritykset ja kuolinpesät eritellään. Yhteisvastuullisista asioista lasketaan osallisten lukumäärät ja niiden rajoitus tiedot. Saapuneet asiat lajitellaan lainvoimaisuustiedon mukaisesti lainvoimaisiin, ei lainvoimaisiin ja täytäntöönpanokelpoisiin. Korottomat ja korolliset korvaukset lasketaan erikseen. Pohjoismaiset ja EU-maiden seuraamukset lasketaan määrittäin eriteltyinä sakkoihin, korvauksiin ja menettämisseuraamuksiin.

Valmistuneet asiat raportin avulla seurataan täytäntöönpanon tehokkuutta, joka saadaan tulostavoiteasiakirjan mukaan täytäntöönpanojen saatavien (luku- ja rahamäärä) suhteena kustannuksiin ja henkilöömäärään. Raportti kuvaa valmistuneita asioita seuraamuslajeittain ja syittäin. Raportti ajetaan halutulle aikavälille ja sille lasketaan luku- ja rahamäärät. Lukumäärät lasketaan kaikille syille, rahamäärien laskenta on syykohtainen eikä sitä lasketa kaikille syille. Raportille tulostetaan lisäksi asioiden kertymät viimeiseltä neljältä vuodelta. Vuosikertymien luvuille lasketaan myös muutosprosentit, joiden vertailu tapahtuu edelliseen vuoteen. Rahamäärissä huomioidaan vain pääoma, ei korkoa.

Täytäntöönpanon kesto raportti kuvaa täytäntöönpanon kestoa Ork:ssa. Kesto lasketaan ratkaisupäivästä valmistapahtuman päivään. Raportti ajetaan halutulle aikavälille. Tiedot lasketaan seuraamuslajeittain ja ainoastaan lukumäärät.

Perityt rahat raportin tehtävänä on kerätä tietoa perityistä rahamääristä. Miten paljon saatavia maksetaan ennen kehotusta, kehotuksen jälkeen ja ulosottoon. Raportti ajetaan halutulle aikavälille. Sille tulostetaan kertymät viimeiseltä neljältä vuodelta. Kertymille lasketaan muutosprosentit, joita vertaillaan edelliseen vuoteen. Raportille lasketaan luku- ja rahamäärät. Tiedot eritellään tileittäin ennakko- ja pakkoperintämaksuihin sekä viitteellisiin ja viitteettömiin maksuihin.

Maksut Rajsassa raportti kuvaa määrissä tiloissa maksetut ovat Rajsassa ja minkä tyyppisiä ne ovat. Raportti ajetaan halutulle päivälle. Lasketaan luku- ja rahamäärät. Tiedot eritellään maksun tyypeittäin ja tiloittain. Lasketaan aika, miten kauan rahat ovat olleet kohdentamatta tileittäin. Lasketaan maksujen palautusten ja palauttamatta jätettyjen maksujen luku- ja rahamäärät sekä eritellään kotimaiset ja ulkomaiset palautukset maittain. Lasketaan myös aika, miten kauan on kestänyt maksun saapumisesta palautukseen. Palauttamatta jätetyt maksut eritellään alle 5 euron ja yli 5 euron maksuihin. Kuittauksista lasketaan luku- ja rahamäärät. Tilitykset pohjoismaihin ja EU-maihin lasketaan määrittäin luku- ja rahamäärät.

5.3 Määrittelyn kokoaminen

Tilastointi- ja raportointityöryhmä sai koottua tilastointi- ja raportointitarpeensa kevään 2008 aikana. Tarpeet on esitetty edellä.

Työryhmä päätti toimintansa 14.4.2008. Tämän jälkeen Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus järjesti tarjouskilpailun tilastointijärjestelmän toteuttamisesta. Kilpailun voittajaa ei mainita tässä työssä luottamuksellisesta syystä. Tilastojärjestelmän määrittelyprojekti toteutetaan 1.9.2008 alkaen yhteistyössä Ork:n, Otk:n sekä valitun toimittajan välillä. Ensimmäiset valmisraportit ovat suunnitelmien mukaan valmiina vuoden 2009 aikana.

Oikeushallinnolla on käytössä tietovarasto, DB2 –tietokanta, johon täytäntöönpanojärjestelmästä poimittavat tiedot tullaan siirtämään. Tietojen siirtovälineenä käytetään Informatica latausta. Informatica on Extraction, Transfer, Load (ETL) –tietovaraston latauksessa tarvittavien prosessien työväline. Raportointivälineenä on käytössä BusinessObjects. Valmisraporttien lisäksi rakennetaan BusinessObjects järjestelmän Universe, joka sisältää kaikki edellä kuvattujen tilastointi- ja raportointitarpeiden mukaisten tilastojen tuottamiseen tarvittavat mittarit ja objektit.

5.4 Tilastoiden arkistointi ja jakelu

Ensisijaisen tutkimusongelman eli tilastoinnin- ja raportointitarpeiden määrittelyn lisäksi tässä työssä on tarkoitus saada vastaus seuraaviin apukysymyksiin:

- Missä muodossa tilastot saadaan?
- Miten tilastot arkistoidaan?
- Miten tilastojen jakelu tullaan hoitamaan?
- Jaetaanko tietoja ulkopuolisille? Jos jaetaan, niin miten se tapahtuu?
- Missä muodossa ja miten tilastot jaellaan viraston sisäiseen käyttöön sekä ulkopuolisille sidosryhmille?

5.4.1 Tilastojen muoto ja arkistointi

Tietovarastoinnin lähtökohtana on täytäntöönpanojärjestelmä Rajsan pohjalta rakennettu DB2 –tietokanta sekä tietovaraston päälle rakennettu BusinessObjects Universe ad hoc- ja valmisraporttien tekemistä varten. Raportoinnin tietolähteenä toimii ainoastaan täytäntöönpanojärjestelmä Rajsan. Tämä tarkoittaa sitä, ettei muita lähdetiedostoja käytetä.

Tilastot eivät tulostu esimerkiksi kuukausittain automaattisesti, vaan ne täytyy käyttäjän itse käydä lataamassa BusinessObjects ohjelmalla. Tilastot sekä Universen mittarit ja objektit ovat sähköisessä muodossa. BusinessObjects ohjelma sisältää laajennetun business intelligence (BI) haun. Lisäksi se on yhteensopiva Microsoft office paketin kanssa sekä sisältää kapasiteettia uusien palvelupohjaisten kyselyiden eli valmisraporttien tekemiseen.

BusinessObjectsissa sijaitseva tieto on sekä numeraalista että tekstimuotoista käsiteltyä tietoa. Raportointivälineellä otettuihin tilastoihin käyttäjä pystyy vaikuttamaan vain päivämäärien osalta. Osa tilastoista otetaan tietyltä aikaväliltä kun taas osa voidaan ottaa yhdeltä päivältä. Tiedot on järjestetty tietojen sisällön aihepiirin mukaisesti. Universen ad hoc –kyselyillä voidaan valita erilaisia objekteja riippuen kyselystä. Tilastojen visuaalinen ilmasto on kaikilla tulosteilla samanlainen. Taulukot tulostetaan vaakatasoon ja tunnisteiedoissa on Ork:n logo. Ulkoiselta olemukselta halutaan mahdollisimman yksinkertaiset ja selkeät tilastot.

Arkistoinnin osalta sähköinen järjestelmä on helppo. Koska tietovaraston sisältö on kokonaan täytäntöönpanojärjestelmä Rajsan tiedoista kasattua ja se on oma erillinen tietokanta, ei tietoja tarvitse arkistoida erikseen mihinkään toiseen paikkaan. Tietovarastosta voidaan hakea sama tilasto useaan kertaan. Historiatiedot pitävät siitä huolen. Päivitetyt tilanteet eivät poista vanhaa tietoa, vaan kerryttävät vanhojen tietojen päälle.

5.4.2 Tilastojen jakelu

Kuten aikaisemmin työssä on mainittu, tilastoinnin ensisijainen tarve on saada helposti ja nopeasti luotettavia raportteja yrityksen johdolle organisaation toiminnan kehittämisen tueksi. Oikeusministeriö valvovana viranomaisena on kiinnostunut tehtävien onnistumisesta ja niihin käytettävistä resursseista. Selkeän faktatiedon hankkiminen auttaa sopivien taloudellisten resurssien sekä henkilömäärä resurssien suunnittelussa. Lisäksi Valtiontalouden tarkastusvirasto seuraa Ork:n toimintaa vuosittain ja on erittäin kiinnostunut täytäntöönpanon tilanteesta, erityisesti avointen asioiden saldosta ja miten tilanne kehittyy vuosittain.

Tilastotietojen julkistaminen on hyvää avointa viranomaistoimintaa. Tämän vuoksi raporttien toimittaminen ulkopuolisille tahoille on mahdollista. Tietoja voidaan tarvittaessa toimittaa kaikille niille sidosryhmille, joille toimitettiin tiedustelu tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeista. Näitä ovat Oikeusministeriö, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos, Valtiokonttori, Rikosseuraamusvirasto, Oikeushallinnon palvelukeskus, Sisäministeriö ja Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti. Näiden lisäksi Tilastokeskus, Valtiontalouden tarkastusvirasto, muut viranomaiset sekä media ovat tilastoista mahdollisesti kiinnostuneita tahoja.

Mitään tilastoja ei kuitenkaan toimiteta ulkopuolisille tahoille ilman erillistä pyyntöä. Pyynnöt tutkitaan tapauskohtaisesti ja tarkistetaan ensin voidaanko haluttua tietoa saada. Raportit voidaan tulostaa BusinessObjectista paperille tai tallentaa pdf-muodossa tietokoneelle. Näin raportit voidaan lähettää myös sähköpostin liitetiedostona. Nämä kaksi tapaa ovat tällä hetkellä raporttien ainoat jakelumuodot. Ork:n sisäiseen käyttöön raportteja otetaan säännöllisin väliajoin, vähintään kerran vuodessa, mutta korkeintaan kerran kuukaudessa.

6 JOHT OPÄÄTÖKSET

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeet Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöönpanojärjestelmästä Rajsa. Tämän lisäksi haluttiin esittää keinot määrittämisen tilastojen jakelu sekä arkistointi tullaan järjestämään. Oikeusministeriöllä on olemassa tilastokanta DataWarehouse, jonka avulla myös Orkin tilastointi- ja raportointijärjestelmä tullaan toteuttamaan. Lopullisena tavoitteena on saada laadukkaat ja kattavat tilastot Orkissa täytäntöönpantavista asioista.

Ork huolehtii sakkorangaistusten ja rikesakkojen täytäntöönpanosta sekä valtiolle tuomittujen korvausten ja ylikuormitusten maksusääntöjen perimisestä. Viraston tehtävänä on myös rikosvahinkolain mukaisesti valtion takautuminen isoikeuteen perustuvien saamisten perimisen sekä muutorangaistusten täytäntöönpano. Rajsa on Orkin täytäntöönpanojärjestelmä, jonka avulla peritään edellä mainitut saatavat.

Rajsa on palvelusuuntautunut 3-tasoarkkitehtuurilla toteutettu järjestelmä. Sen osia ovat käyttöliittymäkerros, palvelukerros ja tiedonhallintakerros. Rajsan toiminta voidaan jakaa kahteen osaan, suorakäyttöön ja eräajoihin. Suorakäyttö tapahtuu käyttöliittymällä ja eräajot on ajastettu ajettavaksi palvelimessa. Rajsan käyttöliittymässä on seuraavat osiot, jotka liittyvät toisiinsa yhteyksien avulla: Täytäntöönpanoperuste, henkilö, täytäntöönpanoasiat, tapahtumat, maksut, haut, selvityspyynnöt, asiakaskontakti, tulosteet ja muutoshistoria. Selvityspyynnöt ovat Rajsa-järjestelmän erityispiirre. Niiden avulla ohjataan käyttäjien työnkulkua ja välitetään tietoa eräajoissa havaituista virheistä ja käyttäjien selvittelyä vaativista asioista.

Rajsa-järjestelmän muuttuvia tietoja ylläpidetään erillisessä koodistojen ylläpitosovelluksessa. Se sisältää Rajsan tarvitsemat koodistot, ohjaustiedot, organisaatitiedot ja fraasit. Kyseessä on avustava järjestelmä, jonka kanssa Rajsa-järjestelmällä on yhteinen tietokanta ja tuotantoympäristö.

Tietovarastoinnissa on kyse siitä, että operatiivisten järjestelmien joustamattomuus vaativaan raportointiin aiheuttaa sen, että tarvitaan erilainen tapa järjestellä tietoja. Tällöin tiedot kootaan erilliseen tietovarastotietokantaan. Tietovarastointi pohjautuu kuitenkin aina liiketoiminnan tarpeista. Sen tarkoituksena on mahdollistaa helposti ja nopeasti luotettavia raportteja. Jakelutie mahdollistaa kyselyt eripuolelta organisaatiota, myös muissa toimipisteissä. Eli tietoja saadaan ulos ilman, että raportteja tarvitsee lähettää postitse tai sähköpostitse. Osa raporteista tarvitaan säännöllisesti ja vakioinotuksena, jolloin otetaan käyttöön valmisraportit. Ne voidaan ajaa heti latausten jälkeen. Lisäksi uusia tarpeita voi tulla milloin vain. Tällöin tehdään uusia ad hoc -kyselyjä tietovarastoon. Ad hoc tarkoittaa spontaaneja, ennalta arvaamattomia kyselyjä ja raportteja. Parhaiten se sujuu helppokäyttöisellä työkalulla.

Tietovarastoinnin tuomat edut hyödyntämällä pyritään kehittämään oman organisaation toimintaa sekä seuraamaan niiden avulla toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia. Haasteena on se, miten tietopääoma saadaan sisäistettyä koko organisaatioon erityisesti innovaatioiden aikaansaamiseksi. Näin se auttaa organisaation kilpailukyvyä kehittymistä.

Täytäntöönpanotehtävät Ork:ssa ovat määrällisesti kasvaneet ja monipuolistuneet. Tilastotietojen saaminen on erittäin tärkeää, jotta osataan kohdistaa resursseja oikeisiin kohteisiin. Täytyy kuitenkin muistaa, että täytäntöönpanojärjestelmä Rajsassa on tietosisällöltään varsin monipuolinen, joten kaikkea sisältöä on mahdollista tilastoida. Toisaalta kaikkea ei ole tarpeen tilastoida. Pelkkä tilastojen ottaminen on aiheutonta, ellei niistä saatavaa tietoa käytetä hyödyksi.

Tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeiden määrittelyä varten Ork:ssa perustettiin työryhmä keräämään kokoon tietoja täytäntöönpanojärjestelmästä varsinaista tietovarastojärjestelmää varten. Työryhmä selvitti aluksi viraston sisällä mahdollisia tilastoinnin tarpeita ja tämän jälkeen lähetettiin tiedustelu ulkopuolisille yhteistyökumppaneille. Samalla vahvistettiin Ork:n ja muiden viranomaisten välistä kumppanuutta sekä tunnettuutta. Työryhmä kokosi keuhkiaan 2008 aikana tarpeet, jonka pohjalta järjestettiin tarjouskilpailu järjestelmän toteuttamisesta.

Täytäntöönpanojärjestelmä Rajsassa on erittäin laaja sisällöltään. Yksinkertaisia tilastoja rekisterin sisällöstä on mahdollista tehdä, joten tarpeet täytyy priorisoida. Ensisijaisesti toteutetaan välttämättömät raportit ja tämän jälkeen keskitytään raportointiväline BusinessObjects Universen rakentamiseen, josta saadaan itse otettua raportteja haluttaessa. Universe sisältää tarvittavat mittarit ja objektit kyselyiden suorittamiseen. Työryhmässä päätettiin, että ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan kuusi tärkeintä valmistusraporttia. Nämä raportit ovat tärkeysjärjestyksessä avointen asioiden saldo, saapuneet täytäntöönpanoasiat, valmistuneet asiat, täytäntöönpanon kesto, perityt rahat ja maksut Rajsassa. Avointen asioiden saldo raportti kuvaa niiden asioiden saldoja, joiden täytäntöönpano on vielä kesken. Saapuneet täytäntöönpanoasiat raportti kuvaa, miten paljon uusia asioita liittyy Rajsassa. Valmistuneet asiat raportti kuvaa valmistuneita asioita seuraavaksi ajalle ja syitä. Sen avulla seurataan myös täytäntöönpanon tehokkuutta. Täytäntöönpanon kesto raportti kuvaa täytäntöönpanon kestoa Ork:ssa. Perityt rahat raportin tehtävänä on kerätä tietoa perityistä rahoista. Sen avulla seurataan esimerkiksi miten paljon saatavia maksetaan ennen kehoitusta, kehoituksen jälkeen ja ulosottoon. Maksut Rajsassa raportti puolestaan kuvaa, missä tiloissa maksut ovat Rajsassa sekä minkä tyyppisiä ne ovat.

BusinessObjects Universen rakentamisessa tulee huomioida kaikki Rajsassa oleva tietosisältö. Sinne halutaan siirtää mahdollisimman laajaa käyttötarkoitusta varten tiedot kaikista seuraavista osioista;

täytäntöönpanoperuste, henkilö, täytän töönpanoasiat, tapahtumat, maksut, selvityspyynnöt, asiakaskontakti ja tulosteet. Muut osiot ovat suhteellisen helposti siirrettävissä tietovarastoon, mutta asiakaskontakti on vaikea tilastoitava. Sen sisältö riippuu käyttäjän valitsemista toiminnoinnoista, esimerkiksi vastaustapa puhelin tai suullinen. Asiakaskontaktia pitäisi kehittää ensin yksinkertaisemmaksi, jotta sen tilastoinnista saataisiin jotain hyötyä. Rajsan tietosisältö on käsitelty kappaleessa 5.2 Tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeet. Seuraavassa käsitellään Rajsan osa-alueittain tärkeimmät raportoinnin tarpeet. Seuraamuslajeittain tehty erittely raporteilla on kaikkein tärkein. Seuraamuslaji kertoo, miten perintä etenee ja miten vakavasta rikkeestä on kyse.

TpPerusteista tärkein tieto raportoida on niiden lukumäärät seuraamuslajeittain. Lisäksi erittely ratkaisijoittain on tarpeellista. Näin saadaan selville, miten paljon esim. erkiksi Helsingin poliisin määräämiä rikesakkoja saapuu täytäntöönpanotavaksi tai kuinka paljon Helsingin hovioikeus tekee ratkaisuja, joista syntyy valtiolle saatavia.

TpAsioista selviää useita tilastoinnin kannalta tärkeitä ominaisuuksia. Ensisijainen raportoinnin tarve asioista on niiden luku- ja rahamäärät seuraamuslajeittain. **TpAsialta** selviää myös tila, jonka avulla saadaan selville täytäntöönpanon etenemisen ja kesto. Avoimena olevien asioiden luku- ja rahamäärä sekä maksuvelvollisten lukumäärä ovat myös tärkeitä raportoinnin tarpeita. Kaiken lisäksi lainvoimaisuustieto kertoo sen, miten täytäntöönpano etenee.

TpAsian tapahtumat kertovat perinnän etenemisestä. Näiden osalta tärkeimmät tilastoinnin tarpeet ovat poistoihin ja keskeytyksiin liittyvien tapahtumien lukumäärät. Tapahtumista saadaan myös selville valmistapahtuman syyt, jotka ovat tärkeitä raportoinnin kannalta. Seuraamuslaji vaikuttaa siihen, mitä valmistumisen syytä voidaan käyttää.

Maksuista tärkeintä on saada selville, onko saatavat maksut asetettu vapaaehtoisesti. Jos ei, niin mitä toimenpiteitä virastossa on jouduttu tekemään, jotta velalliselta on saatu rahaa. Maksuista on tarve tilastoida luku- ja rahamäärät sekä ovatko maksut irrallisia vai kohdennettuja jollekin asialle. Lisäksi palautettuja maksuja halutaan tilastoida. Nämä kaikki kertovat, miten paljon käyttöä joutuu tekemään työtä maksujen parissa.

Henkilöstä tärkein raportoinnin tarve on niiden lukumäärät eriteltyinä sukupuolen, henkilölajin (luonnollinen-/oikeushenkilö) sekä kansalaisuuden mukaan. Henkilönäytöltä löytyy myös maksuaikapäätökset, joista on tarve tilastoida niiden lukumäärät, kestot sekä montako asiaa on kullakin maksuaikapäätöksellä.

Asiakaskontakteista ensisijainen asia tilastoinnin kannalta on niiden lukumäärät yksiköittäin eriteltyinä neuvonta, selvitys tai toimintaprosessien laadun mukaisesti.

Selvityspyynnöistä halutaan raportoida niiden lukumäärät yksiköittäin. Tämä kertoo, miten paljon selvityspyynnöitä tulee ja miten paljon ne aiheuttavat työtä käyttäjille.

Tulosteista tärkein raportoinnin tarve on niiden luku- ja rahamäärät seuraamuslajeittain. Tulosteiden määrät kertovat käytettävistä resursseista toivotun perintätuloksen saavuttamiseksi.

Tietovarasto on samalla arkistointijärjestelmä, joten erillisestä arkistoinnista toiseen tietokantaan tai järjestelmään ei tarvitse huolehtia. Raportointiväline Business Objectista voidaan hakea milloin vain haluttu raportti menneelle ajalle.

Tilastot ovat aina sähköisessä muodossa, joten niiden jakelu on helposti ja nopeasti toteutettavissa. Raportit voidaan tulostaa paperille sekä lähettää esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona. Lisäksi tilastoja voidaan luovuttaa muille viranomaisille ja medialle pyydettyä.

Ork pyrkii omalta osaltaan toimimaan avoimesti viranomaistoiminnassaan. Tilastotietojen luovuttaminen viraston ulkopuolelle edesauttaa toiminnan tunnettavuuden saavuttamisessa. Tilastot ovat puolueettomia, eikä niistä pysty yksilöimään henkilöitä. Kaikki edellä mainittu mahdollistaa Ork:n 2012 vuoteen suunnatun vision toteutumista. Vision mukaan, Ork on arvostettu asiantuntija, kansainvälistynyt oikeusrekistereiden pitäjä sekä varallisuusrangaistusten ja seuraamusmaksujen täytäntöönpanija. Ork on houkutteleva ja yhteistyökykyinen työyhteisö, jonka positiivinen henki näkyy asiakkaalle.

Kun tilastokanta on saatu valmiiksi ja sitä on käytetty muutama vuosi, on aiheellista tarkistaa onko tavoitteisiin päästy. Onko Ork vuonna 2012 arvostettu asiantuntija, kansainvälistynyt oikeusrekistereiden pitäjä sekä varallisuusrangaistusten ja seuraamusmaksujen täytäntöönpanija? Tilastointi- ja raportointi on sellainen aihepiiri, että sitä tulee jatkuvasti kehittää samalla kun operatiivista järjestelmää kehitetään. Tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeiden kautta voi tulla esille myös uusia keinoja tehdä työtä tehokkaammin. Eikä pelkästään Ork:n sisällä, vaan myös koko hallinnonalalla.

7 YHTEENVET O

Tässä tutkimuksessa on määritelty tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeet Oikeusrekisterikeskuksen täytäntöönpanojärjestelmässä Rajsasta. Lisäksi työssä on esitetty keinot siihen, miten tilastojen arkistointi ja jakelu hoidetaan.

Teoria osuudessa on kuvattu täytäntöönpanojärjestelmä Rajsan sisältö, joka on pohjana koko tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeiden määrittelylle. Lisäksi siihen on koottu tiedot siitä miten rekisteröinti Rajsassa ja siihen Ork:n rekistereihin tapahtuu sekä miten täytäntöönpano Rajsassa etenee. Teoriapohjaa on haettu myös tietovarastoista, oikeusrekistereistä sekä aihepiiriin liittyvästä lainsäädännöstä.

Tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeet on koottu Ork:ssa toimineen tilastointi- ja raportointityöryhmän pöytäkirjoista sekä palavereissa käytyjen keskustelujen pohjalta. Kaikkia tilastoinnin- ja raportoinnin tarpeita on määhdotonta tietää tässä vaiheessa. Tämä vuoksi on syytä säilyttää optio tietovaraston ketterää kehittämistä varten. Uusi tarve voi syntyä nopeasti esimerkiksi puhelinsoiton perusteella tiedotusvälineiltä.

Täytäntöönpanojärjestelmä Rajsassa on sisällöltään erittäin laaja ja monipuolinen. Kaikkea sisältöä ei ole tarve tilastoida, joten tavoitteena on rakentaa mahdollisimman hyvä raportointiväline Business Objects Universe. Business Objects toimii samanaikaisesti arkistointijärjestelmänä, joten erillistä arkistointikantaa ei tarvitse rakentaa. Kun tietovaraston pohjatyö on tehty laadukkaasti, saadaan suurempi hyöty tulevaisuudessa. Tilastointi- ja raportointijärjestelmä, joka palvelee jo nyt tiedossa olevia sekä tulevia tarpeita luotettavasti ja nopeasti.

LÄHTEET

Lait ja asetukset

Suomen laki I, 2008.

Suomen laki II, 2007.

Asetus kuulutusrekisteristä 1 §.

Asetus liiketoimintakiellosta (121/98).

Asetus Oikeusrekisterikeskuksesta 15.2.1996/98.

Asetus sakon täytäntöönpanosta (789/2002).

Henkilötietolaki 1:1 §, 1:3 §, 2:5 §, 2:6 § ja 2:10 § (523/1999).

Kaupanhahvistaja-asetus 2 § (958/1996).

Konkurssilaki 1:1 §.

Laki liiketoimintakiellosta 1 §, 2 §, 21 § (1220/97).

Laki Oikeusrekisterikeskuksesta 1 § ja 3 § (1995/1287).

Laki sakon täytäntöönpanosta (672/2002), 24 §, 30 §, 46 §, 47 §, 48 §, 49 § ja 50 §.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999).

Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 1:1 §, 1:2 §, 1:3 § ja 2:4 §.

Sakkolaki 5 §, 7 §, 2 § 3 momentti, 14 § ja 15 §.

Sakkoasetus 7 § 3 momentti.

Rikosrekisteriasetus (772/1993).

Rikosrekisterilaki 1 §, 2 § ja 10 §.

Kirjallisuus

Hovi Ari, Ylinen Jari, Koistinen Heikki 2001. Tietovarastot liiketoiminnan tukena. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Tuomi Jouni, Sarajärvi Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Internet –sivustot ja muut internet linkit

www.oikeus.fi/oikeusrekisterikeskus. [luettu 1.2.2009]

Kuluttajavirasto, Kuluttajan talous, maksuohjelma.
<http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/667ad4f5-372c-454a-a6b8-d0004b9b9273.aspx>. [luettu 4.2.2009]

OpusLex – Suomen kattavin itsenäisten asianajajatoimistojen verkosto.
<http://www.opuslex.fi/main.site?action=news/view&id=23&ngid=1>. [luettu 9.2.2009]

Oikeuslaitos – Oikeushallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön kehittäminen. Vaasan hovioikeus 22.2.2008.
<http://www.oikeus.fi/42541.htm>. [luettu 10.2.2009]

Oikeus saada tietoja viranomaisen toiminnasta 1999. Oikeusministeriö. Julkisuuslaki. Pdf tiedosto. [luettu 9.2.2009]

Muut lähteet

Kaakinen Marko, Nilsson Olli 2001. Sovellusarkkitehtuuri. Tietoenator 6.8.2001.

Nilsson Olli. RAJSA-koulutus. Käyttöliittymän esittely. Tietoenator. (koulutusmateriaali)

Silvennoinen Leena 2004. Yleiskuva Rajsa-järjestelmästä 17.5.2004. Oikeusrekisterikeskuksen ohjeita.

Syväterä Marjatta 2007. Täytäntöönpano ja rekisteröinti 12.9.2007. Oikeusrekisterikeskuksen ohjeita.

Syväterä Marjatta 2008. Kaupanvahvistajainstituutio 8.1.2008. Oikeusrekisterikeskuksen ohjeita.

Tapanainen Eila 2004. Rekisterin ylläpitotiimin RAJSA-koulutus. Yleistä Tärkeistä. Tietoenator. (koulutusmateriaali)

Tapanainen Eila 2005. Koodistojen ylläpitosovellus. Yleiskuvaus. Tietoenator. Oikeusrekisterikeskuksen ohjeita.

RAJSA-järjestelmä Perustietoa: Yleiskuvaus. Oikeusrekisterikeskuksen ohjeita. (ei tekijää).

RAJSA-järjestelmä Perustietoa: Selvityspyyntö. Oikeusrekisterikeskuksen ohjeita. (ei tekijää).

Asiakaskontaktin kirjaus. Oikeusrekisterikeskuksen ohjeita. (ei tekijää).

Muuntokelpoiset uhkasakot. Oikeusrekisterikeskuksen ohjeita. (ei tekijää).

KYSELY TIIMINVETÄJILLE

Tiiminvetäjille

Oikeusrekisterikeskuksessa on tarkoituksena selvittää Rajsan sekä Miko rekisterin (yksityisoikeudelliset rekisterit) tilastoinnin ja raportoinnin tarpeet. Tehtävää varten on perustettu työryhmä. Suoritan kyseisestä aiheesta opinnäytetyöni, jonka vuoksi toimin ryhmän sihteerinä.

Näin aluksi haluamme selvittää talon sisäiset tarpeet. Joten pyydämme, että tiedustelette tiimeiltänne minkälaisia tilastoita toivoisitte / tarvitsisitte työskentelyenne tueksi edellä mainituista rekistereistä. Vastaukset pyydetään lähettämään allekirjoittaneelle ti 15.1.2008 mennessä.

Kati Kilpeläinen

KYSELY YHTEISTYIKUMPPANEILLE

Arvoisa yhteistyökumppani

Oikeusrekisterikeskuksessa on perustettu työryhmä selvittämään tilastoinnin ja raportoinnin tarpeita perintäjärjestelmän sekä yksityisoikeudellisten rekistereiden osalta. Yksityisoikeudellisia rekistereitä ovat velkajärjestely-, konkurssi- ja yrityssaneeraus-, liiketoimintakielto- ja kaupanvahvistajarekisteri.

Pyydämmekin, että vastaisitte kyselyymme eli ilmoittaisitte minkälaisia tilasto- tai raportointitietoja haluaisitte jatkossa saada edellä mainituista rekistereistämme. Mikäli teillä on muitakin toiveita tilastoinnin suhteen, pyydämme siitäkin tiedon.

Suoritan kyseisestä aiheesta opinnäytetyöni Hämeen Ammattikorkeakouluun (Ylempi ammattikorkeakoulututkinto), joten vastauksenne on todella tärkeä. Vastaukset pyydetään lähettämään 15.2.2008 mennessä joko sähköpostilla osoitteeseen; kati.kilpelainen@om.fi tai postitse osoitteella:

Kati Kilpeläinen
Oikeusrekisterikeskus
Linnankatu 3 b
13100 Hämeenlinna

Terveisin

Työryhmän sihteeri Kati Kilpeläinen
Puh. 010 36 65786